

T.C.

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**EBEVEYNLERİN EVLİLİK ÇATIŞMASI ÇATIŞMA
ÇÖZÜM STİLLERİ VE ÇOCUKLARININ
ALGILADIKLARI KAYGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ezgi AKIL

İstanbul

Eylül-2019

T.C
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**EBEVEYNLERİN EVLİLİK ÇATIŞMASI ÇATIŞMA ÇÖZÜM
STİLLERİ VE ÇOCUKLARININ ALGILADIKLARI KAYGI
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ezgi AKIL

Tez Danışmanı

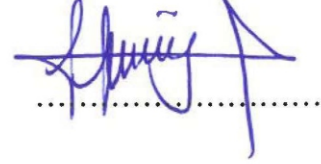
Dr. Öğr. Üyesi Fatma YAŞAR EKİCİ

İstanbul
Eylül, 2019

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Dr. Öğr. Üyesi Fatma YAŞAR EKİCİ

Üye Dr. Öğr. Üyesi Duygu YALMAN

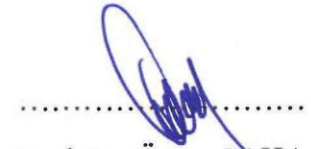

Üye Dr. Öğr. Üyesi Besra TAŞ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Ömer ÇAHA
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “Ebeveynlerin Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stilleri Ve Çocuklarının Algıladıkları Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

İmza
Ezgi AKIL

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın amacı, ebeveynlerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve çocuklarının algıladıkları kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaca yönelik hazırlanan çalışmanın başka araştırmalar için kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

Tez hazırlık aşamasında beni hiç yalnız bırakmayan ve araştırmanın akademik anlamda bir çalışma standartlarında olması için birikimiyle beni yönlendiren ve bana ufuk açan çok kıymetli ve saygıdeğer danışman Hocam Dr. Öğr. Üyesi Fatma YAŞAR EKİCİ'ye verdiği destekten ötürü teşekkürü borç bilirim. Araştırma sürecinde manevi desteklerini sürekli olarak hissettiğim değerli aileme ve sevgili dostlarıma teşekkür ediyorum. Ayrıca uygulamalar yapılırken araştırmanın sağlıklı ilerlemesi için destek veren okul idarecilerine, öğretmenlere ve velilere teşekkürlerimi sunuyorum.

Ezgi AKIL

İstanbul-2019

ÖZET

EBEVEYNLERİN EVLİLİK ÇATIŞMASI, ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ VE ÇOCUKLARININ ALGILADIKLARI KAYGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ezgi AKIL

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Fatma YAŞAR EKİCİ

Eylül 2019, 110 sayfa

Bu araştırmada “ebeveynlerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve çocuklarının algıladıkları kaygı düzeyleri arasındaki ilişki”nin nasıl olduğuna yönelik inceleme yapılmıştır. Yapılan incele kapsamında ebeveynlerin evlilik çatışma sıklığının, çatışma çözüm stillerinin ve çocuklarının algıladıkları kaygı düzeylerinin farklı değişkenler açısından değişip değişmediği irdelenmiştir.

Bu çalışmada kullanılan ilişkisel tarama modeline uygun olarak seçilen araştırmanın örneklemini İstanbul ilinin 3 ilçesindeki (Esenyurt, Bahçeşehir, Beylikdüzü) 2 devlet ilkokulu bünyesindeki ana sınıfları ve 1 bağımsız anaokulunda eğitimini sürdüren 5-6 yaş grubundaki 250 çocuk ve ebeveynleridir.

Araştırma kapsamında yararlanılan veri toplama araçları; “Ebeveyn Bilgi Formu”, “Evlilik Yaşam Anketi”, “Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği” ve “Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği (Ebeveyn Formu)”dur.

Araştırmadan elde edilen verilerle ilgili yapılan analizler; “Yüzde Frekans Analizi”, “Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi”, “Mann-Whitney U Testi”, “Kruskal Wallis H Testi”dir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar genel olarak şöyledir:

“Ebeveynlerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve çocuklarının algıladıkları kaygı düzeyleri arasında” anlamlı ilişki saptanmıştır.

Ebeveynlerin evlilik çatışma sıklığı cinsiyete, yaşa, gelir düzeyine, sahip olunan çocuk sayısına, evlilik süresine, içinde yetişilen coğrafi bölgeye, eğitim seviyesine,

babanın çalışma durumu ile mesleğine göre anlamlılık oluşmazken; annenin çalışma durumu ile mesleğine göre anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Ebeveynlerin çatışma çözüm stilleri gelir düzeyine, evlilik süresine, çalışma durumuna ve babanın mesleğine göre anlamlı düzeyde farklılaşmazken; cinsiyete, yaşa, sahip olunan çocuk sayısına, yaşanan coğrafi bölgeye ve annenin mesleğine göre anlamlı bir ilişki oluşmaktadır.

Çocukların kaygı düzeyleri doğum sırasına, gelir düzeyine, ebeveynlerin evlilik süresine, ebeveynlerin birliktelik durumuna, çalışma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmazken; anaokuluna devam süresine, ailedeki çocuk sayısına, ebeveynin içinde yetiştiği coğrafi bölgeye, ebeveynin eğitim durumuna ve mesleğine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stilleri, Çocuklarda Kaygı, Okul Öncesi Dönem

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTS' MARITAL CONFLICT, CONFLICT RESOLUTION STYLES AND CHILDREN'S PERCEIVED ANXIETY LEVELS

Ezgi AKIL

Master, Family Counseling and Education

Thesis Advisor: Dr. Fatma YAŞAR EKİCİ

September-2019, 110 pages.

The aim of this study was to examine the relationship between parents' marital conflict, conflict resolution styles, and children's perceived anxiety levels. Within the framework of this basic aim, it has been investigated whether the frequency of marital conflict, conflict resolution styles, and children's perceived anxiety levels differ according to various variables.

The sample of the study, which was conducted in the relational screening model, consisted of 250 children aged between 5 and 6 years, who were studying in the preschool classes of 2 public primary schools and 1 independent preschool education institute located in 3 districts of Istanbul (Esenyurt, Bahçeşehir, Beylikdüzü), and their parents.

Data collection tools used in the study include the Parent Information Form, Marital Life Scale, Conflict Resolution Styles Scale, and Preschool Anxiety Scale (Parent Form).

Analysis of the data obtained from the study includes Percentage-Frequency Analysis, Spearman's Rank-Order Correlation Analysis, Mann-Whitney U Test, and Kruskal-Wallis H Test.

The results obtained in the study are generally as follows:

There was a significant relationship between parents' marital conflict, conflict resolution styles, and children's perceived anxiety level.

The parents' marital conflict frequency did not differ significantly according to gender, age, income level, number of children, marriage duration, geographical

region that parents grown up, educational status, father's working status, and occupation, while it differed significantly according to mother's working status and occupation.

Parents' conflict resolution styles did not differ significantly according to income level, marriage duration, working status, and father's occupation, while they differed significantly according to gender, age, number of children, geographical region that parents grown up, and mother's occupation.

Children's anxiety levels did not differ significantly according to birth order, income level, parents' marriage duration, parents' to getherness status, parents' working status, while they differed significantly according to the duration of preschool education, the number of children in the family, geographical region that parents grown up, the educational status of the parents and their occupations.

Keywords: Marital Conflict, Conflict Resolution Styles, Anxiety in Children, Preschool Period

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLO LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xvi

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi	1
1.2.Araştırmanın Amaç ve Alt Amaçları	3
1.3.Araştırmanın Önemi	4
1.4.Varsayımlar	5
1.5.Sınırlılıklar	5
1.6.Tanımlar	5

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Evlilik ve Evlilikte Çatışma	7
2.1.1. Evlilik.....	7
2.1.2 Çatışma	7
2.1.3 Evlilik Çatışmasının Tanımı	8
2.1.4 Evlilik Çatışmasının Nedenleri	8
2.1.5 Evlilik Çatışmasının Çocuk Üzerindeki Etkileri.....	9
2.1.6. Evlilik Çatışması Üzerine Yapılmış Araştırmalar	10
2.1.6.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar	10
2.1.6.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar.....	12
2.2. Çatışma Çözüm Stilleri	16

2.3. Ebeveyn Evlilik Çatışma Çözüm Stilleri	17
2.4 Evlilikte Çatışma Çözüm Stilleri Üzerine Yapılmış Araştırmalar	17
2.4.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar	17
2.4.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar	19
2.5.Okul Öncesi Dönem ve Kaygı	21
2.5.1. Okul Öncesi Dönemde Çocuklarda Görülen Kaygılar	22
2.5.1.1. Genel kaygı.....	22
2.5.1.2. Sosyal Kaygı.....	23
2.5.1.3. Ayrılık Kaygısı	24
2.5.1.4. Fiziksel Yaralanma Korkuları	24
2.5.1.5. Obsesif Kompulsif Bozuklukları	25
2.5.2. Okul Öncesi Dönemde Çocuklarda Görülen Kaygının Nedenleri.....	25
2.5.3. Okul Öncesi Dönemde Çocuklarda Görülen Kaygı Üzerine Yapılan Araştırmalar	26
2.5.3.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	26
2.5.3.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	27

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM.....	30
3.1. Araştırma Modeli	30
3.2.Evren ve Örneklem	30
3.3. Veri Toplama Araçları	33
3.4.Verilerin Toplanması	35
3.5.Verilerin Çözümlemesi	36

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR.....	39
4.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	39
4.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	39
4.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	40
4.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular	41
4.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	45
4.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular	56

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE TARTIŞMA..... 63

5.1. Sonuç..... 63

5.2. Tartışma..... 67

5.3. Öneriler 77

KAYNAKÇA 78

EKLER..... 88

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.1: Örneklemin Demografik Yapısına İlişkin Frekans Yüzde Dağılım Tablosu	30
Tablo 3.2: EYA, ÇÇSÖ ve OÖÇKÖ Puanlarının Cronbach's Alfa katsayısı ve Kolmogorov-Smirnov testi Sonuçları.....	36
Tablo 4.1: EYA ve ÇÇSÖ'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları .	39
Tablo 4.2: EYA ve OÖÇKÖ'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları	40
Tablo 4.3: ÇÇSÖ ve OÖÇKÖ'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları	40
Tablo 4.4: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları	41
Tablo 4.5: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının Yaşa Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	41
Tablo 4.6: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının Gelir Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	41
Tablo 4.7: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	42
Tablo 4.8: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının Evlilik Süresine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis -H Testi Sonuçları	42

Tablo 4.9: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının İçinde Yetişilen Coğrafi Bölgeye Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	42
Tablo 4.10: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının (Anne) Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları	43
Tablo 4.11: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının (Anne) Mesleğine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	43
Tablo 4.12: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının Annenin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	44
Tablo 4.13: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının (Baba) Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	44
Tablo 4.14: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının (Baba) Mesleğine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	44
Tablo 4.15: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının (Baba) Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	45
Tablo 4.16: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları	45
Tablo 4.17: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin Yaşa Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	46
Tablo 4.18: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stillerinin Gelir Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	47

Tablo 4.19: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stillerinin Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	48
Tablo 4.20: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stillerinin Evlilik Süresine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis –H Testi Sonuçları	49
Tablo 4.21: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stillerinin İçinde Yetişilen Coğrafi Bölgeye Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	50
Tablo 4.22: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin (Anne) Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Test Sonuçları.....	51
Tablo 4.23: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin (Anne) Mesleğe Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	51
Tablo 4.24: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin (Anne) Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	53
Tablo 4.25: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin (Baba) Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları	54
Tablo 4.26: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin (Baba) Mesleğine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	54
Tablo 4.27: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin (Baba) Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	55
Tablo 4.28: Çocukların Kaygı Düzeyinin Anaokuluna Devam Süresine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	56

Tablo 4.29: Çocukların Kaygı Düzeyinin Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	57
Tablo 4.30: Çocukların Kaygı Düzeyinin Doğum Sırasına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis –H Testi Sonuçları	57
Tablo 4.31: Çocukların Kaygı Düzeyinin Gelir Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	57
Tablo 4.32: Çocukların Kaygı Düzeyinin Ebeveyn Evlilik Süresine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	58
Tablo 4.33: Çocukların Kaygı Düzeyinin Ebeveyn Birliktelik Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	58
Tablo 4.34: Çocukların Kaygı Düzeyinin Ebeveynin İçinde Yetiştği Coğrafi Bölgeye Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	58
Tablo 4.35: Çocukların Kaygı Düzeylerinin Annenin Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları	59
Tablo 4.36: Çocukların Kaygı Düzeylerinin Annenin Mesleğine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	59
Tablo 4.37: Çocukların Kaygı Düzeylerinin Annenin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	60
Tablo 4.38: Çocukların Kaygı Düzeylerinin Babanın Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları	60

Tablo 4.39: Çocukların Kaygı Düzeylerinin Babanın Mesleğine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları 61

Tablo 4.40: Çocukların Kaygı Düzeylerinin Babanın Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları 61

KISALTMALAR LİSTESİ

EYA	: Evlilik Yaşamı Anketi
ÇÇSÖ	: Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği
OÖÇKÖ	: Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Problemi

Çocuk, toplumun temel çekirdeğidir. O aile içerisinde büyür, şekillenir ve toplumsal yaşama hazır hale gelir. Aile çocuğun duygusal, fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılar, sağlıklı gelişmesi için uygun ortamı hazırlar. Çocuk, anne ve babayı model olarak karşılıklı etkileşim içinde büyür, ailedeki ilişkilerin sağlıklı olup olmasına göre duygusal bir değişim yaşamaktadır. Aile ilişkilerinin farklı sebeplerle bozulması, küçük bir tartışmanın bile boşanmayla sonuçlanmasına neden olabilmektedir. Bu alana yönelik yapılan araştırmaların birçoğu ebeveynler arasındaki çatışmaların, boşanma aşaması veya boşanma sonrasında çocuklar üzerinde kaygı, saldırgan tavırlar, davranışlarda bozukluk gibi pek çok uyumsuzluk, sosyalleşmede eksiklik, bilişsel yetersizlik ve akademik başarıda düşme gibi sonuçlarını ortaya koymaktadır (Akt: Şendil, 1999 ; Aydın&Baskın,1987; Kaynaroğlu,1984; Wierson, ve ark.,1988; Long, ve ark.,1987; Erel, & Burman, 1995; Smith & Jenkins, 1991; Smith & Jenkins, 1991; Gurman, & Kniskern,1991; Grych & Fincham, 1990; Emery, & O’Leary, ,1984; Emery, & O’Leary,1982; Porter, & O’Leary, 1980; Cummings, 1994; Cummings, & Cummings, 1988;Cummings ve ark.,1984).

Hatipoğlu (1993) evlilik çatışmasını tanımlarken, sürdürülen ikili ilişkide eşlerin birbirlerine müdahalesi sonucunda oluşan bireyler arasındaki bir süreç olduğundan bahsetmektedir. Ailedeki her türlü olumlu ya da olumsuz etkileşim çocuğun hayatında önemli yer kaplamaktadır. Yapılan çalışmalara bakıldığında; evlilik çatışmalarının büyük bir kısmı çocukları strese sokar, duygusal ve sosyal gelişimini etkileyerek davranış sorunları yaşamalarına neden olur (Yavuzer, 2010). Eşlerin uyumla devam ettirdikleri ilişki öncelikle eş olarak birbirlerini sonrada ailenin diğer üyeleri olan çocuklarını olumlu yönde etkilemektedir. Eşler arasında geliştirilen

uyumlu ve samimi ilişkiler, anne babadan çocuklara yansımaktadır (Yörükoğlu, 2010).

Her ebeveynin mutlu ve barışçıl aile yaşantısı olabildiği gibi olumsuz, karşılıklı sorun teşkil eden, uyumsuz aile yaşantısı da olabilir. Bu noktada seçtikleri çatışma çözme yöntemlerinin, eşlerin birbirlerine, varsa çocuklarına ve diğer aile üyelerine de etkileri kaçınılmazdır. Uyumlu bir beraberliğin uzun süreli devam ettirilebilmesi bu uyumun bozulmamasına adına çatışma sırasında oluşturulacak tepkiler ve çatışmayla ilgili çözüm stilleri incelenmiştir (Christensen ve Shenk, 1991). Çiftlerin farklı çatışma yöntemleri vardır. Kimisi kavgayı tercih etmezken, kimisi çatışma ortamının devam etmesi için uzlaşmaya yönelmez, kimisi bireysel farklılıklara saygı duyarak bir çözüm arayışına yönelir ve sakin bir şekilde karşı tarafla iletişim kurmaya odaklanır. Dolayısıyla çatışma ortamlarının oluşmasından çok eşlerin böyle bir durum karşısında ortaya koydukları alternatif çözümler önemlidir. Eşlerin benimsedikleri çatışma çözme stili çocuğun kaygı düzeyini etkiler. Çocuğun ilk deneyimlerini yaşadığı ailede, tanık olduğu çatışma ve çatışmaya ebeveynlerin uyguladığı çözüm stilleri çocuğun kişilik oluşumunda ve karakterinde doğrudan etkili faktördür. Kaygı çoğu tanımda bazen herkesin hissettiği rahatsızlık oluşturan bir duygu şeklinde ifade edilmektedir (Koç, 2014). Her birey doğuştan farklı karakteristik özelliklerle dünyaya gelir. Çocukların doğuştan sahip olduğu karakteristik özellikleri engellenirse kaygı yaşanabilir. Kaygının nedeni tam olarak bilinmese de kişinin çocukluk döneminde yaşamış olduğu olaylar kaygının temelini oluşturmaktadır ve çocuk için ileriki dönemlerine yönelik çevresindeki kişilerle olan ilişkilerinin yönünü belirlemektedir (Geçtan, 1998).

Çocuğun anksiyete düzeyi yüksek insanlarla etkileşimde bulunması, çocuğa karşı aşağılayıcı yaklaşımlar, yanlış cezaların verilmesi ve anne-baba tutumlarındaki tutarsızlıklar, sosyalleşme sürecinde zorlanması kaygı durumunun çocukta yerleşmesine yol açabilmektedir (Geçtan, 2008). Çocuğun yapmak istedikleri karşısında sürekli olarak engellenmesi, çevresindeki insanların yaklaşımları ve farklı olaylarla karşı karşıya kalması çocukluk dönemi kaygılarını ortaya çıkarmaktadır.

Tüm bunlar düşünüldüğünde eşlerin evlilik ilişkisinde sürekli çatışma halinde olmaları ve çatışmalarla ilgili izledikleri çözüm stilleri, çocuklarının hissedeceği kaygı şiddetinde belirleyici etken olmaktadır.

1.2.Araştırmanın Amaç ve Alt Amaçları

Araştırmanın amacı, anne babaların ilişkilerinde yaşadıkları çatışma, çatışmaya yönelik ortaya konan çözüm stilleri ve bu çözüm yollarının çocuklarının kaygı düzeyleri üzerinde etkili olup olmadığını belirlemektir. Bu amaç kapsamında aşağıdaki alt amaçların da incelenmesi hedeflenmektedir.

- 1) Ebeveynlerin evlilik çatışması ile çatışma çözüm stilleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 2) Ebeveynlerin evlilik çatışması ile çocuklarının kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 3) Ebeveynlerin çatışma çözüm stilleri ile çocuklarının kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4) Ebeveynlerin evlilik çatışması;
 - Cinsiyete
 - Yaşa
 - Gelir düzeyine
 - Sahip olunan çocuk sayısına
 - Evlilik süresine
 - İçinde yetişilen coğrafi bölgeye
 - (Anne) çalışma durumuna
 - (Anne) mesleğine
 - (Anne) eğitim durumuna
 - (Baba) çalışma durumuna
 - (Baba) mesleğine
 - (Baba) eğitim durumuna

göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

- 5) Ebeveynlerin çatışma çözüm stilleri;
 - Cinsiyete
 - Yaşa
 - Gelir düzeyine
 - Sahip olunan çocuk sayısına
 - Evlilik süresine
 - İçinde yetişilen coğrafi bölgeye

- (Anne) çalışma durumuna
- (Anne) mesleğine
- (Anne) eğitim durumuna
- (Baba) çalışma durumuna
- (Baba) mesleğine
- (Baba) eğitim durumuna

göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

6) Çocukların kaygı düzeyleri;

- Anaokuluna devam süresine
- Ailedeki çocuk sayısına
- Doğum sırasına
- Ailenin gelir düzeyine
- Ebeveyn evlilik süresine
- Ebeveyn birliktelik durumuna
- Ebeveynin içinde yetiştiği coğrafi bölgeye
- (Anne) çalışma durumuna
- (Anne) mesleğine
- (Anne) eğitim durumuna
- (Baba) çalışma durumuna
- (Baba) mesleğine
- (Baba) eğitim durumuna

göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Toplumunu oluşturan sağlıklı bireylerin varlığının ortaya çıkması için gerekli bir kurum olan ailenin başlangıç noktası evlilik kurumu olarak ifade edilmektedir. Bu bağlamda toplumun sağlam bir temel üzerine inşa edilmesi için önemsenmesi bir zorunluluk olan evlilik kavramı, detaylı şekilde ele alınması gereken bir konudur. Evlilik kurumu değişen ve gelişen dünya koşullarındaki değişimden etkilenmektedir. Yaşanan değişimlerin toplumdaki iş ve sosyal hayata yansımalarıyla birlikte erkek ve kadının rol ve görev tanımları farklılaşmıştır. Dolayısıyla bireylerin evlilikle ilgili duygu ve düşünceleri değişmiş, kadının çalışma hayatına aktif katılımı ve daha pek

çok etken, evliliklerin iki kişiyle yürütülmesi gereken bir beraberlik olduğu yaklaşımını ortaya çıkarmıştır. Bu durumda da sorunlara iki kişilik bir bakış açısı geliştirilmesinin kolay olmadığı açıkça bilindiğinden çatışma ortamlarının yaşanması kaçınılmaz olmuştur. Nitekim çatışmaların yaşandığı evliliklerde eşlerin bu duruma karşı geliştirdikleri tepkiler, böyle bir ortamda yetiştirilen çocukların yaşananlardan ne şekilde etkilendikleri de araştırmalarda ayrı bir boyut oluşturmuştur. Bu çalışmada “ebeveynlerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve çocuklarının algıladıkları kaygı düzeyleri arasındaki ilişki”yi saptamak amaçlanmaktadır. İlgili alan yazın incelendiğinde daha önce bu ilişkilendirmeye yönelik bir çalışma yapılmadığı dikkat çektiğinden gerçekleştirilen bu çalışmayla “ebeveynlerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve çocuklarının algıladıkları kaygı düzeyleri arasındaki ilişki” belirlenerek önemli sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

1.4.Varsayımlar

- Araştırmaya katılan ebeveynlerin, kendilerine verilen Evlilik Yaşamı Anketi, Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği, Ebeveyn Bilgi Formu ve Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği (Ebeveyn Formu) doğru ve samimiyetle doldurdıkları varsayılmıştır.
- 5-6 yaş aralığında bulunan çocukların kaygı düzeylerini belirleme noktasında ebeveynlerinin konuyla ilgili formu samimiyetle doldurdıkları varsayılmıştır.

1.5.Sınırlılıklar

- Araştırmanın örneklem grubu İstanbul ili devlet anaokulunda öğrenimini sürdürmekte olan 5-6 yaş grubu 250 çocuk ve ebeveynleri ile sınırlı tutulmuştur.
- Araştırmanın örnekleme süresi olarak da sınırlandırılmış ve veriler 2017-2018 eğitim ve öğretim yılını içerecek şekilde belirtilen süre ile sınırlı tutulmuştur.

1.6.Tanımlar

Evlilik Çatışması: Evlilik sürecinde partnerlerden birinin ötekini ilgi alanlarına müdahale etmesi sonucunda gelişen kişiler arası bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Hatipoğlu, 1993).

Çatışma Çözüm Stilleri: Kişinin ortaya çıkan çatışma karşısında oluşturduğu tepkilerdir (Volkema ve Bergmann 1995).

Çocukluk Dönemi Kaygısı: Çocukların duygusal gereksinimlerinde yaşadıkları dengesizlikler ve zedelenmeler engellenemediğinde beliren ve ne zaman sona ereceği belli olmayan endişelerdir (Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2000).

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Evlilik ve Evlilikte Çatışma

2.1.1. Evlilik

Aile kurmak için birlikte bir yaşantı paylaşmaya karar veren iki bireyin ortak bir hayatı paylaşmanın getireceği zorlukları baştan kabul ederek ve bunun sorumluluğunu alarak hareket ettikleri, doğacak çocuklar adına tüm sorumlulukları kabullendikleri, değişik toplum ve kültürler içerisinde farklı özelliklerle kendini gösterebilen, alt sistemleri bulunan evrensel kurum, evlilik olarak açıklanmaktadır (Saxton,1982:216, Akt: Güren,2017: 13).

Evlilik araştırmacılarca farklı şekillerde tanımlanmıştır. Öztan (2000), evliliği farklı cinsiyete ki kişilerin hukuksal olarak birleşip kurdukları sosyal, ahlaki ve hukuki kurum olarak tanımlamıştır. Özgüven (2000) evliliğin özellikle iki boyutuna vurgu yapmaktadır:

- (1) Evlilik; hayatı paylaşma, çocuk yapma ve yetiştirme, ekonomik ve cinsel ihtiyaçları karşılama amacıyla yapılmaktadır,
- (2) Evlilik taraflar arasında yapılmış bir sözleşmeyi kapsayan kurumsallaşmış bir yapı ve ilişkiler sistemidir.

2.1.2 Çatışma

Çatışma; anlaşmazlık, uyuşmazlık, fikirlerin veya ilgilerin uyuşmaması gibi değişik anlamları kapsamaktadır (White ve Klein, 2002). Cüceloğlu (1991) çatışmayı birbirine ters olan iki veya daha çok güdünün bireyi etkilemesi olarak açıklarken güdülerin çeşidine, gerçekleşme sıklığına ve düzeyine göre çatışmanın değiştiğini ifade etmektedir.

Yavuzer (2000), kişilerin birbirlerinin ihtiyaçlarına saygı göstermek yerine karşılıklı müdahalede bulunmaları ya da aynı değerler etrafında birleşememeleri durumunda

ortaya çıkan anlaşmazlık, kavga ve uzlaşamamayı çatışma şeklinde nitelendirmektedir. Çatışma, herhangi bir engellenme durumunda ortaya çıkmakta ve kişide gerginliğe neden olmaktadır. Bireyler bir konuda karar vermede güçlük yaşadığında, çatışma yaşayacak ve strese girecektir. Kişiler kendi içlerinde çatışma yaşamanın yanı sıra etkileşime girdikleri farklı ortamlarda da zaman zaman çatışma yaşayabilmektedir. Çatışma hayatın her alanında olabilir. Bu durum farklı düşünce ve farklı kültür yapısından kaynaklanan insanların gerek iş, gerek çeşitli ortamlarda farklı nedenlerle bir arada olduğu ve paylaşımında bulunduğu durumlarda yaşayabileceği olası sorunlardır. İnsanlar bu tür durumlarda sorunu büyütebilir ya da sorunu çözüp iletişime daha sağlıklı devam edebilir. Ailede bu durumun yaşanması kaçınılmazdır. Özellikle eşler arasında çatışma sürecin yönetimine göre, kullandıkları iletişim diline göre yapıcı yada yıkıcı sonuçlar doğurabilir ve ailenin bütünlüğünü etkileyebilir.

2.1.3 Evlilik Çatışmasının Tanımı

Hatipoğlu (1993), evlilik ilişkisinde partnerlerden birinin ötekini ilgilendiği, sevdiği alanlara müdahale etmesi, sınır çizmesi yada engellemesiyle evlilik çatışmasının oluştuğunu belirtmektedir. İletişimin seyrini ve evlilik çatışmasının boyutunu müdahale edilen eşin göstereceği tepki belirler. Tümer (1998), yapmış olduğu çalışmada iki değişik evlilik çatışması tanımı kullanmıştır. İlk tanıma göre evlilik çatışması, eşler arasında bireysel isteklere müdahale sonucunda anlaşmazlık, uyuşmazlık durumu olarak tanımlanmıştır. İkinci tanımda ise eşler arasında birbirine uymayan istek ve beklentiler sonucunda oluşan anlaşmazlık, uyuşmazlık durumu olarak tanımlanmıştır.

2.1.4 Evlilik Çatışmasının Nedenleri

Evlilik çatışmasına birçok etmenin neden olduğu ifade edilmektedir. Fincham (1994) evlilik çatışmasının algılanan eşitsizlik, evlilik dışı cinsel ilişki, kıskançlık, aşırı alkol tüketimi, uyuşturucu kullanma, sözel ve fiziksel şiddet ve dengesiz para harcamadan kaynaklandığını ifade etmektedir. Yine Fincham (2003) evlilik ilişkisinde ortaya çıkan en önemli problemlerden para ve cinsellik gibi konulardan başka eşlerin kişisel ve ailelerinin özelliklerinin ve dinî, politik ve ahlaki görüşlerinin çatışmaya yol açabileceğini belirtmektedir.

Storaasli ve Markman 1990 evliliğin başlangıcındaki uyum sorunlarını boylamsal olarak inceledikleri araştırmalarında çiftlerin evlilikten önce para, kıskançlık ve iletişim noktasında problem yaşadıklarını bulmuştur (Akt: Öner, 2013). Evliliğin ilk başlarında ve çocuk sahibi olmayla, aynı bireylerin para, seks ve iletişim alanlarında problem yaşadıkları belirlenmiştir. Stanley, Markman ve Whitton (2002) evliler arasında iletişim, uyum ve bağlılık sorunlarını inceledikleri araştırmalarında ilk zamanlarda en çok para konusundan şikayetçi olduğunu belirlemiştir. Ayrıca bu araştırmada eşlerin tartıştıkları konulardan ziyade konuyu tartışma şekillerinin boşanmaya zemin hazırladığı ifade edilmiştir. İletişimde olumsuz yöntemler kullanma (bağırma, aşağılama, kavga etme, ie çekilme) boşanmaya yol açan en önemli sebeptir.

Straus ve diğerleri (1980) ile Scanzoni ve Scanzoni (1981) alışmalarında elde edilen başlıca çatışma konuları çocuklar ve paradır. Genel olarak para en üst düzeyde yer almaktadır. Bunun yanında, ev işlerinde iş bölümünün para veya çocuk konusuna kıyasla daha fazla anlaşmazlık oluşturduğu saptanmıştır. Eşlerin birçoğu açısından anlaşmazlık oluşturan bir başka husus da cinsellik olarak belirtilmektedir (Akt: Öner, 2013).

2.1.5 Evlilik atışmasının Çocuk Üzerindeki Etkileri

Toplumun var olabilmesi ve sürdürülebilirliği açısından önemli bir etken olarak görülen çocuk, doğumuyla başlayan yaşam süreci boyunca ailesiyle i içedir. Çocuğun ilk eğitildiği yer olarak belirtilen ailede çocuk, öğrendikleriyle topluma uyumlu bir birey olarak yetiştirilir (Erel ve Burman, 1995). Evlilik kurumuyla oluşturulan ailede bir birey olarak var olma çabası içerisinde olan çocuğun çevresinin önemli bir bölümünü ailesi oluşturur (Fincham, 1998). Dolayısıyla evlilik, ebeveynlerle çocuk arasında geliştirilen ilişkide ve çocukların ruhsal gelişiminde büyük bir öneme sahiptir. Evlilikte yaşanan çatışmaların çocuklarda uyum problemlerine yol açtığı bilinen bir gerçektir. Evlilikte yaşanan çatışma çocuklarda stres oluşturarak psikolojik dengesizlik olasılığını arttırmaktadır. Çatışma ortamlarının çok sık ve şiddetli olduğu ailelerde yetişen çocukların uyumsuz olabilecekleri ve davranışsal problemlerinin oluşabileceği yüksek bir ihtimal olarak değerlendirilmektedir. Evlilikte yaşanan çatışmalar çocuklardaki kişiler arası ve sosyal uyuma da olumsuz etki etmektedir. Evlilik atışmasının sık yaşandığı ailelerde

yetişen çocuklarda düşük kişiliklerin oluştuğu, sosyal becerilerde yetersizlikler, akranlarla olumlu ilişkiler geliştirilemediği ve düşük akademik performans dikkat çekmektedir.

2.1.6. Evlilik Çatışması Üzerine Yapılmış Araştırmalar

2.1.6.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar

Tezer (1986) tarafından yapılan “Evli Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve Doyum” adlı çalışmada Ankara merkezde yaşayan toplam 104 evli çift (208 kişi) ile çalışmıştır. Araştırma sonucuna göre, çatışmanın sıklığı ve yaygınlığının cinsiyetle ilgili olmadığı, çatışmaya bağlı olarak oluşan gerginlik durumunun da kadınlarda erkeklere kıyasla anlamlı düzeyde fazla olduğu, eşler arasında oluşan çatışmanın görülme sıklığı ve oluşturduğu gerginlik durumunun evlilik süresi ve öğrenim seviyesine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çatışmaların sayı olarak az yaşanmasının kadınlar için evlilikte memnuniyeti arttırdığı sonucu elde edilmiştir. Erkekler için evlilikte memnuniyet algısı, her iki eşin çatışmasız bir yaşantı yaklaşımında bulunması ve oluşan çatışmaların uzun sürmemesi gerektiği şeklinde belirlenmiştir.

Hatipoğlu (1993), yaptığı çalışmada demografik değişkenlerle evlilik çatışmasındaki yaygınlık ve sıklık durumunun eşlerin evlilikle ilgili doyumlarındaki rolünü araştırmıştır. Araştırmanın neticesinde eşlerin evlilik doyumuyla ilgili görüşlerinde değişik unsurların etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Evlilik çatışmasının yaygınlığının hem erkek hem de bayan, eğitim düzeyinin ise yalnızca bayanların evlilik doyumunu açıkladığı bulunmuştur.

Tezer'in (1994), yapmış olduğu çalışmada evlilik çatışması ile demografik değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre çalışan kadınların evlilik doyumlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Şirvanlı-Özen (1999a), çalışmasında çiftlerdeki çatışma ve çatışmaların sonunda yaşanan boşanmanın çocukların tutum ve uyum sağlama sürecinde birtakım sorunlara neden olacağı konusunu incelemiştir. Araştırma 196 erkek ve 225 kız öğrenci ile bu öğrencilerin anne ve babalarını üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda, çatışma halindeki ve boşanmış ebeveynlerin çocuklarında görülen kaygı ve psikolojik problem düzeyinin anlamlı şekilde yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Tezer (1994), çalışan 111 evli çift üzerine yapmış olduğu çalışmasında, evlilikte çatışmanın sıklık derecesinin, çatışmaya bağlı gerginliğin, iş memnuniyeti ve yaş etkenlerinin evlilik doyumunu yordadığı sonucuna ulaşmıştır.

Baron ve arkadaşları (2007), yapmış olduğu çalışmada, ilişkide düşmanlık ve öfkenin değerlendirilmesi ve 18 ay boyunca evlilik uyumunda meydana gelen değişmeyi ölçmeyi amaçlamıştır. 122 evli çifte düşmanlık ve öfke içeren bilişlerin yanı sıra, evlilik uyum, çatışma ve destek süreçlerini ölçmeyi amaçlayan ölçekler uygulanmıştır. İlk görüşmeden 18 ay sonra takip görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar, öfkeli davranma ve düşmanca bilişlerin şu an ve gelecekteki evlilik çatışmasını yordadığını göstermiştir. Öfkeli davranmanın düşmanca bilişlerden daha fazla yordayıcı olduğu, kadınların öfkeli davranışlarının evlilik uyumunu düşürdüğü ve bu durumun evlilikteki çatışmaya aracılık ettiği ortaya konmuştur.

Tümer (1998), yaptığı çalışmada “Evli Çiftlerde Gözlenebilen Çatışma Odakları ve İletişim Sorunları” nı incelemiştir. Araştırma İzmir ilinde yaşayan 43 evli çift (86 kişi) üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda, yaş farklarına göre eşler arasındaki çatışma düzeylerinde anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Aradaki yaş farkı 3-5 arası olduğunda en yoğun çatışma durumunun yaşandığı, 6-8 yaş veya aynı yaş olduğunda da en az çatışma durumunun yaşandığı bulunmuştur.

Hortaçsu (2007) yaptığı çalışmada, geleneksel yollarla yapılan evliliklerde çatışmanın daha yoğun olarak yaşandığı sonucunu bulmuştur, Polat (2006) ise buna karşın, evlilik şekliyle evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Ovalı (2010), yaptığı çalışmada kişilerde evlilik çatışmalarının, coğrafi bölgeye, cinsiyet farklılığına, evlilik öncesinde geçirilen ilişki süresine, aile ziyaretlerine, evlilik yapılan yaşa ve aradaki yaş farkına göre anlamlı düzeyde farklılaşmaya rastlamıştır. Kadınlardaki çatışmanın yaygınlığı ve çatışma sıklık oranında hesaplanan ortalama puanların erkeklere oranla daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Polat (2006), yaptığı çalışmada, evli çiftlerde evlilik uyumları, aldatmayla ilgili eğilimleri ve çatışma yaşama eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. 204 evli bireye, değişkenleri tespit etmeye dair ölçeklerden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda her iki cinste çatışma ve aldatma eğilimi arasında pozitif yönlü ve anlamlı

düzyeyde bir ilişki olduğunu göstermektedir. Evlilik uyumu ile hem kadın, hem de erkeklerin çatışma ve aldatma eğilimi arasında negatif yönlü ve anlamlı düzeyde bir ilişki belirlenmiştir. Ayrıca, kadınlarda sosyoekonomik düzey yükseldikçe çatışma eğiliminin düştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

2.1.6.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Cummings, Kouros ve Papp (2007) yaptıkları araştırmada, anne babaların yetiştirdikleri çocukluklarında tanık oldukları evlilik çatışmalarının, yaptıkları evliliklerde ortaya çıkan çatışmalar ve çocukların evlilik çatışmasına geliştirdikleri tepkiler üzerinde gerçekleşen etkisini araştırmıştır. Araştırmaya katılan çocuklara hazırlanan ortamda anne babalarının rutin tartışmaları izlettirilmiş ve bu durum karşısında hissettiklerini söylemeleri ve ebeveynlerinin çatışma çözme tekniğini değerlendirmeleri istenmiştir. Çalışma sonuçları, yetiştirdikleri çocukluklarda evlilik çatışmasına tanık olan anne babaların, çatışmaya yönelik çözümlerinde daha çok yıkıcı davranışlara yöneldikleri ve olumsuz olarak ifade edilen duyguları daha fazla yaşadıklarını bulgulamıştır.

Erath, Bierman ve Davranış Problemlerini Önleme Araştırmaları Grubu (2006) tarafından yapılan çalışmada, okul öncesi dönemdeki çocukların okulda ve evde gösterdikleri saldırgan davranışların, çocukların saldırganlık ve şiddet içeren evlilik çatışmalarına şahit olması arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Araştırma sonucunda annenin çocuğunu cezalandırmasının, evlilik çatışmaları ile çocukların okulda sergiledikleri saldırgan ve yıkıcı davranışlar arasındaki ilişkiye tam, evde sergiledikleri saldırganca ve yıkıcı davranışlar arasındaki ilişkiye ise kısmi aracılık ettiği bildirilmiştir.

Kaczynski, Lindahl, Malik ve Laurencau (2006) tarafından yapılan bir çalışmada, evlilik çatışması ile içsel ve dışsal hale getirilmiş problem davranışlar arasındaki ilişkinin ebeveynlerin tutumuyla ilişkili olduğu bulunmuştur. Araştırmada babalarının olumsuz davrandığı erkek çocukların daha çok içselleştirilmiş, annelerinin olumsuz davrandığı erkek çocukların ise daha çok dışsallaştırılmış problem davranışlar sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Lindsey, Caldera ve Tankersley (2009) yaptıkları araştırmada, okul öncesi dönemde öğrenim gören çocukların oyun davranışlarıyla evlilik çatışması arasındaki ilişki

ebeveyn çocuk duygusal karşılıklılığının ve güvenli bağlanma stilinin aracılığı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, çocukların pozitif akran etkileşimi ile evlilik çatışması arasındaki ilişkiye anne-çocuk arasındaki pozitif duygusal karşılıklılığın, anne ile çocuk arasında kurulan güvenli bağlanmanın ve baba-çocuk arasındaki negatif duygusal karşılıklılığın; negatif akran etkileşimi ile evlilik çatışması arasındaki ilişkiye ise anne-çocuk pozitif duygusal karşılıklılığının ve baba ile çocuk arasında kurulan güvenli bağlanmanın aracılık ettiği belirlenmiştir.

Nelson (1990) yaptığı çalışmada, sahip olunan çocuk sayısı ile eşler arasında bir ilişki olup olmadığını incelemiş, çocuk sayısının artmasına bağlı olarak eşler arasındaki olumsuzlukların ve çatışma durumlarının paralel olarak arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Storaasli ve Markman (1990) gerçekleştirdikleri boylamsal çalışmada, evlilik problemlerini araştırmışlardır. Evlenmeden önceki zamanda her iki cinsin, çatışma konularının para, kıskançlık ve akrabaları olarak belirttiğini bulmuşlardır. Evliliklerinin başlangıcında ve ilk çocuğun doğmasından sonraki zamanda aynı çiftlerin çatışma konuları olarak iletişimi, cinsel uyumu ve parayı belirttikleri bulunmuştur.

Buss (1991)'in yaptığı çalışmada kişilik özelliklerinin çatışmayı yordamadaki etkisi incelenmiştir. Kişisel özellikleri ölçmeyi amaçlayan ölçekler, evlilik yılları bir yıldan az olan 107 erkek ve 107 kadına uygulanmıştır. Araştırma sonuçları, erkekler için düşük düzeyde uyum ve duygusal kararlılığın eşlerini mutsuz edecek davranışlarla ilişkili olduğunu gösterirken; kadınlar için düşük düzeyde uyum eşlerindeki öfke ve üzüntüyü en fazla yordayan değişken olduğu sonucu bulunmuştur.

Crohan (1992) yaptığı çalışmada, evlilik ilişkisinde mutluluk ve çatışma ile eşlerin görüş birliği arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmanın örneklemini, 1986'da Wayne County'de evlenme talebiyle başvuran çiftlerden rastgele belirlenen 149 beyaz, 133 siyah çift oluşturmaktadır. Araştırma, eşlerin evliliğin ilk ve 3. senesinde, mutluluk ve çatışmayla ilgili inançlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda, evliliğin birinci yılında, çatışmaya girilmemesi gerektiğini düşünen çiftler, yapmış oldukları evliliklerinde mutluluk seviyesinin düşük olduğunu açıklarken, evliliğin 3. yılında, çatışmaya girilebileceğini bildirmişlerdir. Araştırma sonuçları siyah ve beyaz çiftler için benzerdir.

Rogers ve Amato (1997) yaptıkları araştırmada, evliliklerde yaşanan maddi ve sosyal anlamdaki değişikliklerin evlilikteki kaliteyi azaltma ihtimalini incelemişlerdir. Çalışmada, veri toplamak için 1969-1980 ve 1981-1992 yılları arasındaki evli çiftler seçilmiştir. İki gruptan toplanan veriler kıyaslandığında, evlilik ilişkisi anlamlı düzeyde dūřuk olarak belirlenirken evlilik atışması anlamlı düzeyde yūsek bulunmuştur. Evlenme yaşı ve oğrenim düzeyinin yūsek olması bu azalmayı açıklayamadığı, ekonomik kaynaklarda gerçekleşen farklılıklar, iř ve aile istekleri, kadında cinsiyet rolüyle ilgili tutumlar ve evlilik öncesinde yaşanan beraberliklerin bu farklılaşmayı açıklayabileceği ifade edilmiştir.

Stocker, Rdchmond, Low, Alexander, Eldas (2003) yaptığı araştırmada evlilik atışması ile çocuklardaki uyum problemleri arasında ebeveyn dūřmanlıęı ve çocuğun çatışma algısının aracı etkisini araştırmışlardır. Araştırmanın örneklemini yaşı 10 olan 136 ocuk ve onların ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre evlilik problemlerinin içselleştirme ve dışsallaştırma ile ilgili olduğu bulunmuştur. Evlilik atışması pozitif olarak ebeveynlerin çocuklara karşı dūřmanca tutumları ile ilişkiliyken ebeveynlerin çocuklara karşı negatif tutumları ile evlilik atışması ve çocuklardaki uyum problemleri arasında da ilişki olduğu bulunmuştur.

Cui ve Conger (2008) yaptığı araştırmada evlilik atışması ve uyum sorunları arasında ebeveynliğin biçimlendirici etkisini araştırmışlardır. Araştırmanın örneklemini 451 ergen ve aileleri oluşturmaktadır. Çalışmada ebeveyn tutumları olumlu ebeveynlik ve olumsuz ebeveynlik olmak üzere ikiye ayrılarak incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre, sıcak ve olumlu ocuk kontrolü gibi olumlu ebeveyn tavırları ile katı ve tutarsız ebeveyn tavırlarının evlilikteki çatışma durumu ve uyum sorunları arasında aracı rol oynadığı bulunmuştur. (Akt: Hoşcan, 2010: 2)

Deboardlucas, Fosco, Raynor Ve Grych (2010) yaptığı araştırmada ebeveynler arası çatışma bağlamında, ebeveynlik ve çocukların çatışma algılarını incelemişlerdir. Araştırmanın örneklemini 8-12 yas arası çocuklar ve onların aileleri oluşturmaktadır. Çalışmada ebeveyn tutumu olarak ebeveynlerin reddedici ve zorlayıcı tutumları ele alınmıştır. Araştırma sonucuna göre, reddedici ve zorlayıcı tutum evlilik atışması ve çocukların çatışmadan algıladıkları kendini suçlama arasında aracı role sahip olduğu ancak ebeveyn tutumlarının çocukların çatışma algısı ve uyum sorunları arasında aracı rol oynamadığı bulunmuştur.

Schudlich ve Cummings (2007) yaptığı araştırmada evlilik çatışması ile uyum sorunları arasında evlilik çatışma stratejileri, ebeveynlik ve duygusal güvenliğin aracı etkisini araştırmışlardır. Araştırmanın örneklemini yaşları 8-16 arası olan 262 ocuk ve ebeveyni oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre, duygusal güvenliğin evlilik çatışması ve evlilikte uyum sorunları arasında aracı rol oynadığını, çatışma stratejilerinden sadece depresif çatışma stratejisinin evlilik çatışması ile evlilikte uyum sorunları arasında aracı rol oynadığı bulunmuştur. Evlilik çatışması ve uyum sorunlarının ebeveynlik uyum sorunları ve evlilik çatışması ile ilişkisi olmasına rağmen aracı rol oynamadığı bulunmuştur.

Cummings ve arkadaşları (1984) tarafından yapılan araştırmada ebeveynlerin yaşadıkları çatışma nedeniyle ortaya çıkan gerginliğe çocukların verdikleri tepkiler gelişim düzeylerine göre incelenmiştir. Araştırma sonucunda ebeveynlerin yaşadıkları çatışmaların her gelişim düzeyindeki çocuğu etkilediği ancak yaş düzeylerine göre ebeveynlere yapılan geri dönüşlerin farklılık gösterdiği bulunmuştur. (Akt:şendil, 1999: 26)

Amato (1986) yaptığı araştırmada evlilik ilişkisinde ortaya çıkan çatışmanın çocuklar üzerinde ortaya çıkardığı etkilerini incelemiştir. Araştırmanın rneklem grubunu 8-9 yaşında olan 132 ve 15-16 yaşında olan 142 ocuk ve ailesi oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre, ilkokul çağındaki kızlarla erkek ve kız ergenlerin kendileri için uygun gördükleri benlik değerleriyle ebeveynlerinin çatışma durumu yaşamaları arasında negatif ilişki bulunduğu belirlenmiştir.

Whitson (2003) yaptığı araştırmada evlilik çatışmasıyla ilgili nasıl mücadele edileceği yönündeki stratejileri ile çocuklarda rastlanan sorunlar arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmanın örneklemini 8-11 yaşındaki çocuklar ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre, evlilik ilişkisinde çatışma durumu yaşayan ebeveynlerin yetiştirdikleri çocuklarında, uyum, depresyon, kaygı sorunları ve bedensel sağlıklarında sıkıntılar oluşma sıklığının fazlalaştığı bununla birlikte çatışmayla iyi yönde savuşturma stratejilerini kullanan çocukların özellik itibariyle iyi olma durumlarını muhafaza etmeye yönelik daha olumlu netice aldıkları bulgulanmıştır (Akt: Hoşcan, 2010: 30)

Evlilik çatışması ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, araştırmaların daha çok evlilik doyum ve uyumu üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Literatürde incelenen

araştırma sonuçlarına bakıldığında evlilikteki doyum ve uyum ile çatışma durumu arasında negatif yönlü anlamlı düzeyde bir ilişki bulunduğu dikkat çekmektedir. Yani evlilik ilişkisinde çatışma durumları fazlaştıkça doyum ve uyum seviyesi azalmaktadır. Evlilik çatışmasının çocuklar üzerindeki etkisinin de yapılan çalışmalarda önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Çocukların evlilik çatışmasından olumsuz etkilendiklerini araştırma sonuçları destekler niteliktedir. Mackey ve O'Brien (1998) yaptığı çalışmada evliliğin başlamasından 20 yıl sonrasına kadar var olan çatışma nedenlerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, evlilikte çocukların büyümesiyle birlikte evlilik çatışmalarında azalma olduğu tespit edilmiştir. Henry ve Miller (2004) ise orta yaşta eşlerin çatışma nedenlerinin ekonomik, cinsel ve çocuk yetiştirmeyle ilgili olduğunu ifade etmiştir.

2.2. Çatışma Çözüm Stilleri

Çatışmalar, insan yaşamının ve ilişkilerinin kaçınılmaz bir parçasıdır. İnsan, hayatı boyunca birbirleriyle iletişim halindedir ve bu sürekli iletişim halinde farklı sebeplerle çatışmalar yaşaması kaçınılmazdır. Çatışma çözüm stili, kişinin çatışmaya girdiği anda geliştirdiği tepkilerdir (Volkema ve Bergmann, 1995). Çatışma stilleri, paylaşılan ortamda bir çatışma oluştuğunda birbirlerine nasıl tepki verdiği, araştırmayı yürüten uzmanlar çiftlerin neden çatıştıklarından çok çatışmaya yönelik nasıl çözüm geliştirdiklerine daha çok önem vermişlerdir. Çatışmayla ilgili çözüm stilleri, çatışma durumunun olumlu ve olumsuz neticelenmesiyle çatışmanın değerlendirilmesi ve çatışmaya yönelik çözüm olan davranışlarla alakalı olduğundan önemlidir.

Bu çalışmada kullanılan "Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği", "olumlu, olumsuz, geri çekilme ve boyun eğme" olarak dört çeşit çatışma çözüm stilinden oluşmaktadır. Özen (2016), olumlu çatışma çözüm stili için, çatışma konusunu tartışma ve eşler için en doğru çözümler geliştirme gibi yıkıcı olmayan çatışmayla başa çıkma şeklinde açıklama yapmaktadır. Olumsuz çatışma çözüm stilini ise çatışma anındaki fiziksel ve sözel saldırganlığı kapsayan yıkıcı davranışlar olduğunu belirtmektedir. Geri çekilme, çatışmayla ilgili herhangi bir şekilde tartışmaya açık olmama ya da bu duruma karşı konuşmamayı tercih etme ya da tartışmayı ertelemeyi içermektedir. Boyun eğme çatışma çözüm stili ise kendi görüşünü savunmaktan kaçınmayı, partnerinin taleplerini koşulsuz onaylama ve eşin taleplerine uyma şeklinde

açıklanmaktadır. Özet olarak, hem kişilerarası ilişkiler hem de evlilik ilişkisinde çatışmanın kaçınılmaz olduğu görülmektedir. Fakat önemli olan yaşanan çatışmalar değil, ortaya çıkan çatışma durumlarıyla nasıl başa çıktığımız ve bu çatışmaları nasıl çözmeye çalıştığımızdır.

2.3. Ebeveyn Evlilik Çatışma Çözüm Stilleri

Çatışma yaşanması insan ilişkilerinde ve evlilik hayatında kaçınılmazdır. Evliliklerin genelinde eşler arası krizler ve çatışmalar yaşanmaktadır. Eşlerin çatışma tarzları birbirinden farklıdır. Bazıları tartışmadan kaçınırken bazıları çatışmanın yükselmesine olanak tanır, kimileri farklılıkları konusunda konuşabilirken, kimileri çatışma anında sakinliğini koruyarak uzlaşa sağlarlar. Çatışmanın sürekli olarak devam ettiği evliliklerde eşler kendilerini değersiz hissedip, evliliğin sona ermesine istekli olabilirler. Çatışma yaşayan ancak çatışmayı çözebilen çiftlerin evlilikleri diğerlerine göre daha sorunsuz olacaktırlar (Öner, 2013). Çatışmanın çözülmesi ve evliliğin devam edebilmesinde en önemli faktör “çatışma çözüm stilleri”ni belirlemektir. Evlilik ilişkileri noktasında çatışma çözüm stilleri olumlu ve olumsuz olarak nitelendirilebilir. Olumlu stratejiler, anlaşmanın bir yolunu bulma, uzlaşa sağlama ve mizahtan yararlanma gibi yapıcı özellikteki stratejilerken olumsuz stratejiler de çatışmanın devam ettirilmesi, geri çekilme ve savunmaya geçme gibi yıkıcı stratejiler şeklinde belirtilmektedir (Kurdek, 1995).

2.4 Evlilikte Çatışma Çözüm Stilleri Üzerine Yapılmış Araştırmalar

2.4.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar

Tezer (1996) araştırmasında, kişinin güç, yakınlık seviyesi ve denklik açısından değişen ilişkilerde çatışma çıktığında aynı çözüm stillerini kullanıp kullanmadıklarını araştırmıştır. Araştırma sonucunda kişilerin eşleriyle ve amirleriyle çatışmalarını çözerken tercih ettikleri çatışma çözüm stilleri karşılaştırılmış bir farklılığa rastlanmadığı belirlenmiştir. Kişilerin, kendi eşlerine ve iş hayatında üstlerine karşı kullandıkları çatışma çözüm stiline aynı olduğu, en fazla uzlaşa sağlama çatışma çözüm stilini en az olarak da rekabet içeren çatışma çözüm stilini tercih ettikleri belirlenmiştir.

Özen (2006) gerçekleştirdiği araştırmada çiftlerin değerlerle ilgili uyumlarının ve çatışma çözüm stillerinin, çiftlerin evlilikteki uyumunda ne derece etkili olduğunu araştırmıştır. Araştırmanın örneklemini 140 evli çift oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, çiftlerin kullandıkları olumsuz çatışma çözüm stilleri, evlilik uyumunu anlamlı düzeyde yordamıştır ve olumsuz çatışma çözüm stili kullanan eşlerin evlilik uyumlarının düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Sevim (2005) yaptığı “Üniversite Öğrencilerinin Çatışmalara Yaklaşım Biçimleri” başlıklı araştırmada üniversite öğrencilerinde cinsiyet, cinsiyet rolleri ve çatışma irdeleme şekilleri arasında görülen ilişkileri belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini Ankara Üniversitesi’nin farklı fakültelerinde okuyan 237 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin çatışmayı çözme biçimlerinin cinsiyet rollerine ve cinsiyete göre farklılık gösterdiği bunun yanında çatışmayla ilgili olarak kız öğrencilerin erkeklere oranla daha fazla olumlu çözme becerilerini kullandığı belirlenmiştir.

Hisli Şahin, Basım ve Çetin (2009)’ un yaptığı “Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarında Kendilik Algısı ve Kontrol Odağı” çalışmasının örneklemini Ankara’da eğitim görmekte olan ve 18-28 yaş aralığında bulunan 345 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, yüzleşme yaklaşımının kendilik algısı tarafından yordandığı ayrıca kendiliğin, duygusal ifade ve kendini açma değerlendirmeleriyle de bağlantılı bulunduğu, kontrolün ise, çözüm yaklaşımlarının tümünün açıklanmasında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar dışında, çatışmaya yönelik çözümlerde kadınlar erkeklere oranla kendilerini daha fazla açarak duygusal tepki gösterdikleri; erkeklerin de daha genelleyici davranış gösterdikleri ve çatışmaya yaklaştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Hacı (2011) yaptığı araştırmada “Evlilik Uyumunun Empatik Eğilim, Algılanan Aile İçi İletişim ve Çatışma Çözüm Stillerine Göre Yordanması”nı incelemiştir. Araştırmanın örneklemini, İzmir’in merkez ilçelerinde ikamet etmekte olan 203 kadın, 157 erkekten oluşan 360 kişidir. Araştırma sonucunda “olumsuz çatışma çözüm stili ve itaat çatışma çözüm stillerinin” evlilik bağıyla bağlı olan çiftlerde evlilik uyumundaki anlamlı yordayıcısı olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte “olumlu çatışma çözüm stili ve geri çekilme çatışma çözüm stillerinin” de evlilik uyumundaki anlamlı yordayıcılar olmadığı tespit edilmiştir.

Özen'in (2006) yaptığı araştırmada "Evlilik Uyumunun Yordayıcıları Olarak Karı ve Kocaların Değer Uyumları ve Eşlerin Çatışma Çözüm Stilleri" araştırmıştır. Araştırma sonucunda çiftlerin hazcılık, geleneksellik, uyarılım, eşlerin güç değer farklılıkları ve değer benzerliklerinin kadınların ve çiftlerin evlilik uyumundaki olumlu yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çiftlerin değerlerinin benzer olmasının erkeklerin evlilik uyumuna dair anlamlı düzeyde değişikliğe yol açmadığı belirlenmiştir. Erkeklerin seçtikleri çatışma çözüm stillerinin çiftlerin evlilik uyumuyla ilgili anlamlı değişiklik oluşturmasına karşın, kadınların yararlandıkları çatışma çözüm stillerinin çiftlerin evlilik uyumuyla alakalı anlamlı etkisi bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca erkeklerin olumsuz çatışma çözüm stilini seçmelerinin kadınlardaki evlilik uyumuna olumsuz etki yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Kadınların ve erkeklerin kullandıkları çatışma çözüm stillerinin, çiftlerin evlilik uyumunda anlamlı düzeyde yordadığı bulgusu elde edilmiştir. Her iki cinsin yararlandıkları olumsuz çatışma çözüm stilleri, eşlerin evlilik uyumunda olumsuz bir biçimde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özen, Salman-Engin ve Sakallı-Uğurlu (2016)'nın yaptığı araştırma alan yazına dayanarak "olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme" şeklinde dört çatışma çözüm stilinden oluşmaktadır. "Olumlu çatışma çözüm stili", çatışmayla ilgili durumda çiftler için yıkıcı olmayan durumlardan yararlanarak oluşan çatışmayı kontrol altına alabilme; geri çekilme çatışma çözüm stili ise tartışmadan kaçınmayı ve tartışmayı ertelemeyi; olumsuz çatışma çözüm stili, çatışma durumunda fiziksel ve sözel saldırganlığı; boyun eğme de kendi görüşünü savunmak yerine eşinin taleplerini onaylama ve onun istekleri doğrultusunda hareket etmeyle ilişkilidir.

2.4.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Christensen ve Heavey (1990) yaptığı araştırmada eşlerin çatışmadaki talep etme-geri çekilme örüntülerinin ve cinsiyetin etkisini incelemiştir. Çalışmanın örneklemini 31 çift oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan eşler birinin diğerinde değişim olmasını istediği iki farklı çatışma durumunda gözlenmişlerdir. Araştırma sonucunda, bireylerin kendi istedikleri bir durum için daha fazla çatışmaya girdiklerini fakat eşlerinin istediği bir değişim gündeme geldiğinde ise çatışmadan daha fazla kaçınma eğiliminde oldukları bulunmuştur. Çatışma yapısı ve cinsiyet arasında da anlamlı

düzeyde ilişkiye rastlanmıştır. Bu bağlamda, kadınların çatışma esnasında daha talep edici, erkeklerin ise daha kaçınmacı davrandıkları söylenebilir.

Roberts (2000) yaptığı araştırmada çiftlerin sergilemiş oldukları düşmanca tutumlar ve uzaklaşma davranışları (öfkeli kaçınma-çatışmadan kaçınma-yakınlıktan kaçınma) ile mevcut durumdaki ve ileriki dönemlerdeki evlilik doyumu arasında oluşan ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 97 yeni evli çift oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda eşlerin birbirlerine düşmanca karşılık vermesi evlilik ilişkisindeki sorunlarla ilişkili olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca üç tür geri çekilme davranışının eşlerle ilgili mevcut durumdaki evlilik çatışmalarının anlamlı bir yordayıcısı olarak belirlenmiştir. Kadınlar için eşlerin düşmanca davranışları, evlilik doyumundaki temel yordayıcı olarak belirlenirken erkekler açısından eşlerin kaçınmacı davranış şekilleri temel yordayıcı olarak tespit edilmiştir.

Schneewind ve Gerhard'ın (2002) yeni evli çiftlerden 83'ü ile gerçekleştirdiği çalışmasında, 1'er yıl aralarla 5 yıl süresince çalışmanın içinde yer alan eşlerin çatışma çözüm stillerinin evliliklerinin başlangıcında olduğu sonrasında ise önemli sayılacak şekilde alışkanlığa dönüştüğü tespit edilmiştir.

Marchand (2004) yaptığı araştırmada yetişkin bağlanma yönelimleri, depresif belirtiler ve çatışma çözme stillerinin evlilik kalitesi üzerindeki rolünü araştırmıştır. Araştırmanın örneklemini 64 evli çift oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre, ilişkide az düzeyde yakınlık, reddedilme ve terk edilmeye yönelik daha fazla anksiyete bildiren kişiler evliliklerinde saldırgan davranışlar, depresif semptom ve daha az uzlaşma yaşamaktadır. Ayrıca erkeklerin çatışma çözme becerilerinin depresif belirtiler ve evlilik kalitesi; kadınların çatışma çözme becerilerinin ise bağlanma ve evlilik doyumu arasındaki ilişkide aracı bir rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Cummings, Ballard, El-Seikh ve Lake'in (1991) yaptığı araştırmada çocuklar açısından çatışma çözüm sonucunun etkilerini incelemiştir. Araştırmada çocuklara videodan çözümlenmiş, kısmen çözümlenmiş ve çözümlenmemiş çatışma örnekleri izletilmiş tepkilerini öğrenmek için sorular sormuşlardır. Araştırma sonucunda çözümsüz çatışma izletilen çocuklar, kısmen çözümlenmiş çatışma izletilen çocuklara göre daha kızgın tepkiler vermiş olup kısmen çözümlenmiş çatışma izletilen çocuklar da çözümlenmiş çatışma izletilen çocuklardan daha kızgın tepkiler

göstermişlerdir. Sonuç olarak çatışma çözümlendikçe çocukların olumsuz tepkileri azaldığı görülmektedir.

Davies, Cummings, Myers ve Heindel (1999) yaptığı araştırmada erken çocukluk, ergenlik öncesi ve geç ergenlik dönemi içinde olan üç farklı yaş grubundaki çocuklara çözümlenmemiş ve çözümlenmiş olmak üzere iki video izlettirmişlerdir. Araştırma sonucu çatışmanın çözümlenmesinin çocuklara yararlı etkileri olduğunu göstermiştir. Ebeveyn çatışması ile çocuğun işlevselliği arasındaki ilişki ebeveynlerinin çatışmayı çözme biçimlerine göre değiştiği bulunmuştur.

Ifeld (1980) yaptığı araştırmada çalışmaya katılanların evlilik problemiyle başa çıkma biçimlerinin evlilik ilişkisindeki gerginliği; eşlerin demografik özelliklerinden ve karakter yapılarının farklılığından, mevcut toplumsal stres kaynaklarından ve belli davranış örüntülerinden daha fazla düzeyde yordadığını sonuç olarak tespit etmiştir.

Roberts (2000) yaptığı araştırmada çiftlerin birbirlerine yönelik düşmanca davranışları ve kaçınma davranışları ile evlilik doyumu arasında gelişen ilişkiyi ele almıştır. Araştırmanın örneklemini 97 yeni evli çift oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda çiftlerin birbirlerine karşı düşmanca tavırlar içinde bulunmalarının evlilikteki problemlerle alakalı olduğu saptanmıştır. Ayrıca üç çeşit geri çekilme davranış biçiminin eşler için mevcut durumdaki evlilik problemlerinin anlamlı düzeyde yordayıcısı olarak belirlenmiştir. Eşlerin düşmanca davranışları, kadınlardaki evlilik doyumunda temel yordayıcı olarak belirlenirken eşlerinin kaçınmacı davranışlarda bulunması da erkekler için temel yordayıcı olarak tespit edilmiştir.

2.5.Okul Öncesi Dönem ve Kaygı

Okul öncesi döneme denk gelen hayatın ilk altı yılı çocukların gelişim alanları bakımından önemlidir. Bu dönemde yaşanabilecek her türlü yaşantı ve duygular insanı hayatı boyunca etkilemektedir. Günümüzün en çok yaşanan duygularından biri kaygıdır. Çocuk eğer ebeveynleri tarafından ötelenmekte, anne-baba, çocuk karşısında tutarsız tavırlarıyla yaklaşımlarda bulunmakta, çocuğun becerilerini küçümsemekte ya da normalden fazla korunarak bağımlılığa itilmekte ise bu durumda çocuğun kendini gerçekleştirme olasılığı görünmemektedir. Dolayısıyla tüm bunlar temel kaygıya yol açacaktır.

Kaygı, çocuk için gelişim döneminde rastlanılan duygulardan biridir. Çocuk gelişim dönemindeki değişimlerle birlikte kaygı duygusunu farklı şekillerde yaşamaktadır. Bunlar; arkadaş edinememe, okul kaygısı, kardeş kaygısı, anneden ayrılma kaygısı kaygısıdır. Çocuğun günlük yaşamı dışında farklı durumlarda kaygı durumunu yaşaması normal sayılırken, farklı durumlar haricinde kaygı duygusunu sık yaşaması patolojik kabul edilmektedir.

Kaygının kökeni çocukluk yıllarına dayanmaktadır. Çocukluk döneminde yaşanan normalden fazla reddedici, aşağılayıcı tutumlar, ergenlik dönemini yaşarken başka yetişkinlerin alaycı bir tutum sergilemesi, ceza uygulanırken ebeveynlerin cezayla birlikte itici davranışlarda bulunması, çocukta fiziksel ya da psikolojik baskı oluşturulması, çocuğun altına kaçırdığında ve cinsellikle ilgili oyunlar oynadığında bu durumun tepkiyle karşılanması, aşın korumacı davranışlar, ebeveynlerde kaygı derecesindeki şiddet, birbirleriyle çelişen istekler, tutarsızlıklar, boşanmaya rağmen hala sürmekte olan anne-baba çatışmaları, çocuktaki kaygının temelini oluşturabilmektedir (Geçtan, 1995).

2.5.1. Okul Öncesi Dönemde Çocuklarda Görülen Kaygılar

Şenol (2006), çocukluk dönemi kaygılarını özgül fobiler, anlık gerçekleşen ve yüksek düzeydeki kaygılar neticesinde oluşan panik bozukluklar, takıntı geliştirilmesiyle alakalı olarak obsesif, kompulsif bozukluklar, yaşam koşullarını değiştiren sorunların ardından oluşan travmaya bağlı stres bozukluğu, ayrılma bozukluğu benzeri kaygı bozuklukları şeklinde belirtmektedir. Çocukluk döneminde oluşan kaygılar yaşanma biçimlerine bağlı olarak ayrılmaktadır.

2.5.1.1. Genel Kaygı

Genel kaygı, yaşamın birçok alanında kaygı duymaya yatkınlık durumudur (Rapee, Wignall, Copham ve Spence 2014). Şiddeti fazla olan ve kontrol edilemeyen kaygılardır (Chansky, 2009). Genel kaygısı yüksek olan çocuklar karşılaştıkları herhangi bir stres durumunda en ağır sonuca odaklanırlar (Chansky, 2009). Genel şikâyetler olarak uyku düzenlerinin bulunmaması, mide, baş ağrısı benzeri sebebi belli olmayan fiziksel ağrılar hissetmesi, mükemmeliyetçi yaklaşımlarının olması, normalin üstünde bir yaklaşımla başkalarını mutlu etme isteği belirtilmektedir. Genel kaygı problemi olan çocukların spor, eğitim hayatı, sağlık, oyun ve ebeveynleriyle

alakalı kaygıları bulunmaktadır. Genel kaygı düzeyi yüksek olan çocuklar ileriki dönemlerle alakalı olarak her şeyi planlama çabasına girerler ve her şeyin yolunda gitmesine odaklanırlar (Chansky, 2009). Rutin işlerinde dahi kaygılıdırlar ve risk almak istemezler.

2.5.1.2. Sosyal Kaygı

Bireyin bulunduğu sosyal ortamlarda davranışlarının uygun bulunmayacağı ve olumsuz tepki gösterileceği düşüncesiyle hissettiği rahatsızlık duygusu şeklinde açıklanabilir (Eren Gümüş, 2006). Sosyal kaygısı olan çocuklar, konuşurken ya da farklı bir şeylerde rol aldıklarında sergiledikleri davranışlarıyla kendini belli ederler. Sosyal kaygının nedenleri çocukluk yıllarında bulunur. Belli bir konuşmayı başlatırken, kalabalık karşısında konuşurken, oyun ve şiir gibi etkinlikleri sergilerken yani en çok okulda kendini gösterir Sosyal kaygılı çocuklar çevredeki diğer insanlar tarafından izlendikleri düşünmektedirler ve bu nedenle kaygı duyarlar (Chansky, 2009).

Sosyal kaygı durumunu öteki kaygılarından farklı kılan başkalarının değerlendirmenin yapılabilme ihtimalinin olmasıdır. Sosyal kaygı yaşayan çocuklar başkalarının kendisiyle ilgili ne düşündüklerini merak eder ve bunu soruştururlar (Chansky, 2009). Kaygı yaratan bir durumla karşılaşıldığında kaygının şiddeti fazlalaşır, ortamdayken en yoğun hale gelir ve ortam değiştirildiğinde kaygı kaybolur (Köknel, 1998). Sosyal kaygılı çocuklar dikkat dağınıklığı yaşarlar ve sosyal ortama girdiklerinde yüzlerinde kızarma vb. fiziki belirtiler gösterirler (Öztürk, 2008). Özgüven eksikliği, sosyal kaygıya sahip bireylerde önemli bir ayrıntıdır. Bu kişiler kendilerinin hep olumsuz yönlerini ön plana çıkarırlar. Yaşanan bu durum daha çok çocuklukta yaşadıklarıyla bağlantılıdır (Koyuncu, 2012). Sosyal kaygıya sahip çocukların ailelerinde de aynı kaygıyı taşıyan bir ebeveyne rastlanılmıştır. Yani ebeveynlerin sosyal kaygı taşımaları çocuklarının da bu hususta etkilenmesine sebep olmaktadır (Öztürk, Sayar, Uğurad, ve Tüzün, 2005). Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarzları da sosyal kaygıyı yaratan bir başka nedendir. Normalden fazla korumacı ve kuralcı davranan anne babalar çocukta sosyal yeteneklerin gelişmemesine neden olup bu davranışıyla sosyal kaygıyı yaratmaktadır. Öğretmen tutumları da sosyal kaygıyı etkileyen bir başka etkidir. Öğretmenlerin çocuğa göre teknikler uygulaması sosyal

kaygının azalmasını sağlayacaktır (Temizel, 2014). Sosyal kaygı, ebeveyn ve öğretmen tutumlarına göre değişebilmektedir.

2.5.1.3. Ayrılık Kaygısı

Her çocuk alışık olduğu kişiden ve ortamdaki ayrılmakta zorlanır. Çoğu zaman yaşanan bu zorluk, kaygı olarak nitelendirilmektedir. Ayrılma kaygısı çocuğun ihtiyaçlarını karşılayan bağlandığı yakınından ayrılmaktan korkmasıdır. Rapee, Wignall, Copham ve Spence (2014) bu kişinin genellikle anne olduğunu belirtmişlerdir. Ayrılık kaygısını bütün çocuklar yaşamakta ve bu doğal gelişimlerinin bir parçası sayılmaktadır ancak yaşanan kaygının 3- 5 yaş aralığında aşamalı biçimde azalması gerekmektedir. Kaygı azalmazsa, çocukta birçok psikolojik etki ortaya çıkmaktadır (Geçtan, 1998). Freud'a göre ayrılık kaygısı doğumdan itibaren ortaya çıkan ve alışık olunan nesne kaybolunca meydana gelen korkudur. Kaygı normalin üstünde devam ederse ve düzey olarak yüksekse ayrılık kaygısı bozukluğu şeklinde isimlendirilmektedir (Bulut, 2001). Ayrılık kaygısı yaşayan çocuklar buldukları ortamda ebeveynlerini gözden kaçırdıklarında rahatsız olurlar, onların nerede olduklarını öğrenme çabasına girerler, okula döneminde de bir daha gelmeyeceklerini düşünebilirler (Chansky, 2009). Ayrılık kaygısı yüksek çocuklarda bu kaygı, çocuğun hayatını sürdürmesini zorlaştırır ve çocuklar ebeveynlerinden ayrıldıklarında kendilerine ve ebeveynlerine zarar geleceğini düşünürler. Azalması gerekirken beklenenin dışında görülen ayrılık kaygısı ilerleyen zamanlarda çocukların okul hayatlarını da olumsuz etkileyebilmektedir (McKenzie, 2004). Bu kaygıyı yüksek düzeyde yaşayan çocuklar okul hayatını istemezler, anne-babalarının yanlarından ayrılmalarını istemezler. Bu şekilde bir kaygı durumunda mide problemi, fiziksel rahatsızlıklar, öfke nöbetleri yaşayabilirler (Karaceylan Çakmakçı, 2005).

2.5.1.4. Fiziksel Yaralanma Korkuları

Çocukların yaşadığı bir kaza sonucu gerçekleşen ağır yaralanma veya bir olay karşısında aşırı korkma durumunda tepkisel şekilde oluşmaktadır (Rapee, Wignall, Copham ve Spence 2014). Toplumda meydana gelen terör olayları ve yaşanan afetler, suç oranlarının artması bu durumun yaşanma olasılığını artırır. Çocukların yaşadığı travmatik olaylar oyunlarında gözlemlenebilir, içlerine kapanıp çekingen

davranışlar gösterebilirler. Bu tür korkular çocuklarda uyku düzenlerinde bozukluk ve bedensel tepkilere neden olabilir. Travma yaratan afet, kaza gibi beklenmeyen olaylar neticesinde çocuklarda travma sonrası stres bozukluğu yaşanabilir.

2.5.1.5. Obsesif Kompulsif Bozukluklar

Obsesif kompulsif bozukluklar düşünce ve davranışlardaki takıntılardır. Bireyin bir fikri zihninde normalden fazla sürekli tekrarlaması obsesifliği, bir hareketi sürekli tekrarlaması kompulsifliği ifade etmektedir. İki durum genel olarak birlikte ortaya çıktığı için obsesif kompulsif bozukluklar denir (Cüceloğlu, 1998). Obsesif kompulsif bozukluk yaşayan kişilerde devamlı olarak tekrarlayan fikirler, oldukça sık el yıkama, sürekli kontrol etme gibi davranışlar söz konusudur. Çocukta obsesif kompulsiflikten bahsedebilmek için aralıksız düşüncelerin ve davranışların tekrarlanması gerekir. Obsesif davranışlar karar verememe durumu, tekrar eden davranışlar, ürkütücü durumlar yaşama korkusu krizleriyle beraber de görülebilir (Geçtan, 1995). Ebeveynlerine düşkün çocuklar onlara zarar verebileceği korkusu yaşayabilir. Cinsel özellikler olarak normal özelliklere sahip bir çocuk, bu hususla ilgili olarak normalden farklı tercihler yapabileceği korkusu taşıyabilir (Chansky, 2009).

2.5.2. Okul Öncesi Dönemde Çocuklarda Görülen Kaygının Nedenleri

Kaygı, biyolojik ve genetik yatkınlıklardan, önceki yaşantı ve öğrenmelerden, içinde yaşanılan çevreye ilişkin durumlardan ve kişinin bilişlerinden etkilenir.

İçinde yetiştiği çevre çocuktan birtakım beklentiler içerisindedir. Çocuğun belli davranış kalıplarına göre hareket etmesini, toplumun gerektirdiği şekilde davranmasını isterler. Oysa çocuklar, yaşı ve içinde bulunduğu dönem gereği birçok şeye ilgi duyar, merak edip yeni şeyler öğrenmek ister ve bu isteklerini karşılamak için arayışlara girerler. Dolayısıyla toplumun gerektirdiği kurallara uyamayabilir. Böyle bir durum yaşandığında ise çocuk çevreden tepki alır ve bu kaygıya neden olur. Çocuğun kaygı durumuna maruz kalmaması için başta ebeveynler olmak üzere çevresindeki diğer bireyler, çocuktan yapabileceğinden fazla beklenti içine girmemeli ve zaman zaman hata yapma fırsatı vermelidirler.

Kaygının temelinde bireyin çocukluk yaşantıları yer alır ve çocuğun anne-babasıyla, öğretmenleriyle ve akranlarıyla ilişkisini içerir (Geçtan, 1998). Çocukluk döneminde

ebeveynlerin tuvalet eğitimi verirken yaklaşımlarında katı tutum sergilemesi çocukluk döneminde kaygıya yol açar (Çimen, 2000). Çocukta kaygıya neden olan diğer sebepler ise çocuğun kaygı seviyesi yüksek insanlarla aynı çevreyi paylaşması, çocuğun maruz kaldığı aşağılayıcı tutumlar, yanlış anne-baba tutumları, yanlış cezalar ve çocuğun sosyalleşme sürecinde karşılaştığı zorluklar kaygı durumunun çocukta kalıcı hale gelmesine neden olabilir (Geçtan, 2008).

Ebeveynlerin farklı sosyodemografik özelliklerinin de çocuklarda kaygı bozukluğu hastalıklarının ortaya çıkmasında etken olduğu araştırmalarda bildirilmiştir. Cinsiyet, anne-babaların mesleği ile eğitim seviyesi, ailenin sosyoekonomik hali, sahip olunan kardeş sayısı, çocuğun başarı durumu, kaygının oluşmasında etkilidir. Eğitim düzeyi yüksek olan anne -babaların çocukların kaygı yaşama oranı, eğitim seviyesi düşük olanların çocuklarına oranla daha az olduğu belirlenmiştir. Sosyoekonomik durumu düşük olan aile ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanmakta, bu durum aile içinde gerginliğe sebep olmakta ve çocuğun kaygı duymasına sebep olmaktadır. Anne ve babanın mesleğinin stresli olması ve ailedeki kardeş sayısının artması çocuğun kaygı düzeyi artmaktadır (Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2000).

2.5.3. Okul Öncesi Dönemde Çocuklarda Görülen Kaygı Üzerine Yapılan Araştırmalar

2.5.3.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Güngör (2009) yaptığı çalışmada öğretmen ve ebeveynlerde görülen mükemmeliyetçilik davranışlarının, okul öncesi döneme devam etmekte olan 5-6 yaş çocuklarının algılanan kaygı seviyelerini öngörmedeki rolleri araştırmaktadır. Araştırmanın örneklemini, Denizli'de bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ana sınıflarına ve özel anaokullarına gitmekte olan 5-6 yaşındaki 379 çocuğun anne-babası ve öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin sosyal düzenle ilgili mükemmeliyetçilik düzeylerinin anne-babanın algıladığı çocuk kaygısının temel yordayıcısı olduğu belirlenirken kendileriyle ilgili mükemmeliyetçilik düzeylerinin kaygıda temel yordayıcı olmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğretmenin algıladığı kaygı düzeyinin öğretmendeki mükemmeliyetçilik seviyesinin anlamlı bir yordayıcısı olmadığı görülmüştür.

Buluş ve Güngör (2010) yaptıkları araştırmada 5-6 yaş aralığındaki çocukların kaygı düzeylerinin, anne- baba ve kendilerine ait demografik özelliklerle ilişkisini incelemişlerdir. Araştırma okul öncesi kurumuna devam eden olan 379 öğrenci ebeveynlerine uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, ebeveyn algısına göre çocukların kaygı düzeylerinde cinsiyetin anlamlı bir farklılık yaratmadığı, yaşla arasındaki ilişki incelendiğinde 6 yaşında olan çocukların 5 yaşındakilere göre kaygı seviyelerinin daha fazla olduğu, kardeş sayısı ile çocukların kaygı seviyeleri arasında ilişki bulunmadığı bulgulanmıştır.

2.5.3.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Van Gastel, Legerstee ve Ferdinand (2009) yaptıkları araştırmada ailenin kaygısı ve çocuk yetiştirme tarzı ile çocuğun kaygı düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmanın örneklemini 8-12 yaş aralığındaki çocuklarda kaygı sorunu bulunan toplam 71 çocuk, 70 anne ve 59 baba oluşturmaktadır. Araştırmanın kontrol grubunu ise 96 çocuk, 93 anne ve 83 baba oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre, ailenin kaygısıyla çocuktaki kaygı arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Anne veya babası kaygılı olan bir çocukta kaygı rahatsızlığı gösterme olasılığı anne veya babasında böyle bir teşhis bulunmayan bir çocuğa oranla 2.7 kat fazla olduğu ve çocuktaki kaygı düzeyinin kaygı tespiti yapılmış anne ya da babası olan bir çocukta 4.7 kata çıktığı görülmüştür. Ayrıca anneleri kaygılı olan çocukların daha fazla kaygılı olduğu görülmüştür. Bundan farklı olarak araştırmada, ailelerin benimsedikleri yetiştirme biçimleri de (kaygıyı destekleme, sıcaklık, reddetme, duygusal, aşırı korumacı) araştırılmıştır. Elde edilen neticeye göre, ebeveynin aşırı korumacılığı anlamlı düzeyde fakat çocuğun kaygısıyla negatif yönlü ilişkisi bulunmuştur.

Daads ve Roth (2008) yaptıkları araştırmada erken çocukluk döneminde kaygı rahatsızlığı ve başka sorunların engellenebilirliğini incelemişlerdir. 3-6 yaşında olan toplam 734 çocuk ile 14 ay boyunca çalışmışlardır. Araştırma yapılan çocukların anne-baba ve öğretmenlerinden, çocuğun sosyal davranış, çekingenlik, sinirlilik, anne-baba özellikleri ve anne-baba-çocuk ilişkisi hususunda bilgilerini içeren geri dönütler elde edilmiştir. Bir sonraki aşamada genel bir engelleme programı geliştirilmiştir. Toplam 6 oturumdan oluşan bu program ailelere yönelik çocuklarının olumlu beklentiler ve sosyal yeterlikler oluşturma becerilerini ölçmeye amaçlamıştır.

Ebeveynlerin programa katılım sayıları fazlaştıkça program hakkındaki görüşlerinin olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmacılar neticeleri gözlemlenmenin güç olduğuyla birlikte öğretmen bildirimlerine kıyasla program içinde yer alan ebeveynlerin çocuklarında dışsal ve içe dair problemlerin azaldığını bildirmişlerdir. Ancak sonuç olarak elde edilen bulgular yakalanmak istenen ölçüde bir etki yaratmadığı gibi anne-babalarla alakalı puanlarda sınırlı kalmıştır. (Akt: Güngör, 2009,s. 42)

Essakow vd. (2005) tarafından yapılan araştırmada 3-4 yaşında olan toplam 104 çocuk ve anneleriyle okul öncesi çocuklarında güvensiz bağlanma şeklinin oluşması, davranışsal tutukluk ve kaygı arasında ortaya çıkan ilişki incelenmiştir. Araştırmaya katılan çocukların 72'si davranışsal anlamda tutukluk gösteren (29 erkek, 43 kız) ve 32'si davranışsal anlamda tutukluk göstermeyen (21 erkek, 11 kız) çocuk ve annelerinden örneklem grubu oluşturulmuştur. Araştırma sonucuna göre, güvensiz bağlılık geliştiren ve davranışsal tutukluk konularının birbirinden bağımsız şekilde kaygıyla ilişkisinin bulunduğu, davranışsal olarak çekingenlik sergileyen, güvensiz olarak bağlanan ve annesindeki kaygının yüksek olduğu çocukların daha çok kaygılı oldukları belirlenmiştir.

Mindell ve Barrett (2002) yaptığı araştırmada çocukların gece uykularında gördükleri kâbuslarıyla kaygı seviyeleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yaşları 5 ile 11 arasında değişen toplam 60 (26'sı erkek 34'ü kız) çocuk ve ebeveynleri çocukların kaygı düzeylerini ve gece kâbuslarını belirlemeye yönelik ölçekleri doldurmuşlardır. Ebeveynlerden alınan araştırma sonuçlarına göre gece uykularında kâbus gören çocukların görmeyen çocuklara kıyasla daha fazla kaygı seviyesine sahip olduğu görülmüştür.

Hudson ve Rapee (2001) gerçekleştirdiği çalışmasında anne-babaların çocuk yetiştirme biçimleri ve çocuğun kaygı seviyesi arasında ilişkinin bulup bulunmadığına ilişkin literatür bulgularını gözlem yoluyla incelemiştir. Araştırmada çocukların verilen 5 dakikalık sürede bitirmeleri gereken güç iki bilişsel çalışmayı (bir tangram, bir de scrabble) yaparken anne-çocuk ilişkisi gözlemlenme yoluyla incelenmiştir. Çalışmadaki örnekleme 7 - 15 yaş arasındaki çocuklar ve 43 kaygı bozukluğu olan, 20 karşı koyma davranışı olan çocuk ve 32 hiçbir teşhis belirlenmemiş çocuk ve bu çocukların annelerinden oluşturmaktadır. Cinsiyet ve yaş değişkeni bağlamında incelenen grup içinde kaygılı ve karşı koyma davranışı olan

çocukların annelerinin uygulamada bir teşhis yapılmamış çocukların annelerine kıyasla daha çok etkileşimde oldukları görülmüştür.

Bokhorst vd. (2001) yaptıkları araştırmada çocuğun yaşlarıyla öğrenme seviyesi bakımından geri kalmasına ve duygusal sorunlar yaşamasına yol açan sosyal kaygıyı ele almışlardır. 5-6 aralığındaki çocuklarda sosyal kaygıyla ilgili bozuklukları öğretmenlerinin tespit edebilmesi amacıyla “TRSA-Junior” isimli bir ölçek (Teaching Rating Scale of Social Anxiety – “Junior”) geliştirmişlerdir. Araştırmanın örneklemini 144 kız ve 141 erkek olmak üzere toplam 285 çocuktan oluşmaktadır. Araştırma neticesinde, çocuklar üzerinde oyun ortamında yapılan tespitlerde sosyal katılım seviyesi düşük bulunan çocuklarda sosyal kaygının düzeyi anlamlı bulunmuş ve akranlarının çocukla ilgili yaptığı negatif değerlendirmeler fazlaştıkça çocuktaki sosyal kaygının arttığı belirlenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada “ebeveynlerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve çocuklarının algıladıkları kaygı düzeyleri arasındaki ilişki” incelendiğinden ilişki tarama modeli kullanılmıştır. “İlişki tarama modelleri”, iki veya daha fazla değişken arasındaki birlikte değişim unsurunun derecesini ya da varlığını belirlemeyi öngören araştırma modelleridir (Karasar,2017: 14).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinin 3 ilçesindeki (Esenyurt, Bahçeşehir, Beylikdüzü) devlet ilkokulu bünyesindeki ana sınıfları ve bağımsız anaokullarında eğitim görmekte olan 5-6 yaş grubu çocuklar ve ebeveynleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise İstanbul ilinin 3 ilçesindeki (Esenyurt, Bahçeşehir, Beylikdüzü) 2 devlet ilkokulu bünyesindeki ana sınıfları ve 1 bağımsız anaokulunda eğitim alan 5-6 yaş grubundaki 250 çocuk ve ebeveynlerinden oluşmaktadır.

Tablo 3.1’de söz konusu örneklemin demografik özellikleri gösterilmiştir.

Tablo 3.1: Örneklemin Demografik Yapısına İlişkin Frekans Yüzde Dağılım Tablosu

	Gruplar	<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kadın	198	79,2
	Erkek	52	20,8
	Toplam	250	100,0
Yaş	20-25	15	6,0
	26-30	58	23,2
	31-35	92	36,8
	36-40	65	26,0
	41-45	20	8,0
	Toplam	250	100,0

Gelir Düzeyi	Düşük	37	14,8
	Orta	204	81,6
	Yüksek	9	3,6
	Toplam	250	100,0
Çocuk sayısı	1	56	22,4
	2	127	50,8
	3	52	20,8
	4 ve üstü	15	6,0
	Toplam	250	100,0
Kardeş sıralaması	1. Çocuk	125	50,0
	2. Çocuk	88	35,2
	3. Çocuk	30	12,0
	4. Çocuk	7	2,8
	Toplam	250	100,0
Evlilik Süresi	1-5 yıl	12	4,8
	6-10 yıl	140	56,0
	11-15 yıl	67	26,8
	16-20 yıl	22	8,8
	21 yıl ve üstü	9	3,6
	Toplam	250	100,0
Birliktelik Durumu	Evli ve birlikte	240	96,0
	Evli fakat ayrı yaşıyor	5	2,0
	Boşanmış	5	2,0
	Toplam	250	100,0
İçinde Yetişilen Coğrafi Bölge	Akdeniz	12	4,8
	Doğu Anadolu	42	16,8
	Ege	7	2,8
	Güneydoğu Anadolu	7	2,8
	İç Anadolu	16	6,4
	Marmara	143	57,2
	Karadeniz	23	9,2
	Toplam	250	100,0
Çocuğun Anaokulu Eğitimi Süresi	6 ay	103	41,2
	1 yıl	81	32,4
	2 yıl	50	20,0
	3 yıl	16	6,4
	Toplam	250	100,0
Anne Çalışma Durumu	Gruplar	<i>f</i>	%
	Çalışıyor	73	29,2
	Çalışmıyor	177	70,8
	Toplam	250	100,0
Anne Meslek	Memur	30	12,0
	Serbest Meslek	15	6,0
	İşçi	15	6,0
	Özel Sektör	26	10,4
	Diğer	164	65,6
	Toplam	250	100,0

Anne Eğitim Durumu	Okuma-Yazma Bilmiyor	15	6,0
	İlkokul	59	23,6
	Ortaokul	44	17,6
	Lise	73	29,2
	Üniversite	59	23,6
	Toplam	250	100,0
Baba Çalışma Durumu	Çalışıyor	247	98,8
	Çalışmıyor	3	1,2
	Toplam	250	100,0
Baba Meslek	Memur	35	14,0
	Serbest Meslek	62	24,8
	İşçi	65	26,0
	Özel Sektör	68	27,2
	Diğer	20	8,0
	Toplam	250	100,0
Baba Eğitim Durumu	Okuma-Yazma Bilmiyor	8	3,2
	İlkokul	53	21,2
	Ortaokul	42	16,8
	Lise	77	30,8
	Üniversite	70	28,0
	Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılanların %79,2'si (198) kadınlardan, %20,8'i (52) erkeklerden oluşmaktadır.

Araştırmaya katılanların %6'sı (15) 20-25 yaşında, %23,2'si (58) 26-30 yaşında, %36,8'i (92) 31-35 yaşında, %26'sı (65) 36-40 yaşında iken %8'i (20) 41 ve üzeri yaşadadır.

Araştırmaya katılanların %14,8'i (37) düşük, %81,6'sı (204) orta ve %3,6'sı (9) yüksek gelir düzeyine sahiptir.

Araştırmaya katılanların %22,4'ü (56) 1 çocuğa, %50,8'i (127) 2 çocuğa, %20,8'i (52) 3 çocuğa ve %6'sı (15) 4 ve üzeri sayıda çocuğa sahiptir.

Araştırmaya katılanların hakkında ölçek doldurdukları çocukları %50'sinin (125) 1. çocuğu, %35,2'sinin (88) 2. çocuğu, %12'sinin (30) 3. çocuğu ve %2,8'inin (7) 4. çocuğudur.

Araştırmaya katılanların %4,8'i (12) 1-5 yıllık, %56'sı (140) 6-10 yıllık, %26,8'i (67) 11-15 yıllık, %8,8'i (20) 16-20 yıllık ve %3,6'sı (9) 21 ve üzeri yıllık evlidir.

Araştırmaya katılanların %96'sı (240) evli ve birlikte yaşamakta, %2'si (5) evli fakat ayrı yaşamakta, %2'si (5) boşanmıştır.

Araştırmaya katılanların %4,8'i (12) Akdeniz Bölgesi'nde, %16,8', (42) Doğu Anadolu Bölgesi'nde, %2,8'i (7) Ege Bölgesi'nde, %2,8'i (7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, %6,4'ü (16) İç Anadolu Bölgesi'nde, %57,2'si (143) Marmara Bölgesi'nde ve %9,2'si (23) Karadeniz Bölgesi'nde yetişmiştir.

Araştırmaya katılan çocukların %41,2'si (103) 6 aylık, %32,4'ü (82) 1 yıllık, %20'si (50) 2 yıllık ve %6,4'ü (16) 3 yıllık anaokulu eğitimi almışlardır.

Araştırmada görüş bildiren annelerin %29,2'si (73) çalışırken %70,8'i (177) ise ev hanımıdır. Çalışan annelerin %12'si (30) memur, %6'sı (15) serbest meslek sahibi, %6'sı (15) işçi, %10,4'ü (26) özel sektör çalışanı, %65,6'sı (164) diğer meslek gruplarındandır.

Araştırmaya katılan annelerin %6'sı (15) okuma yazma bilmezken, %23,6'sı (59) ilkokul, %17,6'sı (44) ortaokul, %29,2'si (73) lise ve %23,6'sı (59) üniversite mezunudur.

Araştırmaya katılan babaların %98,8'i (247) çalışırken %1,2'si (3) çalışmamaktadır.

Araştırmaya katılan babaların %14'ü (35) memur, %24,8'i (62) serbest meslek sahibi, %26'sı (65) işçi, %27,2'si (68) özel sektör çalışanı, %8'i (20) diğer meslek gruplarındandır.

Araştırmaya katılan babaların %3,2'si (8) okuma yazma bilmezken, %21,2'si (53) ilkokul, %16,8'i (42) ortaokul, %30,8'i (77) lise ve %28'i (70) üniversite mezunudur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak araştırmada; "Ebeveyn Bilgi Formu", "Evlilik Yaşamı Anketi", "Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği" (Ebeveyn Formu) ve "Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği" kullanılmıştır.

"Ebeveyn Bilgi Formu; bu formda çocukların ve ebeveynlerin demografik özellikleri ile ilgili (ebeveynin yaşı, cinsiyeti, gelir düzeyi, sahip oldukları çocuk sayısı, evlilik süresi, içinde yetiştiği coğrafi bölge, çalışma durumu, mesleği, eğitim durumu, birliktelik durumu, çocuğun anaokuluna devam süresi, doğum sırası) sorulara yer verilmiştir. "Ebeveyn Bilgi Formu" EK-1'de yer almaktadır.

“Evlilik Yaşamı Anketi”; bu anket eşler arasındaki çatışma konularını tespit etmek için Hatipoğlu (1993) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 70 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte yer alan soruların her biri çiftler arasındaki ayrı bir çatışma konusunu içermektedir. Her çatışma konusunda ilk olarak eşlere sorudaki çatışma konusunun birlikteliklerinde yer alıp almadığı sorulmuştur. Eğer var ise 1, mevcut değil ise 0 puan verilmiştir. Çatışmanın var olması halinde, çiftlere çatışma konusunun sıklığını belirlemek amacı ile ‘‘yılda 1 veya 2 kez’’, ‘‘ayda 1 veya 2 kez’’, ‘‘haftada 1 veya 2 kez’’ ve ‘‘günde 1 veya 2 kez’’ seçeneklerinden birini işaretlemeleri istenir. Seçenekler sırası ile 1, 2, 3 ve 4 puan şeklinde hesaplanır. Ölçekte Çatışma Sıklığı Puanı ve Çatışma Yaygınlık Puanını belirlemek için 2 skor hesaplanmaktadır. Çatışma yaygınlık puanı ölçeği uygulayan her bir eş tarafından ilişkilerinde mevcut olduğu bildirilen çatışma konularının toplanmasıyla hesaplanır ve puanı 0 ile 70 arasında değişir. Çatışma sıklık puanı ise eşlerin ilişkilerinde mevcut olduğunu söyledikleri her bir çatışma konusundan aldıkları puanların toplamının ‘‘çatışma yaygınlık puanı’’na bölünmesiyle hesaplanır. ‘‘Çatışma sıklık puanı’’, 1-4 arasında değişiklik gösterir. Bu tez çalışmasında çatışma sıklığı puanı esas alınmıştır. Ölçeğin geçerlik çalışmaları sonucunda Crombach Alfa değeri.91 olarak belirlenmiştir. Ters puanlanan herhangi bir maddeye ölçekte yer verilmemiştir. Araştırmada bu ölçeğin kullanılabilmesi için gereken tüm yasal izinler alınmıştır (EK-2).

“Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği”; bu ölçek evli bireylerin çatışma çözüm stillerini belirlemek amacı ile Özen, Salman-Engin ve Sakallı-Uğurlu (2016) tarafından geliştirilmiştir. ‘‘Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği’’ eşler arasındaki ‘‘olumlu çatışma çözüm’’, ‘‘olumsuz çatışma çözüm’’, ‘‘boyun eğme’’ ve ‘‘geri çekilme’’ olmak üzere 4 çatışma çözme stillerini ölçmektedir.

Toplamda 25 maddeden oluşan ölçekte; geri çekilme 3, 10, 15, 18, 21, 23 numaralı maddeleri; boyun eğme 2, 4, 7, 17, 19 ve 20 numaralı maddeleri; olumsuz çatışma çözüm stilleri 1, 6, 8, 12, 14, 16 ve 25 numaralı maddeleri; olumlu çatışma çözüm stilleri ise 5, 9, 11, 13, 22 ve 24 numaralı maddeleri içermektedir. Ölçeğin toplam bir skoru bulunmamakta, skor alt skalaların skoruna bağlı olarak hesaplanmaktadır. Ölçekteki 4 faktörün 3’ü 6’şar madde içermektedir ve toplam skorları maksimum 36’dır. Olumsuz çatışma çözme stili 7 madde içermektedir ve en yüksek skoru 42’dir. Özen, Salman-Engin ve Sakallı-Uğurlu’nun çalışmasında, olumsuz çatışma çözme stilinin toplam varyansın %16.93’ünü, olumlu çatışma çözme stilinin

varyansın % 13.07'sini, boyun eğmenin toplam varyansın %11.33'ünü ve geri çekilmenin %11.01'ini açıkladığı bulmuştur. Olumsuz çatışma çözme stilinin cronbach alfa değerleri.75, olumlu çatışma çözme stilinin cronbach alfa değerleri .77, boyun eğmenin cronbach alfa değerleri .81 ve geri çekilmenin cronbach alfa değerleri .75 olarak bulunmuştur. Ayrıca maddelerin faktör yüklemeleri.46'dan 76'ya kadar değişiklik göstermektedir. Ters puanlanan bir maddeye ölçek maddeleri içerisinde yer verilmemiştir. Araştırmada bu ölçeğin kullanılabilmesi için gereken tüm yasal izinler alınmıştır (EK-3).

“Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği (Ebeveyn Formu)”; bu ölçek Spence, Rapee, McDonald ve Ingram (2001) tarafından okul öncesi dönem çocuklarına yönelik kaygı düzeylerini ölçmeye yönelik çalışmalarda kullanılmak amacıyla geliştirmişlerdir.

Spence, Rapee, McDonald ve Ingram (2001) Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeğini, çocuğun ebeveynlerine yönelik hazırlamıştır. Çünkü çocuğun kaygı düzeyine yönelik ebeveyn görüşlerinin daha sağlıklı bilgi vereceğini düşünmektedir. Ölçek Güngör (2009) tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Ölçekte toplamda 28 madde ve 5 alt boyut yer almaktadır. Bu alt boyutlar; obsesif-kompulsif bozukluklar, fiziksel yaralanma korkuları, ayrılık kaygısı, sosyal fobi ve genel kaygı başlıklarından oluşmaktadır ve 5' li likert tipi dereceleri üzerinden cevap verilmektedir. Ölçek maddelerine “Hiçbir Zaman Doğru Değil” (1), “Nadiren Doğru” (2), “Bazen Doğru” (3), “Genelde Doğru” (4) ve “Her Zaman Doğru” (5) şeklinde cevap verilmektedir. Ölçeğin puan aralığı 28 ile 140 arasında değişmektedir. İç tutarlık yönünden ölçeğin güvenilirliği incelenirken “Cronbach alfa kat sayısı” .89 olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada ölçek alt boyutları ile alınmamış, genel kaygı puanı esas alınmıştır. Ters puanlanan bir maddeye ölçek maddeleri içerisinde yer verilmemiştir. Araştırmada bu ölçeğin kullanılabilmesi için gereken tüm yasal izinler alınmıştır (EK-4).

3.4.Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında “Ebeveyn Bilgi Formu”, “Evlilik Yaşamı Anketi”, “Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği”, “Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği (Ebeveyn Formu)” kullanılmıştır. Bu araçlar, okuldaki öğretmenler aracılığıyla örneklemdaki okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerine uygulanmış ve sonrasında tekrar toplanmıştır. Toplanan veri toplama aracı sayısı 300'dür. İçlerinde eksiklik

bulunanlar geçersiz kabul edilmiş ve çıkarılmıştır. Kalan 250 form üzerinden analiz çalışması yapılmıştır.

3.5.Verilerin Çözümlemesi

Araştırmadan elde edilen verilere yönelik gerekli istatistiksel çözümler “IBM SPSS Statistics 22” programı ile yapılmıştır. Araştırma çerçevesinde kullanılacak olan ölçeklerin normal dağılıma uygun olup olmadığının belirlenmesi için “Kolmogorov-Smirnov testi” uygulanırken; güvenilirlik düzeylerinin belirlenmesi için de “Cronbach’s Alfa katsayısı” hesaplanmıştır. Tablo 2’de bu hesaplamalardan elde edilen veriler sunulmuştur.

Tablo 3.2: EYA, ÇÇSÖ ve OÖÇKÖ Puanlarının Cronbach’s Alfa katsayısı ve Kolmogorov-Smirnov testi Sonuçları

	n	Cronbach's Alpha	Kolmogorov-Smirnov İstatistik	sd	P	
Evlilik Yaşam Anketi	250	,948	,199	250	,000	
Çatışma Çözüm Stilleri	Olumsuz Çatışma Çözme Stili	250	,701	,112	250	,000
	Olumlu Çatışma Çözme Stili	250	,787	,086	250	,000
	Boyun Eğme	250	,782	,068	250	,007
	Geri Çekilme	250	,740	,076	250	,001
Okul Öncesi Kaygı Ölçeği	250	,892	,086	250	,000	

Tablo 3.2’ de görüldüğü üzere;

Kolmogorov-Smirnov Testi sonucuna göre; *Evlilik Yaşam Anketi* Çatışma Sıklığı puanları normal dağılım gösterirken (K-S= ,199 p <.05); *Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği* puanları alt faktörler olan *Olumsuz Çatışma Çözme Stili* (K-S=,112, p<.05), *Olumlu Çatışma Çözme Stili* (K-S=,086, p<.05), *Boyun Eğme* (K-S=,068, p<.05) ve *Geri Çekilme* (K-S=,076, p<.05) yönünden normal bir dağılım göstermediği saptanmıştır.

Okul Öncesi Kaygı Ölçeği puanlarının Kolmogorov-Smirnov Testi sonucuna bakıldığında normal dağılım göstermediği belirlenmiştir (K-S= , 086 p <.05).

Cronbach's Alfa katsayısı açısından *Evlilik Yaşam Anketi* ,948; *Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumsuz Çatışma Çözme Stili* alt boyutu ,701; *Olumlu Çatışma Çözme Stili* alt boyutu ,787; *Boyun Eğme* alt boyutu ,782; *Geri Çekilme* alt boyutu ise ,740 olarak hesaplanmıştır. Son olarak *Okul Öncesi Kaygı Ölçeği'nin* Cronbach's Alfa katsayısı 0,892 olarak hesaplanmıştır. "Cronbach's Alfa katsayısı" değerlendirme kriterleri 0-1 arasında değişmektedir. Buna göre "0.00<0.40 ise ölçek güvenilir değil, 0.40<0.60 ise ölçek düşük güvenilirlikte, 0.60<0.80 ise ölçek oldukça güvenilir ve 0.80<1.00 ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçek" olarak değerlendirilmektedir (Tavşancıl, 2005). Bu doğrultuda ölçekten elde edilen verilere göre *Evlilik Yaşam Anketi* ve *Okul Öncesi Kaygı Ölçeği* "yüksek derecede"; *Çatışma Çözüm Stilleri* alt boyutları ise "oldukça güvenilir"dir.

Normallik dağılımlarına uygun olarak gerçekleştirilen istatistiksel analizlerin alt amaç sıralamalarında;

- a) *Ebeveynlerin Evlilik Çatışması* ile *Çatışma Çözüm Stilleri*;
- b) *Ebeveynlerin Evlilik Çatışması* ile *Çocuklarının Kaygı Düzeyleri*;
- c) *Ebeveynlerin Çatışma Çözüm stilleri* ile *Çocuklarının Kaygı Düzeyleri*; arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığını belirleme adına "Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi" kullanılmıştır.
- d) *Ebeveynlerin Evlilik Çatışması* düzeylerinin çalışma ve cinsiyet açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirleme adına "Mann-Whitney U testi"
- e) *Ebeveynlerin Evlilik Çatışması* düzeylerinin yaş, gelir düzeyi, sahip olunan çocuk sayısı, evlilik süresi, içinde yetişilen coğrafi bölge, meslek ve eğitim durumu açısından farklılık gösterip göstermediğini belirleme adına "Kruskal Wallis testi"; bu test sonrasında anlamlı bir farkın belirlenmesi durumunda farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit edilmesi için "Mann-Whitney U testi";
- f) *Çocukların Kaygı Düzeylerinin* annenin ve babanın çalışma durumu açısından farklılık gösterip göstermediğini belirleme adına "Mann-Whitney U testi"
- g) *Çocukların Kaygı Düzeylerinin* anaokuluna devam süresi, ailedeki çocuk sayısı, doğum sırası, ailenin gelir düzeyi, ebeveyn evlilik süresi, ebeveyn birliktelik durumu, ebeveynin içinde yetiştiği coğrafi bölge, annenin mesleği, annenin eğitim durumu, babanın mesleği ve babanın eğitim durumu açısından farklılık gösterip göstermediğini belirleme adına "Kruskal Wallis testi", bu test

sonrasında anlamlı bir farkın belirlenmesi durumunda farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit edilmesi için “Mann-Whitney U testi” kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Ebeveynlerin evlilik çatışması sıklığı ile çatışma çözüm stilleri arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığının belirlenmesi araştırmanın birinci alt amacıdır. Tablo 4.1’de bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular gösterilmiştir.

Tablo 4.1: EYA ve ÇÇSÖ’den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları

Boyut		Olumsuz Çatışma Çözme	Olumlu Çatışma Çözme Stili	Boyun Eğme	Geri Çekilme
EYA	r	,341*	-,046	,176*	,146*
Evlilik Çatışma Sıklığı	p	,000	,468	,005	,021

*p<.05,

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi, istatistiksel açıdan *Evlilik Yaşam Anketi’nden* alınan puanlarla *Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği’nin Olumsuz Çatışma Çözme Stili* ($r=.341$; $p<.05$), *Boyun Eğme* ve ($r=.176$; $p<.05$) ve *Geri Çekilme* ($r=.146$; $p<.05$) alt boyutlarından elde edilen puanlar arasındaki ilişkinin anlamlı pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Yani, ebeveynlerin geri çekilme, boyun eğme ve olumsuz çatışma çözme stili düzeyleri ile arttıkça; evlilik çatışması sıklığı artmaktadır. İstatistiksel olarak “*Evlilik Yaşam Anketi’nden* alınan puanlarla “*Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği’nin Olumlu Çatışma Çözme Stili* alt boyutundan alınan puanlar arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı saptanmıştır ($r=-.046$; $p>.05$).

4.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Ebeveynlerin evlilik çatışması sıklığı ile çocuklarının kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığının belirlenmesi araştırmanın ikinci alt amacıdır. Tablo 4.2’de bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular gösterilmiştir.

Tablo 4.2: EYA ve OÖÇKÖ'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları

Boyut	Okul Öncesi Kaygı	
EYA		
Evlilik	r	,265*
Çatışması	p	,000

*p<.05,

Tablo 4.2'de görüldüğü gibi istatistiksel açıdan *Evlilik Yaşam Anketi'nden* alınan puanlarla *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* alınan puanlar arasındaki ilişki anlamlı pozitif bir ilişkidir ($r=.341$; $p<.05$). Yani, ebeveynlerin evlilik çatışması sıklığı arttıkça çocuklarının kaygı düzeyi artış göstermektedir.

4.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Ebeveynlerin çatışma çözüm stilleri ile çocuklarının kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığının belirlenmesi araştırmanın üçüncü alt amacıdır. Tablo 5'te bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular gösterilmiştir.

Tablo 4.3: ÇÇSÖ ve OÖÇKÖ'den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları

Boyut		Olumsuz Çatışma Çözme Stili	Olumlu Çatışma Çözme Stili	Boyun Eğme	Geri Çekilme
OÖÇKÖ	r	,201*	-,023	,246*	,151*
	p	,001	,721	,000	,017

*p<.05,

Tablo 4.3'te görüldüğü gibi, istatistiksel açıdan *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* alınan puanlarla *Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği'nin Olumsuz Çatışma Çözme Stili* ($r=.201$; $p<.05$), *Geri Çekilme* ($r=.151$; $p<.05$) ve *Boyun Eğme* ($r=.246$; $p<.05$) alt boyutlarından alınan puanlar arasındaki ilişki anlamlı pozitif bir ilişkidir. Yani, ebeveynlerin olumsuz çatışma çözme stilleri, boyun eğme ve geri çekilme düzeyleri arttıkça; çocuklarının kaygı düzeyleri artmaktadır. İstatistiksel açıdan *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* alınan puanlar ile *Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumlu Çatışma Çözme Stili* alt boyutundan alınan puanlar arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı saptanmıştır ($r=-.023$; $p>.05$).

4.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Ebeveynlerin evlilik çatışması sıklıklarının cinsiyet, yaş, gelir düzeyi, sahip olunan çocuk sayısı, evlilik süresi, içinde yetişilen coğrafi bölge, çalışma, eğitim ve meslek durumu açısından farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi araştırmanın dördüncü alt amacıdır. Aşağıdaki tabloda bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular gösterilmiştir.

Tablo 4.4: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
EYA	Kadın	198	126,69	25084,50	-,508	4912,500	,612
Evlilik	Erkek	52	120,97	6290,50			
Çatışma	Toplam	250					
Sıklığı							

Tablo 4.4 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel açıdan ebeveynlerin *Evlilik Yaşam Anketi'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, cinsiyete göre anlamlı değildir (U=4912,500; p>.05).

Tablo 4.5: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının Yaşa Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
EYA	20-25	15	157,67				
	26-30	58	117,24				
	31-35	92	118,44	4	5,635	,228	-
	36-40	65	131,79				
	41-45	20	137,35				

Tablo 4.5. incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel açıdan ebeveynlerin *Evlilik Yaşam Anketi'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark yaşa göre anlamlı değildir. (X²=5.635; p>.05).

Tablo 4.6: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının Gelir Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
EYA	Düşük	37	127,41				
	Orta	204	123,54	2	2,470	,291	-
	Yüksek	9	162,00				

Tablo 4.6 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak ebeveynlerin *Evlilik Yaşam Anketi'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, gelir düzeyine göre anlamlı değildir ($X^2=2.470$; $p>.05$).

Tablo 4.7. Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X^2	P	Anlamlı Fark
EYA Evlilik Çatışması Sıklığı	1 çocuk	56	126,48				
	2 çocuk	127	124,32	3	,492	,921	-
	3 çocuk	52	123,84				
	4 ve üzeri	15	137,60				

Tablo 4.7 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak ebeveynlerin *Evlilik Yaşam Anketi'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, sahip olunan çocuk sayısına göre anlamlı değildir ($X^2=.492$; $p>.05$).

Tablo 4.8: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının Evlilik Süresine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis –H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X^2	P	Anlamlı Fark
EYA Evlilik Çatışması Sıklığı	1-5 yıl	12	105,83				
	6-10 yıl	140	127,43				
	11-15 yıl	67	125,05	4	2,627	,622	-
	16-20 yıl	22	135,98				
	21 yıl ve üstü	9	99,39				

Tablo 4.8 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak ebeveynlerin *Evlilik Yaşam Anketi'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, evlilik süresine göre anlamlı değildir. ($X^2=2.627$; $p>.05$).

Tablo 4.9: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının İçinde Yetişilen Coğrafi Bölgeye Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X^2	P	Anlamlı Fark
EYA Evlilik Çatışması Sıklığı	Akdeniz	12	12				
	Doğu Anadolu	42	42				
	Ege	7	7				
	Güneydoğu	7	7	6	3,284	,772	-
	İç Anadolu	16	16				
	Marmara	143	143				
	Karadeniz	23	23				

Tablo 4.9'a göre istatistiksel olarak ebeveynlerin *Evlilik Yaşam Anketi'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, içinde yetişilen coğrafi bölgeye göre anlamlı değildir ($X^2=3.284$; $p>.05$).

Tablo 4.10: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının (Anne) Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
EYA Evlilik Çatışması Sıklığı	Çalışıyor	73	143,32	10462,00	-	5160,000	,012*
	Çalışmıyor	177	118,15	20913,00	2,503		

* $p<.05$

Tablo 4.10'a göre istatistiksel olarak ebeveynlerin *Evlilik Yaşam Anketi'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, (anne) çalışma durumuna göre anlamlıdır ($U=5160.00$; $p<.05$).

Sıra ortalamaları bu doğrultuda incelendiğinde;

- Annenin çalıştığı ailelerde (sıra ort.= 143.32) annenin çalışmadığı ailelere (sıra ort.= 118.15) oranla evlilik çatışması sıklığının daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 4.11: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının (Anne) Mesleğine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X^2	P	Anlamlı Fark
Evlilik Çatışması Sıklığı	Memur	30	151,65				
	Serbest Meslek	15	111,50				1*-5
	İşçi	15	171,47	4	12,165	,016*	3*-4
	Özel Sektör	26	118,54				3*-5
	Diğer	164	118,90				

$p<.05$

Tablo 4.11'e göre istatistiksel olarak ebeveynlerin *Evlilik Yaşam Anketi'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark (anne) mesleğe göre anlamlıdır ($X^2=12.165$; $p<.05$). Aradaki farkın anlamlı olması üzerine bu durumun kaynağını belirleme adına "Mann Whitney-U testi" yapılmış ve gruplar tek tek karşılaştırılmıştır. Sonuçta farkın Memurlar ile Diğer meslek grubundakiler, İşçiler ile Özel Sektör çalışanları ve İşçiler ile Diğer Meslek grubundakiler arasında olduğu

belirlenmiştir. Bu test neticesinde belirlenen sıra ortalamaları doğrultusunda meslek grupları;

- Memur olanların (sıra ort.=119,43) Diğer olanlara (sıra ort.=93,49) oranla,
- İşçi olanların (sıra ort.=27,10) Özel Sektör olanlara (sıra ort.=17,48) oranla,
- İşçi olanların (sıra ort.=123,57) Diğer olanlara (sıra ort.=86,93) oranla,

Evlilik Yaşam Anket'i puanları daha yüksek çıkmıştır.

Tablo 4.12. Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının Annenin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
EYA Evlilik Çatışması Sıklığı	Okuma Y.Bilmiyor	15	121,70				
	İlkokul	59	120,83				
	Ortaokul	44	115,22	4	3,906	,419	-
	Lise	73	123,79				
	Üniversite	59	140,92				

Tablo 4.12 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak ebeveynlerin *Evlilik Yaşam Anketi'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, annenin eğitim durumuna göre anlamlı değildir ($X^2=3.906$; $p>.05$).

Tablo 4.13: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının (Baba) Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
EYA Evlilik Çatışması Sıklığı	Çalışıyor	247	126,00	31122,00	-,992	247,000	,321
	Çalışmıyor	3	84,33	253,00			

Tablo 4.13 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak ebeveynlerin *Evlilik Yaşam Anketi'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, (baba) çalışma durumuna göre anlamlı değildir ($U=247.00$; $p>.05$).

Tablo 4.14: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının (Baba) Mesleğine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
-------	------	---	-----------	----	----------------	---	--------------

	Memur	35	124,49				
EYA	Serbest	62	118,95				
Evlilik Çatışması Sıklığı	Meslek	65	132,72	4	1,362	,851	-
	İşçi	68	127,03				
	Özel Sektör	20	118,90				
	Diğer						

Tablo 4.14 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak ebeveynlerin *Evlilik Yaşam Anketi'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, babanın mesleğine göre anlamlı değildir ($X^2=1.362$; $p>.05$).

Tablo 4.15: Ebeveynlerin Evlilik Çatışması Sıklıklarının (Baba) Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X^2	P	Anlamlı Fark
	Okuma Y. Bilmiyor	8	86,88				
EYA	İlkokul	53	124,70				
Evlilik Çatışması Sıklığı	Ortaokul	42	114,96	4	5,287	,259	-
	Lise	77	124,46				
	Üniversite	70	137,99				

Tablo 4.15 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak ebeveynlerin *Evlilik Yaşam Anketi'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, (baba) eğitim durumuna göre anlamlı değildir ($X^2=5.287$; $p>.05$).

4.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Ebeveynlerin çatışma çözüm stilleri düzeylerinin cinsiyet, yaş, gelir düzeyi, sahip olunan çocuk sayısı, evlilik süresi, içinde yetişilen coğrafi bölge, çalışma durumu, meslek ve eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi araştırmanın beşinci alt amacıdır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 4.16: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
Olumsuz Çatışma Çözme	Kadın	198	124,51	24652,50	-,425	4951,500	,671
	Erkek	52	129,28	6722,50			
Olumlu Çatışma Çözme	Kadın	198	134,32	26595,50	-	3401,500	,000*
	Erkek	52	91,91	4779,50	3,768		

Boyun Eğme	Kadın	198	127,34	25214,00	-,787	4783,000	,431
	Erkek	52	118,48	6161,00			
Geri Çekilme	Kadın	198	130,19	25778,00	-	4219,000	,045*
	Erkek	52	107,63	5597,00	2,004		

*p<.05

Tabloya göre cinsiyete göre istatistiksel olarak ebeveynlerin *Olumlu Çatışma Çözme* (U=3401.500; p<.05) ve *Geri Çekilme* (U=4219.000; p<.05) alt boyutlarından aldıkları puanlarda, gruplar arasındaki fark cinsiyete göre anlamlıdır. İstatistiksel olarak, ebeveynlerin *Olumsuz Çatışma Çözme* (U=4951.500; p>.05) ve *Boyun Eğme* (U=4783.000; p>.05) alt boyutlarından aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark cinsiyete göre anlamlı bulunmamıştır.

Sıra ortalamaları bu doğrultuda incelendiğinde;

- Kadınların (sıra ort.=134.32) erkeklere (sıra ort.=91.91) oranla *Olumlu Çatışma Çözme* alt boyutundan aldıkları puan daha yüksektir.
- Kadınların (sıra ort.=130.19) erkeklere (sıra ort.=107.63) oranla *Geri Çekilme* alt boyutundan aldıkları puan daha yüksektir.

Tablo 4.17: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin Yaşa Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
Olumsuz Çatışma Çözme	20-25	15	128,40				
	26-30	58	130,34				
	31-35	92	126,26	4	1,868	,76	-
	36-40	65	116,08			0	
	41-45	20	136,40				
Olumlu Çatışma Çözme	20-25	15	86,97				
	26-30	58	146,16				
	31-35	92	127,05	4	12,36	,01	1-2*
	36-40	65	122,67		6	5	2*-5
	41-45	20	96,55				
Boyun Eğme	20-25	15	127,03				
	26-30	58	142,32				
	31-35	92	129,23	4	8,40	,078	-
	36-40	65	105,48		5		
	41-45	20	123,50				
Geri Çekilme	20-25	15	116,53				
	26-30	58	142,27				

31-35	92	128,98	4	7,40	,116	-
36-40	65	107,96		5		
41-45	20	124,60				

*p<.05

Tablo 4.17'ye göre istatistiksel olarak, ebeveynlerin *Olumlu Çatışma Çözme* alt boyutundan aldıkları puanlarda gruplar arasındaki farkın yaşa göre anlamlı olduğu görülmektedir ($X^2=12.366$; $p<.05$). İstatistiksel açıdan ebeveynlerin *Olumsuz Çatışma Çözme* ($X^2=1.868$; $p>.05$), *Boyun Eğme* ($X^2=8.405$; $p>.05$) ve *Geri Çekilme* ($X^2=7.405$; $p>.05$) alt boyutlarından aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, yaşa göre anlamlı değildir.

Sıra ortalamaları bu doğrultuda incelendiğinde;

- 26-30 yaş grubundakilerin (sıra ort.=146.16) 20-25 yaş grubundakilere (sıra ort.=86.97) oranla,
- 26-30 yaş grubundakilerin (sıra ort.=146.16) 41-45 yaş grubundakilere (sıra ort.=96.55) oranla

Olumlu Çatışma Çözme alt boyutundan almış oldukları puan daha yüksektir.

Tablo 4.18: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stillerinin Gelir Düzeyine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X^2	P	Anlamlı Fark
Olumsuz Çatışma Çözme	Düşük	37	135,45				
	Orta	204	122,62	2	2,066	,356	-
	Yüksek	9	149,89				
Olumlu Çatışma Çözme	Düşük	37	129,00				
	Orta	204	125,63	2	,612	,736	-
	Yüksek	9	108,06				
Boyun Eğme	Düşük	37	135,51				
	Orta	204	124,30	2	1,103	,576	-
	Yüksek	9	111,56				
Geri Çekilme	Düşük	37	119,66				
	Orta	204	126,47	2	,285	,867	-
	Yüksek	9	127,44				

*p<.05

Tablo 4.18 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, ebeveynlerin *Olumsuz Çatışma Çözme* ($X^2=2.066$; $p>.05$), *Olumlu Çatışma Çözme* ($X^2=.612$; $p>.05$), *Boyun*

Eğme ($X^2=1.103$; $p>.05$) ve *Geri Çekilme* ($X^2=.285$; $p>.05$) alt boyutlarından almış oldukları puanlarda gruplar arasındaki fark, gelir düzeyine göre anlamlı değildir.

Tablo 4.19: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stillerinin Sahip Olunan Çocuk Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X^2	P	Anlamlı Fark
Olumsuz Çatışma Çözme	1 çocuk	56	125,42	3	,502	,918	-
	2 çocuk	127	126,28				
	3 çocuk	52	127,30				
	4 ve üzeri	15	112,97				
Olumlu Çatışma Çözme	1 çocuk	56	133,41	3	13,248	,004	1-3*
	2 çocuk	127	135,70				1-4*
	3 çocuk	52	105,13				2*-4
	4 ve üzeri	15	80,17				
Boyun Eğme	1 çocuk	56	126,82	3	4,032	,258	-
	2 çocuk	127	129,22				
	3 çocuk	52	125,32				
	4 ve üzeri	15	89,73				
Geri Çekilme	1 çocuk	56	112,12	3	14,649	,002	1-2*
	2 çocuk	127	140,94				2*-3
	3 çocuk	52	115,24				2*-4
	4 ve üzeri	15	80,30				

* $p<.05$

Tablo 4.19 incelendiğinde görülmektedir ki ebeveynlerin Olumlu Çatışma Çözme alt boyutundan ($X^2=13.248$; $p<.05$) ve *Geri Çekilme* alt boyutundan ($X^2=14.649$; $p<.05$) aldıkları puanlarda sahip olunan çocuk sayısına göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. İstatistiksel olarak ebeveynlerin *Olumsuz Çatışma Çözme* ($X^2=.918$; $p>.05$) ve *Boyun Eğme* ($X^2=.258$; $p>.05$) alt boyutlarından aldıkları puanlarda, gruplar arasındaki fark sahip olunan çocuk sayısına göre anlamlı değildir.

Sıra ortalamaları bu doğrultuda incelendiğinde;

- 3 çocuk sahibi olanların (sıra ort.=133.41) 1 çocuk sahibi olanlara (sıra ort.=105.13) oranla,
- 4 çocuk sahibi olanların (sıra ort.= 133.41) 1 ve üzeri çocuk sahibi olanlara (sıra ort.=80.17) oranla,
- 2 çocuk sahibi olanların (sıra ort.=135.70) 4 ve üzeri çocuk sahibi olanlara (sıra ort.=80.17) oranla,

Olumlu Çatışma Çözme alt boyutundan almış oldukları puan daha yüksektir.

- 2 çocuk sahibi olanların (sıra ort.=140.94) 1 çocuk sahibi olanlara (sıra ort.=112.12) oranla,
- 2 çocuk sahibi olanların (sıra ort.=140.94) 3 çocuk sahibi olanlara (sıra ort.=115.24) oranla,
- 2 çocuk sahibi olanların (sıra ort.=140.94) 4 ve üzeri çocuk sahibi olanlara (sıra ort.=80.30) oranla,

Geri Çekilme alt boyutundan almış oldukları puan daha yüksektir.

Tablo 4.20: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stillerinin Evlilik Süresine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis –H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
Olumsuz Çatışma Çözme	1-5 yıl	12	105,79	4	4,468	,346	-
	6-10 yıl	140	127,69				
	11-15 yıl	67	125,31				
	16-20 yıl	22	138,93				
	21 yıl ve üzeri	9	86,28				
Olumlu Çatışma Çözme	1-5 yıl	12	105,54	4	5,186	,269	-
	6-10 yıl	140	133,81				
	11-15 yıl	67	120,34				
	16-20 yıl	22	106,50				
	21 yıl ve üzeri	9	107,61				
Boyun Eğme	1-5 yıl	12	121,04	4	2,982	,561	-
	6-10 yıl	140	124,00				
	11-15 yıl	67	128,28				
	16-20 yıl	22	141,75				
	21 yıl ve üzeri	9	94,44				
Geri Çekilme	1-5 yıl	12	114,71	4	2,347	,672	-
	6-10 yıl	140	127,94				
	11-15 yıl	67	124,75				
	16-20 yıl	22	131,25				
	21 yıl ve üzeri	9	93,44				

Tablo 4.20 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, ebeveynlerin *Olumsuz Çatışma Çözme* ($X^2=4.468$; $p>.05$), *Olumlu Çatışma Çözme* ($X^2=5.186$; $p>.05$), *Boyun Eğme* ($X^2=.561$; $p>.05$) ve *Geri Çekilme* ($X^2=2.347$; $p>.05$) alt

boyutlarından almış oldukları puanlarda gruplar arasındaki fark, evlilik süresine göre anlamlı değildir.

Tablo 4.21: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stillerinin İçinde Yetişilen Coğrafi Bölgeye Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
Olumsuz Çatışma Çözme	Akdeniz	12	117,42				
	Doğu Anadolu	42	137,75				
	Ege	7	104,43				
	Güneydoğu	7	92,71	6	3,900	,690	-
	İç Anadolu	16	137,16				
	Marmara	143	124,05				
	Karadeniz	23	124,65				
Olumlu Çatışma Çözme	Akdeniz	12	78,83				
	Doğu Anadolu	42	98,42				
	Ege	7	166,21				1-3*
	Güneydoğu	7	87,36	6	19,542	,003	1-6*
	İç Anadolu	16	131,69				2-6*
	Marmara	143	137,73				
	Karadeniz	23	118,17				
Boyun Eğme	Akdeniz	12	94,63				
	Doğu Anadolu	42	133,98				
	Ege	7	114,14				
	Güneydoğu	7	103,14	6	4,484	,611	-
	İç Anadolu	16	142,06				
	Marmara	143	125,03				
	Karadeniz	23	127,78				
Geri Çekilme	Akdeniz	12	93,25				
	Doğu Anadolu	42	110,68				
	Ege	7	99,36				
	Güneydoğu	7	94,36	6	8,670	,193	-
	İç Anadolu	16	140,81				
	Marmara	143	132,38				
	Karadeniz	23	133,39				

*p<.05

Tablo 4.21 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, ebeveynlerin *Olumlu Çatışma Çözme* alt boyutundan ($X^2=19.542$; $p<.05$) aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, içinde yetişilen coğrafi bölgeye göre anlamlıdır. İstatistiksel olarak ebeveynlerin *Olumsuz Çatışma Çözme* alt boyutundan ($X^2=3.900$; $p>.05$), *Boyun Eğme* alt boyutundan ($X^2=4.484$; $p>.05$) ve *Geri Çekilme* alt boyutundan ($X^2=8.670$; $p>.05$) aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, içinde yetişilen coğrafi bölgeye göre anlamlı bulunmamıştır.

Sıra ortalamaları bu doğrultuda incelendiğinde;

- Ege bölgesinde yetişmiş olanların (sıra ort.=166.21) Akdeniz bölgesinde yetişmiş olanlara (sıra ort.= 78.83) oranla,
- Marmara bölgesinde yetişmiş olanların (sıra ort.=137.73) Akdeniz bölgesinde yetişmiş olanlara (sıra ort.=78.83) oranla,
- Marmara bölgesinde yetişmiş olanların (sıra ort.=137.73) Doğu Anadolu bölgesinde yetişmiş olanlara (sıra ort.=98.42) oranla,

Olumlu Çatışma Çözme alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 4.22: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin (Anne) Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Test Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
Olumsuz Çatışma Çözme	Çalışıyor	73	139,38	10174,50	-	5447,500	,050
	Çalışmıyor	177	119,78	21200,50	1,957		
Olumlu Çatışma Çözme	Çalışıyor	73	133,21	9724,00	-	5898,000	,279
	Çalışmıyor	177	122,32	21651,00	1,083		
Boyun Eğme	Çalışıyor	73	113,08	8255,00	-	5554,000	,081
	Çalışmıyor	177	130,62	23120,00	1,746		
Geri Çekilme	Çalışıyor	73	123,66	9027,50	-,258	6326,500	,796
	Çalışmıyor	177	126,26	22347,50			

Tablo 4.22 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, ebeveynlerin *Olumsuz Çatışma Çözme* (U=5447.00; p>.05), *Olumlu Çatışma Çözme* (U=5898.00; p>.05), *Boyun Eğme* (U=5554.00; p>.05) ve *Geri Çekilme* (U=6326.500; p>.05) alt boyutlarından aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, (anne) çalışma durumu açısından anlamlı değildir.

Tablo 4.23: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin (Anne) Mesleğe Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
Olumsuz Çatışma Çözme	Memur	30	127,08				
	SerbestMeslek	15	127,87				
	İşçi	15	135,17	4	,381	,984	-
	Özel Sektör	26	126,44				
	Diğer	164	123,96				

Olumlu Çatışma Çözme	Memur	30	149,20	4	15,189	,004		1*-2
	SerbestMeslek	15	103,63					1*-3
	İşçi	15	80,87					2-4*
	Özel Sektör	26	155,77					3-4*
	Diğer	164	122,45					3-5*
								4*-5
Boyun Eğme	Memur	30	128,32	4	2,328	,676		
	SerbestMeslek	15	122,23					
	İşçi	15	114,13					
	Özel Sektör	26	108,25					
	Diğer	164	129,06					
Geri Çekilme	Memur	30	146,87	4	3,742	,442		
	SerbestMeslek	15	129,67					
	İşçi	15	116,20					
	Özel Sektör	26	113,25					
	Diğer	164	124,00					

*p<.05

Tablo 4.23 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, ebeveynlerin *Olumlu Çatışma Çözme* alt boyutundan ($X^2=15.189$; $p<.05$) aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, (anne) mesleğe göre anlamlıdır. İstatistiksel olarak ebeveynlerin *Olumsuz Çatışma Çözme* ($X^2=.381$; $p>.05$) *Boyun Eğme* ($X^2=2.328$; $p>.05$) ve *Geri Çekilme* ($X^2=3.742$; $p>.05$) alt boyutlarından aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, (anne) mesleğe göre anlamlı bulunmamıştır.

Sıra ortalamaları bu doğrultuda incelendiğinde;

- Memurların (sıra ort.=149.20) serbest meslek sahiplerine (sıra ort.=103.63) oranla,
 - Memurların (sıra ort.=149.20) işçilere (sıra ort.=80.87) oranla,
 - Özel sektör çalışanlarının (sıra ort.=155.77) serbest meslek sahiplerine (sıra ort.=103.63) oranla,
 - Özel sektör çalışanlarının (sıra ort.=155.77) işçilere (sıra ort.=80.87) oranla,
 - Diğer meslek dallarında çalışanların (sıra ort.=122.45) işçilere (sıra ort.=80.87) oranla,
 - Özel sektör çalışanlarının (sıra ort.=155.77) diğer meslek dallarında çalışanlara (sıra ort.=122.45) oranla,
- Olumlu Çatışma Çözme* alt boyutundan aldıkları puan daha yüksektir.

Tablo 4.24. Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin (Anne) Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
Olumsuz Çatışma Çözme	Okuma Y.Bilmiyor	15	126,83				
	İlkokul	59	124,58			,088	
	Ortaokul	44	99,53	4	8,087		-
	Lise	73	131,22				
	Üniversite	59	138,37				
Olumlu Çatışma Çözme	Okuma Y. Bilmiyor	15	119,27				1-5*
	İlkokul	59	105,14				2-5*
	Ortaokul	44	113,38	4	15,196	,004	3-5*
	Lise	73	127,63				4-5*
	Üniversite	59	153,86				
Boyun Eğme	Okuma Y. Bilmiyor	15	118,90				
	İlkokul	59	117,91				
	Ortaokul	44	120,00	4	4,051	,399	-
	Lise	73	139,70				
	Üniversite	59	121,31				
Geri Çekilme	Okuma Y. Bilmiyor	15	94,20				
	İlkokul	59	112,19				
	Ortaokul	44	132,20	4	6,710	,152	-
	Lise	73	130,43				
	Üniversite	59	135,67				

*p<.05

Tablo 4.24'e göre istatistiksel olarak, ebeveynlerin *Olumlu Çatışma Çözme* alt boyutundan ($X^2=15.196$; $p<.05$) almış oldukları puanlarda gruplar arasındaki fark, (anne) eğitim durumuna göre anlamlıdır. İstatistiksel olarak ebeveynlerin *Olumsuz Çatışma Çözme* ($X^2=8.087$; $p>.05$) *Boyun Eğme* ($X^2=4.051$; $p>.05$) ve *Geri Çekilme* ($X^2=6.710$; $p>.05$) alt boyutlarından almış oldukları puanlarda gruplar arasındaki fark, (anne) eğitim durumuna göre anlamlı bulunmamıştır.

Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında;

- Üniversite mezunlarının (sıra ort.=153.86) okuma yazma bilmeyenlere (sıra ort.=119.27) oranla,
- Üniversite mezunlarının (sıra ort.=153.86) ilkokul mezunlarına (sıra ort.=105.14) oranla,
- Üniversite mezunlarının (sıra ort.=153.86) ortaokul mezunlarına (sıra ort.=113.38) oranla,

- Üniversite mezunlarının (sıra ort.=153.86) lise mezunlarına (sıra ort.=127.63) oranla,

Olumlu Çatışma Çözme alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Tablo 4.25: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin (Baba) Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
Olumsuz Çatışma Çözme	Çalışıyor	247	125,72	31052,50	-,436	316,500	,663
	Çalışmıyor	3	107,50	322,50			
Olumlu Çatışma Çözme	Çalışıyor	247	125,87	31090,00	-,736	279,000	,462
	Çalışmıyor	3	95,00	285,00			
Boyun Eğme	Çalışıyor	247	125,35	30962,00	-,293	334,000	,769
	Çalışmıyor	3	137,67	413,00			
Geri Çekilme	Çalışıyor	247	125,43	30980,00	-,149	352,000	,882
	Çalışmıyor	3	131,67	395,00			

Tablo 4.25 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, ebeveynlerin *Olumsuz Çatışma Çözme* (U=316.500; p>.05), *Olumlu Çatışma Çözme* (U=279.00; p>.05), *Boyun Eğme* (U=334.00; p>.05) ve *Geri Çekilme* (U=352.00; p>.05) alt boyutlarından almış oldukları puanlarda gruplar arasındaki fark, (baba) çalışma durumuna göre anlamlı değildir.

Tablo 4.26: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin (Baba) Mesleğine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
Olumsuz Çatışma Çözme	Memur	35	136,83	4	2,474	,649	-
	SerbestMeslek	62	125,58				
	İşçi	65	129,42				
	Özel Sektör	68	120,89				
	Diğer	20	108,35				
Olumlu Çatışma Çözme	Memur	35	138,23	4	8,908	,063	-
	SerbestMeslek	62	120,66				
	İşçi	65	107,52				
	Özel Sektör	68	141,77				
	Diğer	20	121,33				
Boyun Eğme	Memur	35	128,24	4	2,812	,590	-
	SerbestMeslek	62	130,96				
	İşçi	65	124,53				
	Özel Sektör	68	127,32				
	Diğer	20	100,73				
	Memur	35	133,64				
	SerbestMeslek	62	136,13				

Geri Çekilme	İşçi	65	106,45	4	8,604	,072	-
	Özel Sektör	68	134,90				
	Diğer	20	108,25				

*p<.05

Tablo 4.26 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, ebeveynlerin *Olumsuz Çatışma Çözme* ($X^2=2.474$; $p>.05$), *Olumlu Çatışma Çözme* ($X^2=8.908$; $p>.05$), *Boyun Eğme* ($X^2=2.812$; $p>.05$) ve *Geri Çekilme* ($X^2=8.604$; $p>.05$) alt boyutlarından almış oldukları puanlarda gruplar arasındaki fark, (baba) mesleğe göre anlamlı değildir.

Tablo 4.27: Ebeveynlerin Çatışma Çözüm Stilleri Düzeylerinin (Baba) Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
Olumsuz Çatışma Çözme	Okuma Y. Bilmiyor	8	115,75				
	İlkokul	53	126,04				
	Ortaokul	42	113,63	4	2,006	,735	-
	Lise	77	126,03				
	Üniversite	70	132,75				
Olumlu Çatışma Çözme	Okuma Y. Bilmiyor	8	98,75				
	İlkokul	53	102,75				
	Ortaokul	42	131,02	4	13,615	,009	2-5*
	Lise	77	120,66				4-5*
	Üniversite	70	147,79				
Boyun Eğme	Okuma Y. Bilmiyor	8	117,81				
	İlkokul	53	124,36				
	Ortaokul	42	126,06	4	,629	,960	-
	Lise	77	130,23				
	Üniversite	70	121,71				
Geri Çekilme	Okuma Y. Bilmiyor	8	112,63				
	İlkokul	53	115,00				
	Ortaokul	42	124,69	4	3,527	,474	-
	Lise	77	123,21				
	Üniversite	70	137,92				

*p<.05

Tablo 4.27'ye göre istatistiksel olarak, ebeveynlerin *Olumlu Çatışma Çözme* alt boyutundan ($X^2=13.615$; $p<.05$) almış oldukları puanlarda gruplar arasındaki fark, (baba) eğitim durumuna göre anlamlıdır. İstatistiksel olarak ebeveynlerin *Olumsuz Çatışma Çözme* ($X^2=2.006$; $p>.05$) *Boyun Eğme* ($X^2=.629$; $p>.05$) ve *Geri Çekilme* ($X^2=3.527$; $p>.05$) alt boyutlarından almış oldukları puanlarda gruplar arasındaki fark, (baba) eğitim durumuna göre anlamlı bulunmamıştır.

Sıra ortalamaları bu doğrultuda incelendiğinde;

- Üniversite mezunlarının (sıra ort.=147.79) lise mezunlarına (sıra ort.=120.66) ve ilkokul mezunlarına (sıra ort.=102.75) oranla,

Olumlu Çatışma Çözme alt boyutundan aldıkları puan daha yüksektir.

4.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular

Çocukların kaygı düzeylerinin doğum sırasına, ailedeki çocuk sayısına, anaokuluna devam süresine, ailenin gelir düzeyine, ebeveyn evlilik süresine, ebeveyn birliktelik durumuna, ebeveynin içinde yetiştiği coğrafi bölgeye, anne çalışma durumuna, anne mesleğine, anne eğitim durumuna, baba çalışma durumuna, baba mesleğine ve babanın eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi araştırmanın beşinci alt amacıdır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 4.28: Çocukların Kaygı Düzeyinin Anaokuluna Devam Süresine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
O Ö Ç K Ö	1)6 ay	103	141,95	3	19,172	,000	1*-3
	2)1 yıl	81	126,38				1*-4
	3)2 yıl	50	109,77				2*-4
	4)3 yıl	16	64,31				3*-4

*p<.05

Tablo 4.28 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, çocukların *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği*'nden aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, anaokuluna devam süresine göre anlamlıdır (X²=19.172; p<.05) .

Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında;

- 6 aylık anaokulu eğitim süresine sahip olanların (sıra ort.=141.95) 2 yıllık anaokulu eğitim süresine sahip olanlara (sıra ort.=109.77) oranla,
- 6 aylık anaokulu eğitim süresine sahip olanların (sıra ort.=141.95) 3 yıllık anaokulu eğitim süresine sahip olanlara (sıra ort.=64.31) oranla,
- 1 yıllık anaokulu eğitim süresine sahip olanların (sıra ort.=126.38) 3 yıllık anaokulu eğitim süresine sahip olanlara (sıra ort.=64.31) oranla,

- 2 yıllık anaokulu eğitim süresine sahip olanların (sıra ort.=109.77) 3 yıllık anaokulu eğitim süresine sahip olanlara (sıra ort.=64.31) oranla,

Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden aldıkları puan daha yüksektir.

Tablo 4.29: Çocukların Kaygı Düzeyinin Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
O Ö Ç K Ö	1) 1 çocuk	56	105,51				
	2) 2 çocuk	127	125,06	3	8,273	,041	1-3*
	3) 3 çocuk	52	143,97				
	4) 4 ve üzeri	15	139,87				

*p<.05

Tablo 4.29'a göre istatistiksel olarak, çocukların *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* almış oldukları puanlarda gruplar arasındaki fark, ailedeki çocuk sayısına göre anlamlıdır (X²=8.273; p<.05).

Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında;

- Ailesinde 3 çocuk olanların (sıra ort.=143,97) ailesinde 1 çocuk olanlara (sıra ort.= 105.51) oranla *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* almış oldukları puan daha yüksektir.

Tablo 4.30: Çocukların Kaygı Düzeyinin Doğum Sırasına Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis –H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
O Ö Ç K Ö	1. çocuk	125	121,44				
	2. çocuk	88	122,57	3	3,617	,306	-
	3. çocuk	30	147,45				
	4. çocuk	7	140,79				

*p<.05

Tablo 4.30'a göre istatistiksel olarak, çocukların *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, ailedeki kaçınıcı çocuk olduklarına göre anlamlı değildir (X²=3.617; p>.05).

Tablo 4.31: Çocukların Kaygı Düzeyinin Gelir Düzeyine Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
-------	------	---	-----------	----	----------------	---	--------------

O Ö Ç K Ö	Düşük	37	139,16	2	2,773	,250	-
	Orta	204	124,28				
	Yüksek	9	97,06				

Tablo 4.31 incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, çocukların *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, gelir düzeyine göre anlamlı değildir ($X^2=2.773$; $p>.05$).

Tablo 4.32: Çocukların Kaygı Düzeyinin Ebeveyn Evlilik Süresine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X^2	P	Anlamlı Fark
O Ö Ç K Ö	1-5 yıl	12	106,38	4	3,151	,533	-
	6-10 yıl	140	125,43				
	11-15 yıl	67	134,60				
	16-20 yıl	22	118,84				
	21 yıl ve üstü	9	100,67				

Tablo 4.32. incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, çocukların *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, ebeveyn evlilik süresine göre anlamlı değildir ($X^2=3.151$; $p>.05$).

Tablo 4.33: Çocukların Kaygı Düzeyinin Ebeveyn Birliktelik Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X^2	P	Anlamlı Fark
O Ö Ç K Ö	Evli ve Birlikte	240	126,18	2	,577	,749	-
	Evli ve Ayrı	5	104,10				
	Boşanmış	5	114,40				

Tablo 4.33. incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, çocukların *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, ebeveyn evlilik süresine göre anlamlı değildir ($X^2=.577$; $p>.05$).

Tablo 4.34: Çocukların Kaygı Düzeyinin Ebeveynin İçinde Yetiştği Coğrafi Bölgeye Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X^2	P	Anlamlı Fark
O Ö Ç K Ö	1) Akdeniz	12	130,71	6	15,957	,014	2*-3
	2) D.Anadolu	42	161,68				
	3) Ege	7	84,36				
	4) Güneydoğu	7	115,43				

5) İç Anadolu	16	125,81
6) Marmara	143	115,60
7) Karadeniz	23	133,65

Tablo 4.34. incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, çocukların *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, ebeveynin içinde yetiştiği coğrafi bölgeye göre anlamlıdır ($X^2=15.957$; $p<.05$).

Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında;

- Doğu Anadolu bölgesinde yetişen ebeveynlerin çocuklarının (sıra ort.=161.68) Ege Bölgesinde yetişen ebeveynlerin çocuklarına (sıra ort.=84.36) oranla,
- Doğu Anadolu bölgesinde yetişen ebeveynlerin çocuklarının (sıra ort.=161.68) Marmara Bölgesinde yetişen ebeveynlerin çocuklarına (sıra ort.=115.60) oranla,

Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden almış oldukları puan daha yüksektir.

Tablo 4.35: Çocukların Kaygı Düzeylerinin Annenin Çalışma Durumuna Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
O Ö Ç K Ö	Çalışıyor	73	112,64	8222,50	-	5521,500	,071
	Çalışmıyor	177	130,81	23152,50	1,807		

Tablo 4.35. incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, çocukların *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* almış oldukları puanlarda gruplar arasındaki fark, annenin çalışma durumuna göre anlamlı değildir ($U=5521.500$; $p>.05$).

Tablo 4.36: Çocukların Kaygı Düzeylerinin Annenin Mesleğine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X^2	P	Anlamlı Fark
O Ö Ç K Ö	1) Memur	30	109,23				
	2) Serbest Meslek	15	106,57				3*-4
	3) İşçi	15	145,77	4	16,121	,003	4-5*
	4) Özel Sektör	26	82,00				
	5) Diğer	164	135,25				

* $p<.05$

Tablo 4.36'ya göre istatistiksel olarak, çocukların *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, annenin mesleğine göre anlamlıdır ($X^2=16.121$; $p<.05$).

Sıra ortalamaları bu doğrultuda incelendiğinde;

- İşçi çocuklarının (sıra ort.=145.77) özel sektörde çalışan ebeveynlerin çocuklarına (sıra ort.= 82.00) oranla,
- Diğer meslek gruplarında çalışan ebeveynlerin çocuklarının (sıra ort.=135.25) özel sektörde çalışan ebeveynlerin çocuklarına (sıra ort.=82.00) oranla,

Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden aldıkları puan daha yüksektir.

Tablo 4.37: Çocukların Kaygı Düzeylerinin Annenin Eğitim Durumuna Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X^2	P	Anlamlı Fark
O Ö Ç K Ö	1) Okuma Y.Bilmiyor	15	139,00				
	2) İlkokul	59	145,97				2*-5
	3) Ortaokul	44	127,57	4	12,084	,017	3*-5
	4) Lise	73	124,76				
	5) Üniversite	59	100,97				

* $p<.05$

Tablo 4.37. incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, çocukların *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, annenin eğitim durumuna göre anlamlıdır ($X^2=12.084$; $p<.05$).

Sıra ortalamaları bu doğrultuda incelendiğinde;

- İlkokul mezunu annelerin çocuklarının (sıra ort.=145.97) üniversite mezunu annelerin çocuklarına (sıra ort.=100.97) oranla,
- Ortaokul mezunu annelerin çocuklarının (sıra ort.=127.57) üniversite mezunu annelerin çocuklarına (sıra ort.=100.97) oranla, *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* aldıkları puan daha yüksektir.

Tablo 4.38: Çocukların Kaygı Düzeylerinin Babanın Çalışma Durumuna Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Withney U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Topl.	Z	U	P
O Ö Ç K Ö	Çalışıyor	247	126,08	31141,50	-	227,500	,251
	Çalışmıyor	3	77,83	233,50	1,149		

Tablo 4.38. incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, çocukların *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* aldıkları puanlarda gruplar arasındaki fark, babanın çalışma durumuna göre anlamlı değildir (U=227.500; p>.05).

Tablo 4.39: Çocukların Kaygı Düzeylerinin Babanın Mesleğine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
O Ö Ç K Ö	1) Memur	35	117,90	4	12,798	,012	1-3*
	2) Ser.Meslek	62	133,53				
	3) İşçi	65	147,00				
	4) Özel Sektör	68	108,46				
	5) Diğer	20	101,95				

*p<.05

Tablo 4.39. incelendiğinde görülmektedir ki istatistiksel olarak, çocukların *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* almış oldukları puanlarda gruplar arasındaki fark, babanın mesleğine göre anlamlıdır (X²=12.798; p<.05).

Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında;

- İşçi çocuklarının (sıra ort.=147.00) memur çocuklarına (sıra ort.=117.90) oranla,
- İşçi çocuklarının (sıra ort.=147.00) özel sektörde çalışan babaların çocuklarına (sıra ort.=108.46) oranla,
- İşçi çocuklarının (sıra ort.=147.00) diğer meslek gruplarında çalışan babaların çocuklarına (sıra ort.=101.95) oranla,

Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden aldıkları puan daha yüksektir.

Tablo 4.40: Çocukların Kaygı Düzeylerinin Babanın Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Boyut	Grup	N	Sıra Ort.	SD	X ²	P	Anlamlı Fark
O Ö Ç K Ö	1) Okuma Y. Bilmiyor	8	75,75	4	17,059	,002	1-2*
	2) İlkokul	53	152,04				
	3) Ortaokul	42	125,33				
	4) Lise	77	131,18				
	5) Üniversite	70	104,95				

*p<.05

Tablo 4.40'a göre istatistiksel olarak, çocukların *Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden* almış oldukları puanlarda gruplar arasındaki fark, babanın eğitim durumuna göre anlamlıdır ($X^2=17.059$; $p<.05$).

Buna göre sıra ortalamalarına bakıldığında;

- İlkokul mezunu babaların çocuklarının (sıra ort.=152.04) okuma yazma bilmeyen babaların çocuklarına (sıra ort.= 75.75) oranla
- Lise mezunu babaların çocuklarının (sıra ort.=131.18) okuma yazma bilmeyen babaların çocuklarına (sıra ort.=75.75) oranla,
- İlkokul mezunu babaların çocuklarının (sıra ort.=152,04) üniversite mezunu babaların çocuklarına (sıra ort.=104.95) oranla,
- Lise mezunu babaların çocuklarının (sıra ort.=131.18) üniversite mezunu babaların çocuklarına (sıra ort.=104.95) oranla,

Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği'nden aldıkları puan daha yüksektir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE TARTIŞMA

5.1. Sonuç

Bu bölümde araştırmayla ulaşılan sonuçlar, alt amaçlar sıralamasında verilmiştir.

Birinci Alt Amaca İlişkin Sonuç

Ebeveynlerin olumlu çatışma çözme stilleri ile evlilik çatışma sıklığı arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Bunun dışında; anne babaların “olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğmeye yönelik ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stilleri” ile evlilikteki çatışma sıklığı incelenmiş pozitif yönlü anlamlı düzeyde ilişki saptanmıştır. Buna göre; ebeveynlerin “olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğme ve geri çekilme stili”ne yönelik çatışma çözme stili arttıkça evlilik çatışma sıklığı artmaktadır.

İkinci Alt Amaca İlişkin Sonuç

Anne-babaların evlilik çatışma sıklığı ile çocukların kaygı düzeyi incelendiğinde olumlu yönde anlamlı düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Buna göre; anne-babaların evlilik çatışma sıklığı fazlaştıkça çocukların kaygı düzeyi artmaktadır.

Üçüncü Alt Amaca İlişkin Sonuç

Anne-babaların olumlu çatışma çözme stili ile çocuk kaygı düzeyi incelendiğinde anlamlı ilişki görülmediği anlaşılmıştır. Bunun dışında; anne-babaların olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğmeye yönelik ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stili ile çocukların kaygı düzeyi incelenmiş olup pozitif yönlü anlamlı düzeyde ilişki saptanmıştır. Buna göre; ebeveynlerin olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğmeye yönelik ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stili arttıkça çocukların kaygı düzeyi artmaktadır.

Dördüncü Alt Amaca İlişkin Sonuç

Ebeveynlerin evlilik çatışma sıklığı *cinsiyete, yaşa, gelir düzeyine, sahip olunan çocuk sayısına, evlilik süresine, içinde yetişilen coğrafi bölgeye,(anne) eğitim durumuna,(baba) çalışma durumuna,(baba) mesleğine,(baba) eğitim seviyesine bağlı olarak* anlamlı bir ilişki farklılaşması görülmemiştir. Bunun dışında; ebeveynlerin evlilik çatışma sıklığı (anne)çalışma durumuna bağlı anlamlı olarak değişmektedir. Bu bağlamda; kadının çalıştığı evliliklerde evlilik çatışma sıklığı, kadının çalışmadığı evliliklere göre daha yüksektir.

Ebeveynlerin evlilik çatışma sıklığı,(anne) mesleğine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşma belirlenmiştir. Bu bağlamda işçi olan kadınların evliliklerinde evlilik çatışma sıklığı özel sektörde ve diğer mesleklerdeki kadınların evliliklerindeki evlilik çatışma sıklığına göre daha yüksektir. Bunun yanında; memur olan kadınların evliliklerindeki evlilik çatışma sıklığı diğer mesleklerdeki kadınların evliliklerindeki evlilik çatışma sıklığına göre daha yüksektir.

Beşinci Alt Amaca İlişkin Sonuç

Ebeveynlerin çatışma çözüm stilleri, gelir düzeyine, evlilik süresine,(anne) çalışma durumuna,(baba) çalışma durumuna ve (baba) mesleğe göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Ebeveynlerin olumsuz çatışma çözme stili ve boyun eğmeye yönelik çatışma çözüm stili *cinsiyete* bağlı anlamlı olarak farklılaşmaya rastlanmamıştır. Bunun dışında anne-babaların olumlu çatışma çözme stili ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stili cinsiyet bazında anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bu sonuç doğrultusunda, kadınların olumlu çatışma çözme stili ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stili erkeklere oranla yüksektir.

Ebeveynlerin olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğmeye yönelik ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stili yaşa bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmemektedir. Bunun dışında anne-babaların olumlu çatışma çözme stili yaşa bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmektedir. Bu sonuç bağlamında 26-30 yaş arasındaki ebeveynlerin olumlu çatışma çözme stili,20-25 yaş arasındaki ve 41-45 yaş arasındaki ebeveynlere göre daha yüksektir.

Ebeveynlerin olumsuz çatışma ile boyun eğmeye yönelik çatışma çözme stili çocuk sayısı arasındaki ilişkiye göre anlamlı düzeyde değişmemektedir. Bunun dışında; ebeveynlerin olumlu çatışma çözme stili ile çocuk sayısı arasındaki ilişkiye

bakıldığında anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bu bağlamda; 3-4 ve üzerindeki sayıda çocuk sahibi olan ebeveynlerin olumlu çatışma çözme stilleri 1 çocuğu bulunan ebeveynlere göre daha yüksektir. Bunun yanında; 2 çocuk sahibi olan ebeveynlerin olumlu çatışma çözme stilleri dört ve üzerindeki sayıda çocuğu olan ebeveynlere göre daha yüksektir. Ebeveynlerin geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stili ile çocuk sayısı arasındaki ilişki incelendiğinde anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bu sonuca bakıldığında iki çocuğu olan ebeveynlerin geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stili 1, 3, 4 ve üzerinde çocuğu olan ebeveynlere göre daha yüksektir.

Ebeveynlerin “olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğmeye yönelik ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stilleri” içinde yetişilen çocuklarda coğrafi bölgeye bağlı olarak anlamlı düzeyde değişikliğe rastlanmamıştır. Bunun dışında anne-babaların olumlu çatışma çözme stili içinde büyütülen çocuklarda coğrafi bölgeye bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşma görülmektedir. Buna göre içinde yetiştiği coğrafi bölge ege ve Marmara olanları olumlu çatışma çözme stili içinde yetiştiği coğrafi bölge Akdeniz olan ebeveynlere göre daha yüksektir. Bunun yanında, içinde yetişilen coğrafi bölge Marmara olan ebeveynlerin olumlu çatışma çözme stili, içinde yetişilen coğrafi bölge doğu Anadolu olan ebeveynlere göre daha yüksektir.

Ebeveynlerin olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğmeye yönelik ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stilleri (anne) mesleğine bağlı anlamlı düzeyde değişmemektedir. Bunun dışında anne-babaların olumlu çatışma çözme stili (anne) mesleğine bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmektedir. Bu bağlamda memur olan kadınların evliliklerindeki olumlu çatışma çözme stili, serbest meslek ve işçi olan kadınların evliliklerindeki olumlu çatışma çözme stiline göre daha yüksektir. Bunun yanında; mesleğini ‘özel sektör’ olarak belirten kadınların evliliklerindeki olumlu çatışma çözme stili, serbest meslek, işçi ve diğer mesleklerdeki kadınların evliliklerindeki olumlu çatışma çözme stiline göre daha yüksektir. Ayrıca; mesleğini ‘diğer’ olarak belirten kadınların evliliklerindeki olumlu çatışma çözme stili mesleğini ‘işçi’ olarak belirten kadınların evliliklerindeki olumlu çatışma çözme stillerine göre daha yüksektir.

Altuncu Alt Amaca İlişkin Sonuç

Çocukların kaygı düzeyleri *doğum sırasına, gelir düzeyine, ebeveynlerin evlilik süresine, ebeveynlerin birliktelik durumuna, annenin çalışma durumuna ve babanın çalışma durumuna* göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Çocukların kaygı düzeyleri anaokulunda öğrenim görme *süresi göz önünde bulundurulduğunda* anlamlı değişme görülmektedir. Bu sonuca bakıldığında anaokuluna devam etme süresi 6 ay,1 yıl ve 2 yıl süren çocuklarda kaygı düzeyi anaokuluna devam etme süresi üç yıl olanlara kıyasla daha yüksektir.

Bunun yanında; anaokulunda öğrenim görme süresi 6 ay olanlarda kaygı düzeyleri anaokulunda öğrenim görme süresi iki yıl olan çocuklara oranla daha yüksektir. Çocukların kaygı düzeyleri *ailedeki çocuk sayısına* bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmektedir. Bu bağlamda; ailedeki çocuk sayısı 3 olan çocuklardaki kaygı düzeyi ailedeki çocuk sayısı 1 olan çocuklara göre daha yüksektir.

Çocukların kaygı düzeyleri ebeveynin *coğrafi bölge değişkenine* bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmektedir. Bu sonuç doğrultusunda; ebeveyni Doğu Anadolu bölgesinde yetişmiş olan çocukların kaygı düzeyleri ebeveyni Ege bölgesinde ve Marmara bölgesinde yetişmiş olan çocuklara göre daha yüksektir.

Çocukların kaygı düzeyleri *annenin mesleğine* bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmektedir. Bu kapsamda; annenin mesleği 'işçi' ve 'diğer' olan çocukların kaygı düzeyleri annesinin mesleği 'özel sektör' olanlara göre daha yüksektir.

Çocukların kaygı düzeyleri *annenin eğitim seviyesine bağlı olarak* anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bu sonuca göre değerlendirildiğinde; annesi ilkokul mezunu ve ortaokul bitiren çocukların kaygı seviyesi, annesi üniversite bitiren çocuklara kıyasla daha yüksektir.

Çocuklardaki kaygı seviyeleri *babanın mesleğine* göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Buna göre; babanın mesleği 'işçi' olan çocukların kaygı düzeyleri babasının mesleği 'memur', 'özel sektör' ve 'diğer' olan çocuklara göre daha yüksektir.

Çocukların kaygı düzeyleri *babanın öğrenim düzeyine* bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bu sonuç değerlendirildiğinde; babası ilkokul ve lise bitiren çocukların kaygı seviyeleri, babası okuma yazma bilmeyen ve babası üniversite bitiren çocuklara kıyasla yüksek bulunmuştur.

5.2. Tartışma

Bu bölümde araştırmanın alt amaçlarına göre bir değerlendirme yapılarak elde edilen sonuçlarla alana yönelik gerçekleştirilen çalışmalarda ulaşılan bulgular kıyaslanarak tartışılmıştır.

Birinci Alt Amaca İlişkin Tartışma

Anne-babaların olumlu çatışma çözme stilleri ile evlilik çatışma sıklığı incelenmiş olup iki değişken arasında anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır. Bunun dışında; anne-babaların “olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğmeye yönelik ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stilleri” ile evlilik çatışma sıklığı incelenmiş olup pozitif yönlü anlamlı düzeyde ilişki saptanmıştır. Buna göre; ebeveynlerin “olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğmeye yönelik ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stili” arttıkça evlilik çatışma sıklığı artmaktadır. Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalara rastlanmamıştır. Bu durum olumsuz çatışma çözme stillerinin kullanıldığı ilişkilerde sorunların gerçek çözüme kavuşturulamaması ve bundan dolayı da çiftlerin birbirleriyle iletişimsel sorunlarının artmasına yol açabileceği şeklinde yorumlanabilir. Çiftlerin yaşayacağı iletişimsel sorunlar da evlilik çatışma sıklığını artıran bir unsur olabilir.

İkinci Alt Amaca İlişkin Tartışma

Anne-babaların evlilik çatışma sıklığı ile çocukların kaygı düzeyi incelendiğinde aralarında pozitif yönde anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. Buna göre; anne-babaların evlilik çatışma sıklığı fazlalaştıkça çocukların kaygı düzeyi artmaktadır. Ebeveynlerin evlilik çatışma sıklığı ile çocukların kaygı düzeyi değerlendirildiğinde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre; anne-babaların evlilik çatışma sıklığı fazlalaştıkça çocukların kaygı düzeyi, uyum ve davranış problemlerinde artış olduğu söylenebilir. Bu sonuçlar alan yazındaki araştırma sonuçları ile genel olarak tutarlılık göstermektedir. Bu bulguyu Peksaygılı (2005) tarafından yapılan araştırma destekler niteliktedir. Peksaygılı (2005) evlilikteki çatışmaya yönelik algıda kendini suçlamayla öfke, saldırganlık, hiperaktivite benzeri davranış sorunları incelendiğinde pozitif yönde ilişkinin olduğu anlaşılmıştır. Koss, George, Bergman, Cummings, Davies ve Cicchetti (2011) yine bu bulguyu destekler nitelikte gerçekleştirmiş oldukları bir çalışma da bilhassa çocuk yetiştirme konusunda şiddeti oldukça yüksek

olan evlilik çatışmalarının çocuklar üzerinde öfke ve üzüntü duygularına yol açtığı saptanmıştır. O' Brien, Margolin ve John (1995), ebeveyn çatışmasına sık tanık olan çocukların kendilerini suçlama eğilimlerini araştırdıkları çalışmalarında, çocukların ebeveyn çatışmasına sıklıkla tanık olmalarının çocukların kendilerini suçlamaları ile anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki kurduğunu bulgulamıştır (Akt: Bulduk, 2015: 46). Buna ek olarak da çocukların çatışmaya dâhil olduklarında daha yüksek kaygı, düşmanlık ve düşük öz saygı seviyelerine sahip olduklarını saptamıştır. (Grych, Fincham, Jouriles' ve Mc Donald (2000) ve Cummings, Davies ve Simpson (1994); Akt: Bulduk, 2015: 47) olaylarla ilgili olarak kendini yargılamanın çatışma sıklığı ile paralel ilerlediğini ve içsellik kazandırılmış davranış sorunlarıyla bağlantılı olduğuna yönelik neticelere ulaşmışlardır. Yapılan bir araştırmada ebeveynler arasında yaşanan çatışmaların ve ebeveyn düşmanlığının, çocukların kardeş ilişkilerinde görülen problem davranışlarla bağlantılı olduğu görülmüştür (Stocker ve Youngblade, 1999).

Üçüncü Alt Amaca İlişkin Tartışma

Ebeveynlerin olumlu çatışma çözme stili ile çocuklarının kaygı düzeyi incelendiğinde anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır. Bunun dışında; anne-babaların olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğmeye yönelik ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stili ile çocukların kaygı seviyesi değerlendirildiğinde pozitif yönlü anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. Buna göre; ebeveynlerin olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğmeye yönelik ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stili arttıkça çocukların kaygı düzeyi artmaktadır. Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalara rastlanmamıştır. Bu durum ebeveynlerin olumsuz çatışma çözüm stilini kullandıkları durumlarda ortaya çıkan gerginlik ve davranışsal olumsuzlukların çocukta belirsizlik ve tehlike hissi oluşturabileceği biçiminde değerlendirilebilir.

Dördüncü Alt Amaca İlişkin Tartışma

Anne-babaların evlilik çatışma sıklığı *cinsiyete, yaşa, gelir düzeyine, sahip olunan çocuk sayısına, evlilik süresine, içinde yetişilen coğrafi bölgeye, (anne) eğitim durumuna, (baba) çalışma durumuna, (baba) mesleğine, (baba) eğitim seviyesi değerlendirildiğinde* anlamlı olarak değişmediği anlaşılmıştır. Bunun dışında; ebeveynlerin evlilik çatışma sıklığı (anne) çalışma durumu dikkate alarak incelendiğinde anlamlı düzeyde değiştiği görülmektedir. Bu bağlamda; kadının

çalıştığı evliliklerde evlilik çatışma sıklığı, kadının çalışmadığı evliliklere göre daha yüksektir.

Ebeveynlerin evlilik çatışma sıklığı, (anne) mesleğine bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmektedir. Bu sonuç doğrultusunda işçi olan kadınların evliliklerinde evlilik çatışma sıklığı özel sektörde ve diğer mesleklerdeki kadınların evliliklerindeki evlilik çatışma sıklığına göre daha yüksektir. Bunun yanında; memur olan kadınların evliliklerindeki evlilik çatışma sıklığı diğer mesleklerdeki kadınların evliliklerindeki evlilik çatışma sıklığına göre daha yüksektir. Bulgular incelendiğinde, evlilik çatışma sıklığının cinsiyet açısından farklılaşmadığı görülmüştür. Literatürde, bu bulguyu destekleyen ve desteklemeyen çalışmaların yapıldığı görülmektedir. (Tezer (1986), Acar (1998), Çelik (2006) ve Günay (2007); Akt: Şendil ve Korkut, 2008: 29) araştırmalarında evlilik çatışma sıklığı'nın cinsiyetler arası farklılık göstermediğini bildirmişlerdir. Bundan farklı olarak (Şendil ve Kızıldağ'ın (2004); Akt: Şendil ve Korkut, 2008: 29) çalışmalarında farklı neticelere ulaşılmıştır. Araştırmayı yürüten uzmanlar, ebeveynlerin "Evlilik Çatışması Ölçeği"nden elde ettikleri puan ortalamalarına bakıldığında, annelerin lehine olmayan istatistiksel anlamda anlamlı değişiklikler belirlemişlerdir. Toplum tarafından atfedilen geleneksel anlamdaki cinsiyet rollerine göre kadınların, erkeklere oranla daha özverili ve kontrollü bir tutum ortaya koyduklarını evde ve ev haricinde daha çok sorumluluk üstlendiklerini belirtmişler, bu bağlamda evlilik ilişkilerinde kadınlar erkeklere oranla daha çok yakınma davranışı göstermesinin beklenen bir netice olduğunu belirtmişlerdir.

Ovalı, (2010) ise yaptığı araştırma sonucunda kadınlarda görülen çatışma davranışının yaygınlığı ve sıklık sayısı ortalama puanlarının erkeklere oranla daha fazla olduğunu saptamıştır. Taştan (1996), problemlere yönelik çözüm üretme sürecinde çiftler arası iletişim araştırmasında çiftlerin, yararlandıkları tekniklerde bir problemin farkına vardıklarında ayırt etme seviyesine göre, daha çok olumlu iletişim geliştirdiklerini tespit etmiştir. Cinsiyet yönüyle değerlendirildiğinde de kadınların, uyguladıkları yöntemlerindeki hatayı ayırt ettiklerinde, erkeklere kıyasla daha çok olumlu iletişime geçtiklerini gözlemlemiştir.

Bu araştırmanın diğer bir bulgusuna göre, ebeveynlerin evlilik çatışma sıklığı eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Bu konudaki literatür incelendiğinde farklı sonuçlara rastlanmıştır. Literatürde bu çalışmanın sonuçlarını destekleyen çalışmalara bulunduğu gibi desteklemeyen çalışmalar da mevcuttur.

(Şendil ve Korkut (2008); Akt: Kahveci, 2016: 51) yaptıkları araştırmada katılımcıların öğrenim düzeyleri yönünden eş uyumu ve evlilik çatışması puanlarında farklılaşmalara rastlanmıştır. Bu bulgular doğrultusunda, ilkokul mezunu olan kişiler ortaokuldan mezun olan kişilere kıyasla daha çok evlilik çatışması, daha az düzeyde eş doyumu ve duygulanım ifadesi ortaya koymuşlardır. Benzer olarak Kamo (1993) öğrenim düzeyi düşük olan kişilerin gerçekleştirdikleri evliliklerde problemler çıktığını ifade etmiştir.

(Jenkins ve ark., (2003); Akt: Kahveci, 2016) nin yaptığı çalışma, bu bulguyu destekler niteliktedir. Sosyoekonomik düzeyleri orta ya da yüksek seviyede olan evli çiftlerin evlilik uyumlarına yönelik bir karşılaştırma yapılmış ve sosyoekonomik düzeyi yüksek olan katılımcıların evlilik uyumlarında düşük seviyede oldukları belirlenmiştir. Buna karşın, yine literatürde bu bulguyu desteklemeyen araştırmalar mevcuttur. Örneğin, (Şendil ve Korkut (2008)); Akt: Kahveci, 2016) ekonomik seviye olarak düşük olan kişilerin iyi olan kişilere kıyasla daha az seviyede çift uyumu ve beraberliği; ekonomik seviyeleri orta düzeyde olan bireylerin de iyi olan bireylere kıyasla daha az düzeyde çift uyumu, çift beraberliği ve duygulanım ifadesi ve daha yüksek evlilik çatışması olduğunu belirlemiştir. Bradbury, Fincham ve Beach (2000), ekonomik gelir noktasında düşük gelir sahibi kişilerin, evlilik ilişkilerinde daha çok stres ve daha çok çatışma ortamı oluşturacaklarını bildirmişlerdir. Bradbury ve arkadaşlarının (2000) sürdürdüğü çalışmada ekonomik geliri düşük olan evli kişilerin, evlilik ilişkilerinde anlamlı düzeyde daha çok çatışma ortamı oluşturdukları tespit edilmiştir.

Bu araştırmanın bir diğer bulgusuna göre ebeveynlerin evlilik çatışma sıklığı evlilik süresine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Bu araştırmanın bir diğer bulgusuna göre ebeveynlerin evlilik çatışma sıklığı çocuk sayısı dikkate alınarak incelendiğinde anlamlı düzeyde değişiklik olmadığı görülmektedir. Konuya yönelik yapılmış araştırmalarda bu bulguyu desteklemeyen sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Nelson (1990), çocuk sayısı ve çiftler arasındaki ilişkiyi incelemiş, çocuk sayısının artmasına bağlı olarak, eşler arasında düşmanca tavırların ve çatışma ortamlarının da arttığını belirlemiştir. Twenge, Campbell, Foster (2003) çalışmasında da çocuk sayısı ve evlilik uyumunda negatif korelasyon bulunmuştur.

Bu araştırmanın bir diğer bulgusuna göre ebeveynlerin evlilik çatışma sıklığı içinde yetişilen coğrafi bölgeye göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Ovalı (2010), yaptığı araştırmada bundan farklı bir sonuca ulaşmıştır. Ovalı (2010) yaptığı araştırmada ebeveynlerin evlilik çatışmalarının yaygınlık ve sıklık açısından bölgeler arasında değişiklik gösterdiğini bulmuştur. İç Anadolu Bölgesi'nde yaşayan bireylerin evlilik çatışmalarının, diğer bölgelere oranla daha yaygın ve sık olduğu görülmüştür. Bir diğer bulgu ise, Marmara Bölgesi'nde yaşayan bireylerin Ege ve Akdeniz bölgelerinde yaşayan bireylerden daha az çatışma yaşadıklarına ilişkin olmuştur.

Araştırmada ebeveynlerin evlilik çatışma sıklığı, (anne) mesleğe göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Buna göre işçi olan kadınların evliliklerinde evlilik çatışma sıklığı özel sektörde ve diğer mesleklerdeki kadınların evliliklerindeki evlilik çatışma sıklığına göre daha yüksektir. Bunun yanında; memur olan kadınların evliliklerindeki evlilik çatışma sıklığı diğer mesleklerdeki kadınların evliliklerindeki evlilik çatışma sıklığına göre daha yüksektir. Çalışmanın bu sonucuna yönelik herhangi bir farklı çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmanın bu sonucunda belirtilen mesleklerin gelir düzeyi, iş stres kaynağı, çalışma saatleri, yaşam biçimleri ve sosyokültürel düzeyleri açısından farklılık gösterdiğinden dolayı evlilik çatışma sıklığının yüksek olduğu çıkarımı yapılabilir.

Beşinci Alt Amaca İlişkin Tartışma

Anne-babaların çatışma çözüm stilleri, gelir düzeyine, evlilik süresine, (anne) çalışma durumuna, (baba) çalışma durumuna ve (baba) mesleğe göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Ebeveynlerin olumsuz çatışma çözme stili ve boyun eğmeye yönelik çatışma çözüm stili *cinsiyete* bağlı olarak anlamlı bir değişiklik oluşturmadığı görülmüştür. Bunun dışında anne-babaların olumlu çatışma çözme stili ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stili cinsiyet değişkeninde anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Bulgular incelendiğinde, çatışma çözüm stillerinin cinsiyete bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı anlaşılmıştır. Literatürde bu konuda farklı sonuçlar bulan çalışmalar vardır. Sevim (2005)'in, üniversite öğrencilerindeki çatışma davranışlarıyla ilgili konuyu ele alma şekilleri çalışmasında, kız öğrencilerin erkeklere kıyasla sorunlara yönelik daha olumlu ve yıkıcı olmayan çatışma çözme

yetileri bulunduğu sonucunu elde etmiştir. Black (2000), araştırmasında çatışma çözüm biçimlerinde kız öğrencilerin erkeklere kıyasla daha yüksek seviyede destek alma çabasında olma ve iletişim kurmaya yönelik davranış gösterdikleri, erkeklerin de daha fazla çatışmadan kaçınma tutumu gösterdikleri belirlenmiştir.

Bu çalışmada, ebeveynlerin olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğmeye yönelik ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stili yaşa bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Bunun dışında anne-babaların olumlu çatışma çözme stili yaşa bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmektedir. Bu sonuç değerlendirildiğinde 26-30 yaş arasındaki ebeveynlerin olumlu çatışma çözme stili, 20-25 yaş arasındaki ve 41-45 yaş arasındaki ebeveynlere göre daha yüksektir.

Ebeveynlerin “olumsuz çatışma çözme stili ve boyun eğmeye yönelik çatışma çözme stili” çocuk sayısına bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmemektedir. Bunun dışında; ebeveynlerin olumlu çatışma çözme stili çocuk sayısına bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bu sonuç bağlamında; 3-4 ve üzerindeki sayıda çocuk sahibi ebeveynlerin olumlu çatışma çözme stilleri 1 çocuk sahibi olan ebeveynlere göre daha yüksektir. Bunun yanında; 2 çocuk sahibi olan ebeveynlerin olumlu çatışma çözme stilleri 4 ve üzerinde çocuğu olan ebeveynlere göre daha yüksektir. Ebeveynlerin geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stili çocuk sayısına bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bu bağlamda iki çocuk sahibi olan ebeveynlerin geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stili 1, 3, 4 ile üzerinde çocuğu olan ebeveynlere göre daha yüksektir. Literatürde konuyla ilgili benzer sonuca ulaşan bir çalışmaya rastlanmıştır. Öner (2013) çalışmasında çatışmada sıklık, olumlu çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumunda çocuk sayısı dikkate alındığında anlamlı olarak farklılaşmadığını bulgulamıştır. Olumsuz çatışma çözüm stillerinde ise anlamlı farklılık olduğunu bulgulamıştır. Tespit edilen farklılığın da iki ve daha çok çocuk sahibi olanların tek çocuk sahibi olan bireylere oranla daha fazla ortalama puanların hesaplanmasından kaynaklandığı belirlenmiştir.

Ebeveynlerin olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğmeye yönelik ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stilleri, içinde yetişilen coğrafi bölgeye bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmediği görülmüştür. Ayrıca anne-babaların olumlu çatışma çözme stiline göre yetişilen coğrafi bölge değişkenine bağlı olarak anlamlı düzeyde değiştiği görülmüştür. Buna göre içinde yetiştiği coğrafi bölge Ege ve Marmara olanları olumlu çatışma çözme stili içinde yetiştiği coğrafi bölge Akdeniz olan ebeveynlere

göre daha yüksektir. Bunun yanında, içinde yetişilen coğrafi bölge Marmara olan ebeveynlerin olumlu çatışma çözme stili, içinde yetişilen coğrafi bölge Doğu Anadolu olan ebeveynlere göre daha yüksektir. Literatürde çatışma çözüm stilleri konusunda coğrafi bölgeler arası karşılaştırma yapan bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Ebeveynlerin olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğmeye yönelik ve geri çekilmeye yönelik çatışma çözme stilleri (anne) mesleğine bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmemiştir. Ayrıca anne-babaların olumlu çatışma çözme stili (anne) mesleğine bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmiştir. Bu bağlamda memur olan kadınların evliliklerindeki olumlu çatışma çözme stili, serbest meslek ve işçi olan kadınların evliliklerindeki olumlu çatışma çözme stiline göre daha yüksektir. Bunun yanında; mesleğini ‘özel sektör’ olarak belirten kadınların evliliklerindeki olumlu çatışma çözme stil, serbest meslek, işçi ve diğer mesleklerdeki kadınların evliliklerindeki olumlu çatışma çözme stiline göre daha yüksektir. Ayrıca; mesleğini ‘diğer’ olarak belirten kadınların evliliklerindeki olumlu çatışma çözme stili mesleğini ‘işçi’ olarak belirten kadınların evliliklerindeki olumlu çatışma çözme stillerine göre daha yüksektir. Çalışmanın bu sonucuna yönelik gerçekleştirilmiş çalışmalara rastlanmamıştır.

Altıncı Alt Amaca İlişkin Tartışma

Çocukların kaygı düzeyleri *doğum sırasına, gelir düzeyine, ebeveynlerin evlilik süresine, ebeveynlerin birliktelik durumuna, annenin çalışma durumuna ve babanın çalışma durumuna* göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Bu bulguyu Ulutaş ve Demiriz (2003) tarafından yapılan araştırma destekler niteliktedir, Ulutaş ve Demiriz (2003) annenin iş hayatında olup olmasının çocukların sürekli kaygı seviyelerinde istatistiksel anlamda anlamlı bir değişikliğe yol açmadığı, durumluk kaygı seviyelerinde de istatistiksel anlamda anlamlı bir değişiklik oluşturduğu sonucunu bulmuşlardır. Aral ve Başar (1998) tarafından yapılan araştırma yine bu bulguyu destekler niteliktedir. Buna göre; farklı sosyoekonomik seviyedeki semtlerden belirlenen ilkokulların 4 ve 5. sınıfına devam etmekte olan çocukların kaygı seviyelerinin tespit edilmesi maksadıyla planlanan araştırma neticesinde, çocukların kaygı seviyelerini sosyoekonomik düzey, cinsiyet ve yaş gibi etkenlerin anlamlı bir düzeyde değiştirmediği belirlenirken, ailedeki parçalanma olayının istatistiksel yönden anlamlı bir değişiklik oluşturduğu saptanmıştır. Beer (1989) tarafından yapılan araştırmada ise farklı bir sonuç elde edilmiştir. Buna göre Beer

(1989) ailedeki parçalanma olayının çocuktaki etkisini incelediği araştırmasının neticesinde, parçalanma durumunun aileler ve çocuklar üzerinde stres yarattığını tespit ederek, ailedeki parçalanma hali fazlaştıkça, çocuklardaki kaygıyı artırdığı ve buna bağlı olarak kaygılı kişilik oluşturduklarını da saptamıştır.

Çocukların kaygı düzeyleri anaokulunda öğrenimini sürdürme zamanına bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmektedir. Bu sonuç doğrultusunda anaokulunda öğrenimini sürdürme zamanı 6 ay, bir ve iki sene olan çocuklarda kaygı seviyesi anaokulunda öğrenimini sürdürme zamanı üç sene olan çocuklara oranla daha fazladır. Ayrıca; anaokulunda öğrenimini sürdürme zamanı 6 ay olan çocuklarda kaygı seviyeleri anaokulunda öğrenimini sürdürme zamanı iki sene olan çocuklara oranla daha yüksektir. Literatür incelendiğinde bu bulguyu destekleyen herhangi bir başka araştırmaya rastlanmamıştır.

Çocukların kaygı düzeyleri ailedeki çocuk sayısına bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmektedir. Bu bağlamda; ailedeki çocuk sayısı 3 olan çocukların kaygı düzeyi ailedeki çocuk sayısı 1 olan çocuklara göre daha yüksektir. Ulutaş (1999) tarafından yapılan araştırma bu bulguyu destekler niteliktedir. Ulutaş (1999) 10 yaşındaki çocukların kardeş sayısında artış oldukça kaygı seviyelerinin fazlaştığını bulmuştur. Sargın (1990) nın yaptığı araştırma yine bu bulguyu destekler niteliktedir. Buna göre, lise bir ve lise üçüncü sınıfta öğrenim görmekte olan çocukların durumluk-sürekli kaygı seviyelerini tespit edip kıyasladığı araştırmasında, kardeş sayısında artış oldukça bu yaş grubundaki çocukların kaygı seviyelerinin de fazlaştığını tespit etmiştir. Yang, Ollendick, Dong, Xia, ve Lin (1995) ailede bir çocuk veya kardeşinin olması durumunda kaygı, korku ve depresyon seviyesini nasıl etkilediğini araştırdıkları çalışmalarında, kardeşe sahip olan çocukların kaygı, korku ve depresyon seviyelerinin tek çocuk olanlarıkinden fazla olduğunu sonucunu bulmuşlardır. Araştırmanın bu bölümünün sonucu ile gerçekleştirilmiş benzer çalışmaların bulguları arasında paralellik bulunmaktadır. Ancak bu konuda farklı sonuçlar elde edilen çalışmalar da mevcuttur. Peker (1999) çalışmasında tek çocuk olanlarla kardeş sahibi olan çocukların, “durumluk-sürekli kaygı düzeyleri ile sınav kaygılarını” incelemek amacıyla yaptığı araştırmasında, tek çocuk olanlarda “sürekli kaygı puanlarının ve sınav kaygısı puanlarının” kardeş sahibi olan çocuklarıkinden anlamlı düzeyde fazla olduğunu saptamıştır.

Çocukların kaygı düzeyleri ebeveynin coğrafi bölgeye bağlı olarak anlamlı bir değişme olmaktadır. Bu bağlamda; ebeveyni Doğu Anadolu bölgesinde yetişmiş olan çocukların kaygı düzeyleri ebeveyni Ege bölgesinde ve Marmara bölgesinde yetişmiş olan çocuklara göre daha yüksektir. Çalışmanın bu neticesine yönelik gerçekleştirilmiş başka bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Çocukların kaygı düzeyleri annenin mesleğine bağlı olarak anlamlı bir değişiklik görülmektedir. Bu bağlamda; annenin mesleği “işçi” ve “diğer” olan çocuklarda kaygı düzeyleri annesinin mesleği “özel sektör” olanlara göre daha yüksektir. Literatür incelendiğinde ise farklı bulgular elde edilen çalışmalar mevcuttur. Buna göre Ulutaş ve Demiriz (2003) çocuklardaki durumluk sürekli kaygı seviyelerinde annelerinin yaptığı mesleğin istatistiksel yönden anlamlı bir değişiklik oluşturmadığı saptamıştır. Bir diğer araştırmada ise Ulutaş (1999) da annelerin sahip olduğu mesleğin çocuklarda “durumluk-sürekli kaygı puan ortalamalarında” istatistiksel yönden anlamlı bir değişiklik oluşturmadığını bulmuştur.

Çocukların kaygı düzeyleri babanın mesleğine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Buna göre; babanın mesleği ‘işçi’ olan çocukların kaygı düzeyleri babasının mesleği ‘memur’, ‘özel sektör’ ve ‘diğer’ olan çocuklara göre daha yüksektir. Bu bulguyu Ulutaş (1999) tarafından yapılan araştırma destekler niteliktedir. Ulutaş (1999) babanın yaptığı mesleğin çocuklarda “sürekli kaygı puan ortalamaları”nı istatistiksel yönden anlamlı olarak değiştirdiği, söz konusu farklılığı, babalarının mesleği memurluk ve işçilik olan çocukların oluşturduğu saptamıştır. Yapılan bir diğer araştırmada ise Ulutaş ve Demiriz (2003), çocuklardaki sürekli kaygı seviyelerinin babalarının sahip olduğu mesleklerinin istatistiksel yönden anlamlı değişiklik oluşturmadığı ancak durumluk kaygı seviyelerinde istatistiksel açıdan anlamlı değişikliğe yol açtığını saptamıştır.

Çocukların kaygı düzeyleri annenin öğrenim düzeyine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bu bağlamda; annesi ilkökul ve ortaokul bitiren çocukların kaygı seviyesi annesi üniversite bitiren çocuklara oranla daha fazladır.

Çocukların kaygı düzeyleri babanın öğrenim düzeyine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bu bağlamda; babası ilkökul ve lise bitiren çocuklarda kaygı seviyeleri babası okuma yazma bilmeyen ve babası üniversite bitiren çocuklara kıyasla daha fazladır.

Alan yazında konuyla ilgili farklı bulgular elde edilen araştırmalara rastlanmıştır. Aral (1997) “ilkokul çocuklarının anne-babalarının öğrenim düzeyinin, çocukların kaygı düzeylerinde” değişikliğe yol açtığını, söz konusu değişikliğin babasının öğrenim düzeyi okuryazar-ilkokul mezunu olanlarla yüksekokul bitiren çocuklardan ve annesinin öğrenim düzeyi okur-yazar olmayanlarla yüksekokul bitiren çocuklardan olduğunu belirlemiştir. Varol (1990) lise düzeyinde son sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin kaygı seviyelerinde etkili olan unsurları incelediği araştırmasında ebeveynlerinin eğitim seviyesine bağlı olarak öğrencilerin kaygı seviyelerini değiştirmedeği belirlemiştir.

Bu çalışmaya benzer konuda yapılan başka bir araştırma sonucu ise şu şekildedir; Alisinanoğlu ve Ulutaş (2003) yaptıkları araştırmada, on yaş grubundaki çocukların sürekli kaygı seviyeleriyle annelerindeki sürekli kaygı seviyeleri arasında ilişkinin olup olmadığının belirlenmesi için, sosyoekonomik düzey, annenin çalışma durumu, anne yaşı, baba öğrenim düzeyi, anne öğrenim düzeyi, kardeş sayısı, cinsiyet gibi farklı etkenlerin çocukların sürekli kaygı seviyeleri üzerinde değişiklik oluşturup oluşturmadığđı ele alınmıştır. Çalışmanın neticesinde; çocuklardaki sürekli kaygı puan ortalamalarında sosyoekonomik düzey, annenin çalışma durumu, anne yaşı, baba öğrenim düzeyi, anne öğrenim düzeyi, kardeş sayısı, cinsiyet değişkenlerinin istatistiksel yönden büyük oranda değişikliğe yol açmadığđı; annenin bulunduğu yaşın da sürekli kaygı puan ortalamaları üzerinde büyük ölçüde değişikliğe yol açtığđı ve “çocukların sürekli kaygı düzeyleri ile annelerinin sürekli kaygı düzeyleri” incelendiğinde istatistiksel yönden büyük oranda ilişki bulunduğu saptanmıştır.

5.3. Öneriler

Uygulayıcılar için öneriler;

- Öğretmenler, ebeveyn çatışması ve çocukların algıladığı kaygı düzeyi gibi konularda hizmet içi eğitimler almalıdırlar.
- Öğretmenler, anne-babaların yaşamış olduğu evlilik çatışması, çatışmaya yönelik çözüm stilleri ile çocukların algıladığı kaygı düzeyi ile ilgili ailede geliştirilen etkili iletişim, anne-baba-çocuk arasında geliştirilen ilişkiler, çiftler arasından doğru iletişim, çocuk psikolojisinin bilinmesi, çocuk gelişiminin takip edilmesi ve eğitimi konusunda detayların öğrenilmesi gibi hususlarda aileler için eğitim vermelidir.

Araştırmacı için öneriler

- Bu çalışma neticesinde ulaşılan sonuçlar İstanbul il/ilçe merkezlerinde araştırmaya katılım sağlamak için gönüllü olan 250 ebeveynden toplanan verilerle sınırlı tutulmuştur. Bu konuda yapılan incelemelerin daha kapsamlı bir örneklem grubuna uygulanması evreni temin etme gücü açısından daha çok faydalı olacaktır.
- Ebeveynlerin evlilik çatışması ve çatışma çözüm stillerinin, kendi anne-babalarının tutumlarıyla ilişkisinin bulunup bulunmadığı araştırılabilir.
- Annenin depresyon rahatsızlığıyla çocuktaki kaygı durumu ilişkili olabilir. Dolayısıyla bu ilişki incelenebilir. Annedeki kaygı durumunun ve depresyon rahatsızlığının çocukta kaygı oluşturup oluşturmadığını araştırmak için incelemeler yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Alisinanoğlu, Fatma ve İlkay Ulutaş. “Çocukların Kaygı Düzeyleri İle Annelerinin Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” *Eğitim ve Bilim Dergisi*. C. 28, S. 128 (2003): 65-71.
- Alisinanoğlu, Fatma ve İlkay Ulutaş. ‘Çocuklarda Kaygı ve Bunu Etkileyen Faktörler’. *Milli Eğitim Dergisi*. 145 (2000): 15-19.
- Amato, P.R. “Marital Conflict, the Parent-Child Relationship and Child Selfesteem”. *Family Relations*. C. 35, S. 3 (1986): 403-410.
- Aral, N. *Fiziksel İstismar ve Çocuk*, Ankara: Tekışık Vcb Ofset Tesisleri, 1997.
- Aral, N. ve Başar, F. “Çocukların Kaygı Düzeylerinin Yaş, Cinsiyet, Sosyo Ekonomik Düzey ve Ailenin Parçalanma Durumuna Göre İncelenmesi”. *Eğitim ve Bilim*. C. 22, S. 110 (1998)
- Baron, K.G. ve ark. “Hostility, Anger, and Marital Adjustment: Concurrent and Prospective Associations With Psychosocial Vulnerability”. *Journal of Behavioral Medicine*. C. 30, S.1 (2007)
- Beer, I. “Relationship of Divorce to SelfConcept, Self Esteem and Grade Point Averages of Fifth Grade School Children”, *Psychological Reports*. C. 65, S. 37 (1989): 1379-1383.
- Black, K.A. “Gender Differences In Adolescents’ Behaviour During Conflict Resolution Tasks With Best Friends”. *Adolescence*. C. 35, S. 139, (2000): 499.
- Bokhorst, K., Goossens, F.A. ve Ruyter, P. A. “Early Detection of Social Anxiety: Reliability and Validity of a Teacher Questionnaire For the Identification of Social Anxiety in Young Children”. *Social Behavior and Personality*. 29, (2001): 787-798.
- Bradbury, TN; Fincham, FD and Beach, SRH. “Research on the Nature and Determinants of Marital Satisfaction: A Decade in Review”. *Journal of Marriage and the Family* 62, (2000): 964-980.

- Bulduk, Sevde. “Annelerin Evlilik Çatışması Çözüm Stillerinin Çocuklarının Çatışmayı Algılamasındaki Biçimleyici Rolü” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.
- Bulut, S. *Okula Başlama Uyum ve Ayrılık Kaygısı*, Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı. İstanbul: Ya-Pa, 2001.
- Buss, D.M. “Conflict in Married Couples”. *Journal of Personality*. C. 59, S. 4 (1991): 663- 688.
- Chansky, T. *Çocuklarda Endişe*. çev. E. Kandemir. İstanbul: Kural Dışı Yayınları, 2009.
- Christensen, A. & Shenk, J. “Communication, Conflict and Psychological Distance In Nondistressed, Clinic And Divorcing Couples”. *Journal of Consulting And Clinical Psychology*. 59, (1991): 458-463.
- Christensen, A. ve Heavey, C.L. “Gender and Social Structure in the Demand/Withdraw Pattern of Marital Conflict”. *Journal of Personality and Social Psychology*. C. 59, S.1 (1990): 73-81.
- Crohan, S.E. “Marital Happiness And Spousal Consensus On Beliefs About Marital Conflict: A Longitudinal Investigation”. *Journal Of Social And Personal Relationships*. C. 9, S. 1 (1992): 89-102.
- Cummings E. M, Ballard, M., El-Seikh, M. & Lake, M. “Resolution and Childeren’s Responses to Interadult Anger”. *Developmental Psychology*. C. 27, S. 3 (1991): 462-470.
- Cummings, E.M., Kouros C.D & Papp, L.M. “Marital Aggression and Children’s Responses to Everyday Interparental Conflict”. *European Psychologist*, 12, (2007): 17-28.
- Cüceloğlu, Doğan. *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1998.
- Cüceloğlu, Doğan. *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitapevi, 1991.
- Çimen, S. “Ankara’da Üniversite Anaokullarına Devam Eden Bes-Altı Yas Çocuklarının Psiko-Sosyal Gelişimlerinin İncelenmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2000.

- Davies, P. T. “Cummings, E. M., Myers ,R.L. ve Heindel, S. Adult Conflict History and Children’s Subsequent Responses to Conflict: An Experimental Test”. *Journal of Family Psychology*, C. 13, S. 4 (1999): 610-628.
- Deboardlucas, R.L., Fosco, G.M., Raynor, S.R., Grych,J.F. “Interparental Conflict in Context: Exploring Relations Between Parenting Processes and Children's Conflict Appraisals”. *Journal of Clinical Child &Adolescent Psychology*. C. 39, S. 2 (2010): 163-175
- Erath, S.A., Bierman, K.L. “Conduct Problems Research Prevention Group Aggressive Marital Conflict, Maternal Harsh Punishment, and Child AggressiveDisruptive Behaviour: Evidence for Direct and Mediated Relations”. *Journal of Family Psychology*. 20 (2006): 217-226.
- Erel O., Burman B. “Interrelatedness Of Marital Relations And Parentchild Relations: A Metaanalytic Review”. *Psychological Bullentin*. 118 (1995):108-132
- Eren Gümüş, Aynur. *Sosyal Kaygı İle Başa Çıkma*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2006.
- Essakow, G., Ungerer ve J. “Rapee RAttachment, Behavioral Inhibition, and Anxiety in Preschool Children”. *Journal of Abnormal Child Psychology*. C. 33, S. 2 (2005): 131-143.
- Fincham, F. Cognitionin Marriage: Current Status and Future Challenges. *Applied and Preventive Psychology*. 3 (1994): 185-189.
- Fincham, F. “Child Development and Marital Relations”. *Child Development*. 69 (1998): 543-574.
- Fincham, F.D. “Marital Conflict: Correlates, Structure And Context”. *Curent Directions In Psychological Science*. C. 12, S. 1 (2003): 23-27.
- Geçtan, E. *Psikodinamik Psikiyatri ve Normaldışı Davranışlar*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1995.
- Geçtan, E. *Psikanaliz ve Sonrası*, İstanbul: Metis Yayınları, 1998.
- Geçtan, E. *İnsan Olmak*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2008.

- Güngör, H. ve Buluş, M. “5-6 Yaş Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Algılanan Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi”. *Sempozyum,19. Eğitim Bilimleri Kurultayı*. Uluslar Arası Kıbrıs Üniversitesi, Kıbrıs, 2010.
- Güngör, H. “Ebeveyn ve Öğretmen Mükemmelliyeçiliğinin 5-6 Yaş Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Algılanan Kaygı Düzeyini Öngörmedeki Rolü” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.
- Güren, Ayşe Sinem. “Evli ve Çocuk Sahibi Çiftlerin Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması, Yakın İlişki Düzeyi ve Yalnızlık Düzeylerinin Çocuk Yetiştirme Tutumları İle İlişkisi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.
- Hacı, Yağmur. “Evlilik Uyumunun Empatik Eğilim, Algılanan Aile İçi İletişim ve Çatışma Çözme Stillerine Göre Yordanması” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.
- Hatipoğlu, Z. “Kadın ve Erkeklerin Evlilik Doyumlarında Evlilik Çatışmasının Ve Bazı Demografik Değişkenlerin Rolü”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 1993.
- Henry, R.G., & Miller, R.B. “Marital Problems Occurring in Midlife: Implications for Coupletherapists”. *American Journal of Family Therapy*. 32 (2004): 405-417.
- Hisli, Ş., Basım, N. ve Çetin, F. “Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarında Kendilik Algısı ve Kontrol Odağı”. *Türk Psikiyatri Dergisi*. C. 20, S. 2 (2009): 153.
- Hortaçsu, N. “Family-Versus Couple-Initiated Marriages In Turkey: Similarities And Differences Over The Family Life Cycle”. *Asian Journal of Social Psychology*. 10 (2007): 103-116.
- Hoşcan, S. “9-12 Yaş Çocuklarının Evlilik Çatışması Algısı ile Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişkide Ebeveyn Tutumunun Aracı Etkisinin İncelenmesi”. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, 2010.

- Hudson, J. L., ve Rapee, R. M. "Parent-Child İnteractions and Anxiety Disorders: an Observational Study". *Behaviour Research and Therapy*. 39 (2001): 1411-1427.
- Ifeld, F. W. "Understanding Marital Stressors: The Importance Of Coping Style". *Journal of Nervous and Mental Disease*.168 (1980): 375-81.
- Kaczynski, K.J., Lindahl, K.M., Malik, N.M. & Laurenceau, J.P. "Marital Conflict, Maternal and Paternal Parenting, and Child Adjustment: A Test of Mediation and Moderation". *Journal of Family Psychology*. 20 (2006): 199-208.
- Kahveci, Gizem Ayşem. "Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışma Biçimi Ve Depresyon Düzeylerinin Değerlendirilmesi" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.
- Kamo, Y. "Determinants of Marital Satisfaction: A Comparison of the United States and Japan. *Journal of Social and Personal Relationships*. 52 (1993): 551 -568.
- Karaceylan Çakmakçı, F. "Çocuklarda Anksiyete Bozukluklarını Tarama Ölçeği (ÇATÖ)" Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi. Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi, 2005.
- Karasar, N. *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler*, Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık, 2017.
- Koç, İ. "KPSS'ye Hazırlanan Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri İle Sınav Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- Koss, K. J. , George, M. R. , Bergman, K. N., Cummings, E. M. , Davies, P. T. ve Cicchetti, D. "Understanding Children's Emotional Process and Behavioral Strategies In the Context of Marital Conflict". *Journal of Experimental Child Psychology*. 109 (2011): 336-352.
- Koyuncu, A. *Sosyal Fobi*, İstanbul: Liman Yayınları, 2012.
- Köknel, Ö. *Korkular Takıntılar Saplantılar*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 1998.
- Kurdek, L.A. "Predicting Change In Marital Satisfaction From Husbands' and Wives' Conflict Resolution Styles". *Journal Of Marriage And Family*. C. 57, S. 1 (1995): 153-161.

- Lindsey, E.W., Caldera Y.M., & Tankersley, L. "Marital Conflict and Quality of Young Children's Peer Play Behavior: The Mediating and Moderating Role of Parent-Child Emotional Reciprocity and Attachment Security". *Journal of Family Psychology*. 23 (2009): 130-145.
- Mackey, R.A., & O'Brien, B.A. "Marital conflict management: Gender and ethnic differences". *Social Work*. 43 (1998): 128-141.
- Marchand, J.F. "Husbands' and Wives' Marital Quality: The Role of Adult Attachment Orientations, Depressive Symptoms, and Conflict Resolution Behaviors". *Attachment & Human Development*. C. 6, S. 1 (2004): 99 – 112.
- Mindell, J.A. ve Barret, K.M. "Nightmares and anxiety in elementary aged children: Is there a relationship?" *Personality and Individual Differences*. 41 (2002): 341-352.
- Mckenzie, K. Anksiyete ve Panik Atak. çev. Ü. Şensoy. Morpa Kültür Yayınları, 2004.
- Nelson, R. "Parental Hostility, Conflict And Communication In Joint And Sole Custody Families". *Journal Of Divorce*. C. 13, S. 2 (1990): 145-162.
- Ovalı, Hande. "Farklı Coğrafi Bölgelerde Yaşayan Bireylerin Evlilik Çatışmalarının Çeşitli Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2010.
- Öner, Derya Şengül. "Evli Bireylerin Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stilleri ve Evlilik Uyumlarının İncelenmesi" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2013.
- Özen, A. "Evlilik Uyumunun Yordayıcıları Olarak Karı ve Kocaların Değer Uyumları ve Eşlerin Çatışma Çözme Stilleri" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.
- Özen, A., Salman-Engin, S. ve Sakallı-Uğurlu, N. "Romantik İlişkilerde Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği: Geçerlik Güvenirlik Çalışması". *Nesne*. C. 4, S. 7 (2016): 1-19.
- Özgüven, İ. E. *Evlilik ve Aile Terapisi*, Ankara: PDREM Yayınları, 2000.
- Öztan, B. *Aile Hukuku*. Ankara: Turan Kitabevi, 2000

- Öztürk, M., Sayar, K., Uğurad, I. ve Tüzün, Ü. “Sosyal Fobisi Olan Çocukların Annelerinde Sosyal Fobi Yaygınlığı”. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*. C. 15, S. 2 (2005): 60-64.
- Öztürk, O. *Ruh Sağlığı Bozuklukları*, Ankara: 1. Nobel Tıp Kitapevleri, 2008.
- Peker, M. R. *Tek Çocuk Olanlar İle Kardeşleri Olan Çocukların Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeyleri İle Sınav Kaygıları*. 8. Ulusal Eğitim Bitimleri Kongresi Program ve Bildiri Özetleri El Kitabı, 1999.
- Peksaygılı, M. “Annelerin ve Çocukların Eşler Arasındaki Çatışmayı Algılamaları ile Çocukların Uyum Davranışları Arasındaki İlişkiler” Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.
- Polat, D. “Evli Bireylerin Evlilik Uyumu, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.
- Rapee, R., Wignall, A., Copham, W. and Spence, S. *Kaygılı Çocuğa Yardım*. çev. Rasim Baykaldı. İstanbul: Arkadaş Yayıncılık. 2014.
- Roberts, L.J. “Fire And Ice In Marital Communication: Hostile And Distancing Behaviors As Predictors Of Marital Distress”. *Journal Of Marriage And The Family*. 62 (2000): 693-707.
- Rogers, S.J. & Amato, P.R. “Is Marital Quality Declining? The Evidence From Two Generations”. *Social Forces*. 75 (1997): 1089-1100.
- Sargın, N. “Lise I. ve Lise 11. Sınıf Öğrencilerinin Durumluk Sürekli Kaygı Düzeylerinin Belirlenip Karşılaştırılması” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, 1990.
- Schneewind, K.A. & Gerhard, A.K. “Relationship Personality, Conflict Resolution And Marital Satisfaction In The First 5 Years Of Marriage”. *Family Relations*. C. 51, S. 1 (2002): 63-71.
- Schudlich, T.R., Cummings, E.M. “Parental Dysphoria and Children’s Adjustment: Marital Conflict Styles, Children’s Emotional Security, and Parenting as Mediators of Risk” *Journal of Abnormal Child Psychology*. 35 (2007): 627-639

- Sevim, S.A. “Üniversite Öğrencilerinin Çatışmalara Yaklaşım Biçimleri”. *Eurasian Journal Of Educational Research*. 21 (2005): 223-233.
- Spence, S.H., Rapee, R., McDonald, C. ve Ingram, M. “The structure of anxiety symptoms among preschoolers”. *Behaviour Research and Therapy*. 39 (2001): 1293-1316.
- Stanley, S. M., Markman, H.J. & Whitton, S.W. “Communication, Conflict And Commitment: Insights On The Foundations Of Relationship Success From A National Survey”. *Family Process*. C. 41, S. 4 (2002): 659-675.
- Stocker, Clare M.ve Youngblade, Lise “Marital Conflict and Parental Hostility: Links With Children's Sibling and Peer Relationships”. *Journal of Family Psychology*. C. 13, S. 4 (1999): 598-609.
- Stocker,C.M, Rđchmond, M.K, Low,S.M, Alexander,E.K, Eldas,N.M. “Marital Conflict and Children’s Adjustment: Parental Hostility and Children’s Dnterpretations as Mediators” *Social Development*. C. 12, S. 2 (2003): 149-161
- Storaasli, R.D., & Markman, H.J. “Relationship Problems in the Early Stages of Marriage: A Longitudinal İntestigation”. *Journal of Family Psychology*. C. 4, S.1 (1990): 80-98.
- Şendil, Gül. “Çocukların Anne- Babanın Çatışmasını Algılayışı” Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.
- Şenol, S. *Korkular Gelişimsel Anlamı ve Tedavisi*, İstanbul: Morpa Yayınları, 2006.
- Şirvanlı-Özen, D. Eşler Arası Çatışma ve Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Etkileri I: Davranış ve Uyum Problemleri”. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*. C. 6, S.1 (1999a): 19-29.
- Taştan, N. “Interpersonal Communication In A Problem Solving Situation” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.
- Temizel, S. “Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Kaygıyı Yordayan Ailesel ve Bilişsel Faktörler” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

- Tezer, E. “Evli Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve Doyum”
Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.
- Tezer, E. “Evlilik ve İş Doyumu İlişkisi. İkili Çatışmalar ve Bazı Demografik Değişkenlerin Rolü”. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. C. 2, S. 1 (1994).
- Tezer, E. “Conflict Handling Behaviour Toward Spouses And Supervisors”. *The Journal Of Psychology*. C. 130, S. 1 (1996): 281-292.
- Tümer, A.B. “Evli Çiftlerde Gözlenebilen Çatışma Odakları ve İletişim Sorunları”
Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
- Twenge, M.J., Campbell, K.W., Foster, A.C. “Parenthood And Marital Satisfaction: A Meta Analytic Review”. *Journal Of Marriage And Family*. C. 65, S. 3 (2003): 574-583.
- Ulutaş, İ. “İlköğretim Okullarına Devam Eden On Yaş Çocuklarının Denetim Odağı ve Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, 1999.
- Ulutaş, İ. ve Demiriz, S “9-12 Yaş Çocuklarının Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”. *Ege Eğitim Dergisi*. C. 1, S. 3 (2003): 1-9
- Van Gastel, W., Legerstee, J.S. and Ferdinand, R.F. “The Role of Perceived Parenting in Familial Aggregation of Anxiety Disorders in Children”. *Anxiety Disorders*. 23 (2009): 46–53.
- Varol, Ş. “Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. On Dokuz Mayıs Üniversitesi, 1990.
- Volkema, R.J. & Bergmann, T.J. “Conflict Styles As Indicators Of Behavioral Patterns In Interpersonal Conflicts”. *The Journal Of Social Psychology*. C. 135, S. 1 (1995): 5-15.
- White, J.M., & Klein, D.M. *Family Theories*, California: Sage, 2002.

Yang, B., Ollendick, T.H., Dong O., Xia, Y., & Lin L. “Only children and children with siblings in the people’s republic of China: Levels of fear, anxiety and depression”. *Child Development*. 66 (1995): 1301-1311

Yavuzer, H. *Ana – Baba ve Çocuk*, İstanbul: Remzi Kitapevi, 2010.

Yavuzer, H. *Çocuk Eğitimi El Kitabı*, İstanbul: Remzi Kitapevi, 2000.

Yörükoğlu, A. *Çocuk Ruh Sağlığı*, İstanbul: Özgür Yayınları, 2010.

EKLER

EK-1. Ebeveyn Bilgi Formu

EBEVEYN BİLGİ FORMU

Değerli veli,

Bu anket ve ölçek formları, bilimsel bir çalışmada kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Amacı; ebeveynlerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve çocuklarının kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Anket formları üzerine adınızı yazmanıza gerek yoktur. Araştırmanın amacına ulaşması, açıklamaların ve anket sorularının dikkatlice okunmasına, cevapların özenle seçilmesine, soruların cevapsız bırakılmamasına ve vereceğiniz samimi yanıtlara bağlıdır. Katkılarımız için şimdiden teşekkür ederim.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi

Ezgi AKIL

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Yaşınız: () 20-25 () 26-30 () 31-35 () 36-40 () 41-45 () 46 ve üstü
3. Gelir Düzeyiniz: () Düşük () Orta () Yüksek
4. Sahip olduğunuz çocuk sayısı: () 1 () 2 () 3 () 4 ve üstü
5. Çocuğunuz, ailenin kaçınıcı çocuğu? () 1. çocuğu () 2. çocuğu () 3. çocuğu () 4. çocuğu
6. Kaç yıldır evlisiniz: () 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21 yıl ve üstü
7. Ebeveyn olarak birliktelik durumunuz:
() evet, evliyiz () hayır, ayrı yaşıyoruz () hayır, boşandık () diğeri (belirtiniz):...
8. İcinde yetiştiğiniz coğrafi bölge:
() Akdeniz () Doğu Anadolu () Ege
() Güneydoğu () İç Anadolu () Marmara () Karadeniz
9. Çocuğunuz ne kadar süreden beri anaokulu eğitimi almaktadır?
() 6 ay () 1 yıl () 2 yıl () 3 yıl

ANNENİN;

BABANIN;

10. Çalışma durumu

13. Çalışma durumu:

() çalışıyor () çalışmıyor

() çalışıyor () çalışmıyor

11. Mesleği (belirtiniz):.....

14. Mesleği (belirtiniz):.....

12. Eğitim durumu:

15. Eğitim durumu:

() okuma-yazma bilmiyor

() okuma yazma bilmiyor

() ilkokul

() ilkokul

() ortaokul

() ortaokul

() lise

() lise

() üniversite

() üniversite

EK-2. Evlilik Yaşamı Anketi Kullanım İzni

Evlilik çatışması ölçeği

ezgi akil
2.03.2017 Per 22:32
zeynep@metu.edu.tr

merhaba öncelikle kendimi tanıtmak istiyorum,ben okul öncesi öğretmeni Ezgi AKIL, şu an İZU Aile Eğitimi ve Danışmanlığı'nda Yüksek Lisans yapıyorum, tezimde "Evlilik Çatışması Ölçeği" ni kullanmak istiyorum, bunun için sizden izin istiyorum, ayrıca mümkün ise ölçeği ve ölçeğin puanlaması ile ilgili bilgileri gönderirseniz çok sevinirim. İyi çalışmalar.

Re: Evlilik çatışması ölçeği

Zeynep Hatipoğlu Sümer <zeynep@metu.edu.tr>
7.03.2017 Sal 13:04
Siz

 Evlilik Yasami Anketi (MCQ) Z...
269 KB

Merhaba Ezgi,

Tez çalışmanızda Evlilik Yaşamı Anketini (Marital Conflict Questionnaire) kullanabilirsiniz. Ekte ölçek ve bilgileri iletiyorum.

Başarılar.

Doç. Dr. Zeynep Hatipoğlu Sümer

Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
06800 Ankara

EK-3. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği Kullanım İzni

'Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği'

ezgi akil
15.03.2017 Çar 21:43
ayozen99@gmail.com

Merhaba öncelikle kendimi tanıtmak istiyorum,ben okul öncesi öğretmeni Ezgi AKIL, şu an İZU Aile Eğitimi ve Danışmanlığı'nda Yüksek Lisans yapıyorum,Yrd.Doç.Dr. Fatma YAŞAR EKİCİ danışmanlığındaki tez konum'Evli Bireylerin Evlilik Çatışması,Çatışma Çözüm Stilleri Ve Çocuklarının Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki'nin incelenmesi.Tezimde 'Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği'ni kullanmak istiyorum, bunun için sizden izin istiyorum, ayrıca mümkün ise ölçeği ve ölçeğin puanlaması ile ilgili bilgileri gönderirseniz çok sevinirim. İyi çalışmalar.

Re: 'Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği'

Ayça Özen <ayozen99@gmail.com>
16.03.2017 Per 09:26
Siz

 ozenetal_2016.pdf
781 KB

Ezgi merhaba,

Ölçeği tabii ki kullanabilirsin... Ölçeği yayınladığımız makaleyi ekte gönderiyorum... orada bütün bilgilere ulaşabilirsin..

Sevgiler
Ayça

EK-4. Okul Öncesi Çocuklarda Kaygı Ölçeği Ebeveyn Formu Kullanım İzni

Okul Öncesi Kaygı Ölçeği Ebeveyn Formu

EA

ezgi akıl
3.05.2017 Çar 23:02
mbulus@pau.edu.tr

↩ ↪ → ...

Merhaba öncelikle kendimi tanıtmak istiyorum,ben okul öncesi öğretmeni Ezgi AKIL, şu an İZU Aile Eğitimi ve Danışmanlığı'nda Yüksek Lisans yapıyorum,Yrd.Doç.Dr. Fatma YAŞAR EKİCİ danışmanlığındaki tez konum'Evli Bireylerin Evlilik Çatışması,Çatışma Çözüm Stilleri Ve Çocuklarının Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki'nin incelenmesi.Tezimde 'Okul Öncesi Kaygı Ölçeği Ebeveyn Formu'nu kullanmak istiyorum, bunun için sizden izin istiyorum, ayrıca mümkün ise ölçeği ve ölçeğin puanlaması ve ölçekte ters puanlanan maddeler ile ilgili bilgileri gönderirseniz çok sevinirim. İyi çalışmalar.

Re: Ynt: Okul Öncesi Kaygı Ölçeği Ebeveyn Formu

🕒 8.05.2017 Pzt 16:32 tarihinde yanıtladınız

MB

MUSTAFA BULUŞ <mbulus@pau.edu.tr>
8.05.2017 Pzt 16:28
Siz

↩ ↪ → ..

PAU HANDE İLE MAKALE.pdf
132 KB

tezden çıkarıp yayınladığımız makaleyi de ekte gönderiyorum. ölçek güvenilirlik geçerlik değerleri ile ilgili bilgiler makalede mevcut. kaynak olarak kullanabilirsiniz. bir sorunuz olursa iletişim kurabilirsiniz öğretmenim. kolay gelsin. doç.dr.mustafa buluş

